

Tilinpäätös 2018

Hämeenkyrön kunta

Tilinpäätös 2018

Sisällys

1 Toimintakertomus	2
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	2
1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.4 Kunnan henkilöstö	16
1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	18
1.6 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat	18
1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	19
1.8 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	19
1.9 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	19
1.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	20
1.11 Kuntakonsernin toiminta ja talous	28
1.12 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	35
2 Talousarvion toteutuminen	36
2.1 Käyttötalouden toteutuminen	36
2.2 Kunnan kehittämisprojektit	37
2.3 Hallintopalvelut	38
2.4 Perusturvapalvelut	41
2.5 Sivistyspalvelut	59
2.6 Tekniset palvelut	69
2.7 Tuloslaskelman toteutuminen	76
2.8 Investointien toteutuminen	77
2.9 Rahoituslaskelman toteutuminen	85
2.10 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta	86
3 Tilinpäätöslaskelmat	88
4 Liitetiedot	96
5 Eriytetyt tilinpäätökset	113
6 Allekirjoitukset ja merkinnät	130

1 Toimintakertomus

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Tilinpäätöstä voi tarkastella monesta eri näkökulmasta. Sitä voi verrata hyväksytyyn talousarvioon tai edellisen vuoden talousarvioon. Kiinnostavinta on verrata usean eri vuoden aikana valmistuneita tilinpäätöksiä. Yksittäiseen vuoteen vaikuttaa hetkelliset muutokset, mutta useamman vuoden muutosten taustalla olevien syiden tunnistaminen on kaikkein tärkeintä. Vuoden 2018 tilinpäätös on erittäin hyvä, kun sitä verrataan siihen, millainen talousarvio jouduttiin hyväksymään. Tilinpäätös on hieman parempi kuin edellisen vuoden tilinpäätös.

Vuoden 2018 tilinpäätöksen toimintakate on pysynyt 53,5 miljoonassa eurossa eli se on jopa samalla tasolla kuin vuoden 2012 toimintakate oli. Toimintakate on menojen rahamäärä, joka joudutaan kattamaan verotuloilla ja valtionosuuksilla. Verotulot ovat tilinpäätöksessä 37,4 miljoonaa euroa ja kasvaneet vuoden 2012 tasosta, jolloin ne olivat 32 miljoonaa euroa. Valtionosuudet olivat 21,6 miljoonaa euroa ja niiden kasvu on pysähtynyt kokonaan vuoteen 2012, jolloin ne olivat 21,1 miljoonaa euroa. Koska valtionosuudet eivät kahden hallituskauden aikana tehtyjen voimakkaiden valtionosuusleikkausten vuoksi ole kasvaneet, on tärkeää, ettei toimintakatekaan ole kasvanut. Jos se olisi kasvanut, vuosikatteemme olisi heikentynyt.

Kiinnostavimpana pidän vuosikatteen kehitystä ja sitä voi verrata aika pitkänkin aikajakson ajalla. 2000-luvun alkuvuosina, kun investoinnit olivat alhaisia ja asukasluku kasvoi usealla kymmenellä vuosittain, vuosikate vaihteli vuodesta toiseen ja oli parina vuonna hyvinkin pieni. Ylijäämää ei kertynyt kuin joinakin harvoina vuosina (selvästi vuosina 2003 ja 2010). Menojen vuosikasvu oli jopa 8-12 %. Taloustilanteen heikkeneminen oli esillä vuosikymmenen puolivälissä ja 2010 vuosikate saatiin lähes 5 miljoonaan euroon ja ylijäämä 3,2 miljoonaan euroon, koska käytössä olivat myös henkilökunnan lomautukset. Kun hetkelliset säästötoimet päättyivät, menokasvu jatkui ja vuosikate painui 2012 jopa miinukselle. Sen jälkeen vuosikatteen kehitys on ollut tasaisesti vahvistuvaa. Alijäämästä on noustu lähes 6 miljoonan euron tasolle. Tuolla tasolla tehtäisiin jopa liian hyvää ylijäämää, jos poistot eivät olisi nousseet samaan aikaan kolminkertaisiksi eli 1,5 miljoonan euron tasolta 5,4 miljoonaan euroon. On väärin puhua, että poistot ovat vain nousseet, koska nousu on seurausta täysin tietoisesta ja valtuustojen päättämistä isoista, vuosina 2014 ja 2015 toteutuneista investoinneista. Samalla kannattaa huomata kuinka taseessa oleva varallisuus (pysyvät vastaavat) on tietoisesti nostettu 33 miljoonan euron tasolta 83 miljoonan euron tasolle. Eli velkaantumisen on ollut tietoista ja sillä on lisätty omaisuutta. Lainakanta on noussut nolasta 50 miljoonan euron tasolle, joka on hyvin korkea taso, mutta toisaalta myöskään velaton kunta ei huolehdi tulevaisuudestaan.

Tämän hetken tilanteessa vuosikate riittää kattamaan isot poistot ja teemme hieman ylijäämää. Jokaiseen vuoteen liittyy kertaluonteisia tuloja ja menoja. Vuoden 2018 ylijäämää selittää osaltaan myös muutamat kertaluonteiset tulot, jotka eivät ainakaan kaikki toteudu 2019. Näitä ovat sairaanhoitopiirin ylijäämän palautus (351 000 euroa), kiinteistöjen myyntitulot (250 000 euroa), jätevesiverkoston liittymätulot (200 000 euroa). Ylijäämäiseen tilinpäätökseen on ilonpilaamisen uhallakin liitettävä myös varoituksen sana.

Miten toimintakatteen pysyminen vuoden 2012 tasolla on mahdollista, kun merkittäviä ulkoistuksia tai toiminnasta luopumista ei ole tehty, vaan Hämeenkyrö vastaa edelleen yksin kuntapalveluiden isosta kokonaisuudesta.

Vastauksia löytyy useita ja tulokset varmasti näkyvät kaikilla palvelualueilla. Vuonna 2012 meillä oli 19 erillistä päiväkotikiinteistöä ja 8 perusopetuksen koulua, kun nyt on 4 päiväkotia ja 4 perusopetuksen koulua. Samalla on tehty suuri laadullinen parannus, eli tilat ovat uusia tai kunnostettuja ja nykyisten oppimisympäristöjen mukaisia. Samaa erillisten tilojen karsimista ja tiiviimpään ja korkeampaan käyttöasteeseen pääsemistä on toteutettu paljon myös perusturvan sote-kampuksessa ja kaikessa muussakin toiminnassa. Lähes kaikki kiinteistöt, joista on luovuttu, on myös myyty. Tämä kaikki on vaikuttanut siihen, että henkilöstömenot voidaan käyttää tehokkaammin, tilojen ylläpitoon tarvitaan rahaa vähemmän kuin aiemmin, henkilöstön ja tavaroiden kuljettamiseen yksiköiden välillä kuluu aikaa ja rahaa aiempaa vähemmän, energiansäästöt ovat toteutuneet eli toiminnalliset hyödyt ovat hyvin monipuoliset ja vaikuttavat siihen, että toimintakate ei ole kasvanut. Palveluverkkopäätös, jonka valtuusto hyväksyi 2011, on toteutettu kokonaisuudessaan ja ilman sitä ei taloustilanteemme olisi nykyisen kaltainen.

Koska soten taloudellinen kuorma pysyy kuntavastuulla ainakin toistaiseksi ja tarpeet sivistyspalveluiden maksuttomuuteen ovat kasvamassa, käyttötalouden haasteet ovat edelleen ajankohtaisia. Palveluverkkouudistus on ollut Hämeenkyrön toiminnassa todella merkittävä kokonaisuus, mutta tärkein vielä ratkaisematon kiinteistökysymys on kunnan hallintotilojen tulevaisuuden ratkaiseminen. Menosäästöjen suurin hyöty on to-

dennäköisesti jo saatu toteutettua, joten päähuomion tulee olla siinä, kuinka saamme toteuttamamme kiinteistöjen ja palvelun laadun nousun näkymään kunnan vetovoiman lisäyksenä ja palautettua vahvistuvan asukaslukukehityksen. Vain siten mahdollistetaan myös elinkeinoelämän vahvistuminen.

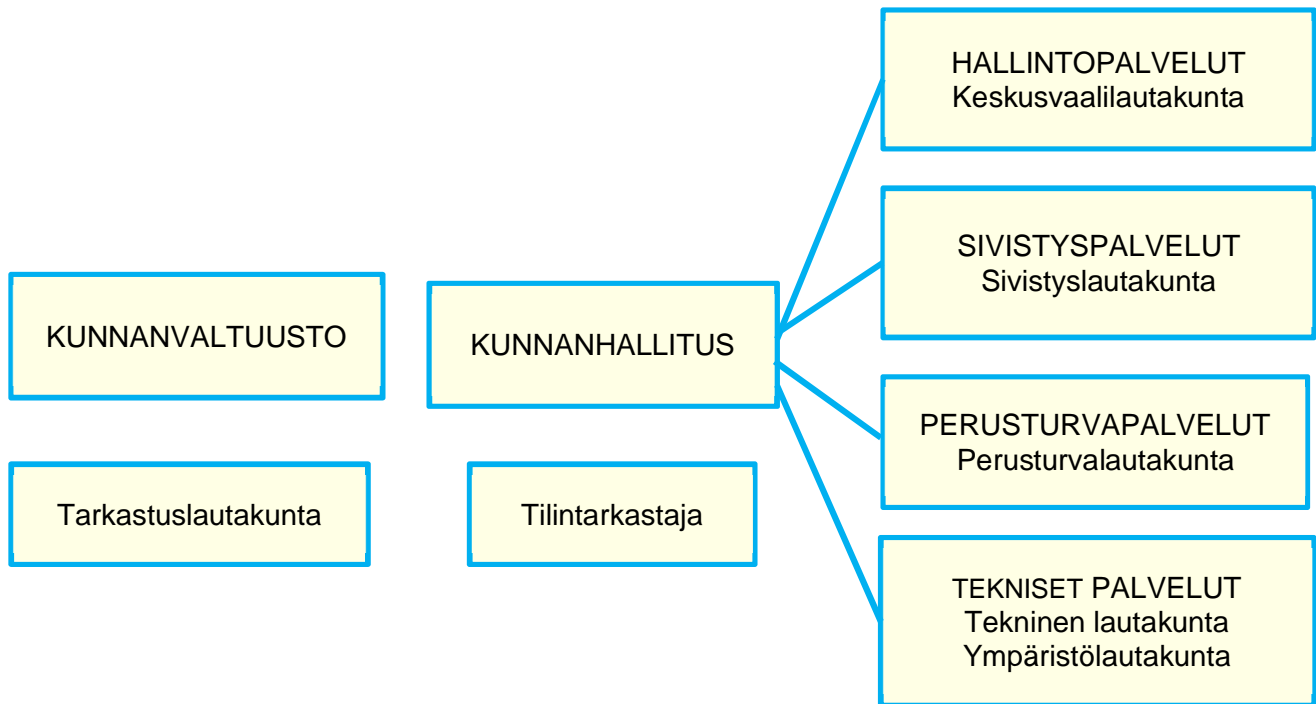
Vuoden 2018 tilinpäätöksestä on helppo esittää kiitokset jokaiselle, joka on osaltaan vaikuttanut sen toteutumiseen.

Antero Alenius

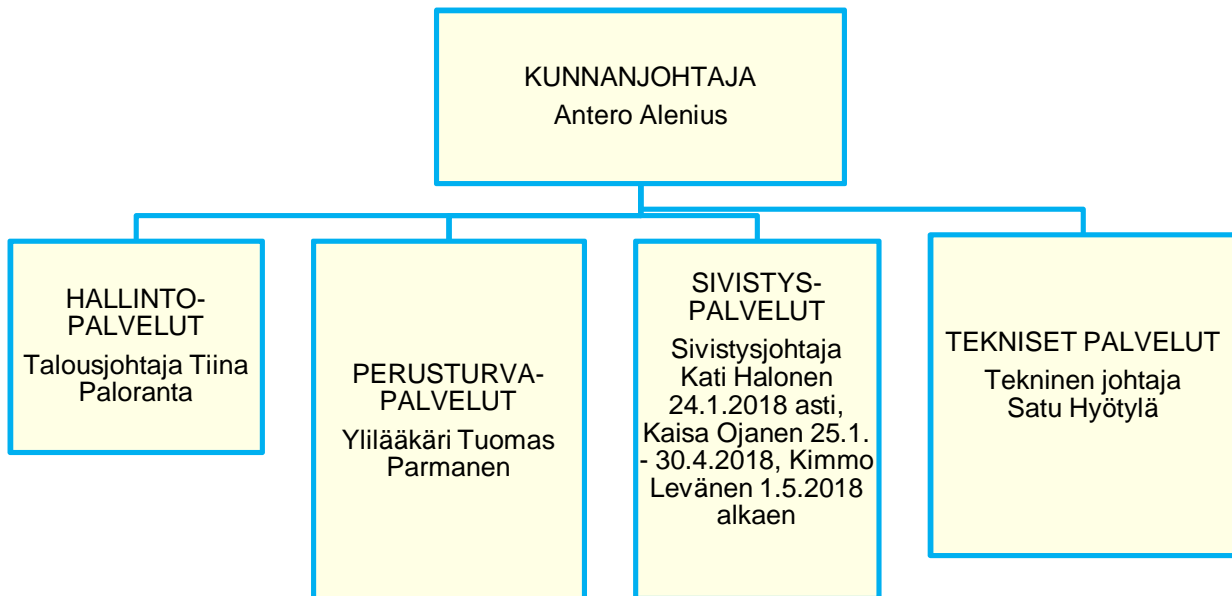
Kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Luottamushenkilöorganisaatio

Viranhaltijaorganisaatio

Tilintarkastus 2018

Kunnan tilintarkastajana toimii BDO Auditor Oy,
vastuullinen tilintarkastaja JHTT Jorma Kesä

TARKASTUSLAUTAKUNTA

puheenjohtaja	Jokela Tiina
varapuheenjohtaja	Autio Kauko
jäsen	Nieminen Marita
jäsen	Koivisto Eija
jäsen	Niininen Veli-Pekka, ero kv 12.3.2018
jäsen	Mäkinen Janne, kv 12.3.2018

Valtuusto 2017 - 2021

Valtuustoon kuuluu 35 valtuutettua. Poliittiset voimasuhteet:

Suomen Keskusta (Kesk.)	8
Kansallinen Kokoomus (Kok.)	7
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	7
Perussuomalaiset (PS)	5
Vasemmistoliitto (Vas.)	5
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	2
Vihreä Liitto (Vihr.)	1

<i>Puheenjohtaja</i>		Parhankangas Kirsi	Kok.
<i>I varapuheenjohtaja</i>		Westergård Raija	Vas.
<i>II varapuheenjohtaja</i>		Järvinen Jarmo	SDP
<i>Jäsenet</i>			
Arhenius Päivi	SDP	Mäkelä Timo	Kok.
Autio Kauko	Kok.	Mäki Rauno	PS
Eloranta Pasi	Kesk.	Nieminen Marita	SDP
Hakala Pekka	Kesk.	Niinenmaa Jussi	Vas.
Hiltunen Päivi	Kesk.	Nordfors Heimo	Kok.
Härkki-Santala Maria	Kesk.	Palomäki Susanna	KD
Immonen Anna-Kaisa	KD	Perkonmäki Jani	PS
Isokivijärvi Kari	PS	Ponkiniemi Vilho	Vas.
Jokela Tiina	Kesk.	Pyly Katariina	Kesk.
Järvenpää Esa	SDP	Schroderus Heidi	Kok.
Laine Mika	Vas.	Tainio Aki	Kok.
Lampinen Jouni	PS	Toivola Jarno	PS
Lepola Mauri	SDP	Tulonen Heidi	SDP
Leskinen Päivi	Kok.	Vatajaniemi Juhani	SDP
Linnainmaa Risto	Kesk.	Vesikko Miska	Vas.
Martikainen Johanna	Vihr.	Ylivakeri Paula	Kesk.

Hallitus 2017 - 2021

Hallituksessa on 9 jäsentä

Poliittinen voimasuhde:		
Suomen Keskusta (Kesk.)		3
Kansallinen Kokoomus (Kok.)		2
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)		2
Vasemmistoliitto (Vas.)		1
Perussuomalaiset (PS)		1

<i>Puheenjohtaja</i>	Linnainmaa Risto	Kesk.
<i>I varapuheenjohtaja</i>	Leskinen Päivi	Kok.
<i>II varapuheenjohtaja</i>	Mäki Rauno	PS

Jäsenet:

Hiltunen Päivi	Kesk.	Ponkiniemi Vilho	Vas.
Järvenpää Esa	SDP	Pylys Katariina	Kesk.
Mäkelä Timo	Kok.	Tulonen Heidi	SDP

Lautakunnat

KESKUSVAALILAUTAKUNTA 2017 - 2021

puheenjohtaja	Kiukainen Pekka
varapuheenjohtaja	Ylivakeri Paula
jäsen	Suikka Petteri
jäsen	Turvala Pirjo
jäsen	Aironpää Marja-Leena

PERUSTURVALAUTAKUNTA 2017 - 2021

puheenjohtaja	Niinenmaa Jussi
varapuheenjohtaja	Palomäki Susanna
jäsen	Ahola Mikko
jäsen	Ankelo Aku
jäsen	Antila Turo
jäsen	Mäkinen Eeva
jäsen	Nordfors Hannele
jäsen	Vatajaniemi Juhani
jäsen	Ylivakeri Paula

SIVISTYSLAUTAKUNTA 2017 - 2021

puheenjohtaja	Lepola Mauri
varapuheenjohtaja	Eloranta Pasi
jäsen	Arhenius Päivi
jäsen	Lampinen Jouni
jäsen	Löf Mirka
jäsen	Mäkelä Harri
jäsen	Nordfors Heimo
jäsen	Oinonen Hannamaija
jäsen	Schroderus Heidi

TEKNINEN LAUTAKUNTA 2017 - 2021

puheenjohtaja	Tainio Aki
varapuheenjohtaja	Kalliola Jarmo
jäsen	Ankelo Annika
jäsen	Laine Mika
jäsen	Mokkila Harri
jäsen	Rasi Saija
jäsen	Seulanto Marja

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 2017 - 2021

puheenjohtaja	Isokivijärvi Kari
varapuheenjohtaja	Mäkelä Sami
jäsen	Immonen Anna-Kaisa
jäsen	Laaksonen Jouni
jäsen	Martikainen Johanna
jäsen	Norokorpi Virpi
jäsen	Vesikko Miska

Jaostot

TIEJAOSTO 2017 - 2021

puheenjohtaja	Tainio Aki
jäsen	Seulanto Marja
jäsen	Kalliola Jarmo

PERUSTURVALAUTAKUNNAN JAOSTO
2017 - 2021

puheenjohtaja	Palomäki Susanna
varapuheenjohtaja	Ylivakeri Paula
jäsen	Nordfors Hannele
jäsen	Niinenmaa Jussi
jäsen	Vatajaniemi Juhani

HALLITUKSEN HENKILÖSTÖJAOSTO 2017 - 2021

Puheenjohtaja Risto Linnainmaa
 Varapuheenjohtaja Rauno Mäki
 Jäsen Vilho Ponkiniemi

Vaikuttamistoimielimet

VANHUSNEUVOSTO 2017 - 2021

Puheenjohtaja Jussi Niinenmaa
 Varapuheenjohtaja Erkki Koivulahti
 Hallituksen edustaja Vilho Ponkiniemi
 Perusturvalautakunnan edustaja Hannele Nordfors
 Vanhusneuvoston sihteeri Anneli Kivimäki
 Hämeenkyrön Nivelpiiri; Arja Viitasaari
 Hämeenkyrön seurakunta; Johanna Graeffe
 Hämeenkyrön-Viljakkalan eläkeläiset; Raija Vaskelainen
 Eläkeliiton Hämeenkyrön yhdistys; Sauli Ilomäki
 Sotainvalidien Veljesliiton Hämeenkyrön Osasto; Heikki Uusitalo
 Hämeenkyrön Sotaveteraanit; Reino Tuomi
 Kyröskosken Setlementti; Erkki Koivulahti
 Hämeenkyrön Seniorit; Pirjo-Riitta Lehti

VAMMAISNEUVOSTO 2017 - 2021

Puheenjohtaja Tapani Saarela
 Varapuheenjohtaja Heikki Uusitalo
 Hallituksen edustaja Timo Mäkelä
 Perusturvalautakunnan edustaja Jussi Niinenmaa
 Vammaisneuvoston sihteeri Kaija Uusitalo
 Invalidiliitto/Tampereen seudun Invalidit Akson ry; Tapani Saarela
 Kyröskosken Setlementti; Tapani Saarela
 Hämeenkyrön Sotaveteraanit; Reino Tuomi
 Sotainvalidien Veljesliiton Hämeenkyrön Osasto; Heikki Uusitalo
 Kyrösjärven Reuma ja Tules; Helena Jylhä
 Kyrösjärven seudun diabetesyhdistys; Sirpa Uusitalo
 Sisukkaat; Arto Ojala
 Kyrösjärven seudun Näkövammaiset; Sari Ryyänen
 Eläkeliiton Hämeenkyrön yhdistys; Sauli Ilomäki
 Hämeenkyrön seurakunta; Johanna Graeffe
 Hämeenkyrön Nivelpiiri; Anneli Järvinen-Paananen
 Hämeenkyrön Kehitysvammaisten Tuki; Veijo Korhonen
 Kyrösjärven seudun hengitysyhdistys; Reino Tuomi

NUORISOVALTUUSTO 2017 - 2018

Puheenjohtaja Simo Linnainmaa, kunnanvaltuuston edustaja

Varapuheenjohtaja Janne Keso

Sihteeri Milla Osara, LAPE-työryhmän edustaja

Jäsen Viljo Ylirautalahti, kunnanvaltuuston varaedustaja, sivistyslautakunnan edustaja

Jäsen Toni Fagerström, sivistyslautakunnan varaedustaja

Jäsen Juuso Kuustie, instagram-vastaava

Jäsen Luukas Widenoja

Jäsen Erica Beresford

NUORISOVALTUUSTO 2018 - 2019

Puheenjohtaja Pipsa Pääskynkivi

Varapuheenjohtaja Viljo Ylirautalahti, sivistyslautakunnan edustaja, kunnanvaltuuston varaedustaja

Sihteeri Anni Keskinen

Jäsen Vilja Martikainen, kunnanvaltuuston edustaja

Jäsen Katariina Hätönen, sivistyslautakunnan varaedustaja

Jäsen Anniina Hämylä, tiedotusvastaava, some-vastaava

Jäsen Jannie Laine, tiedotusvastaava, some-vastaava

Jäsen Milla Osara

Jäsen Eevi Hede

Jäsen Ilona Knuutila

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen kehitys

Hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistivat julkisen talouden tasapainoa. Alijäämäinen julkinen talous uskotaan saatavan vuosikymmenen vaihteessa tasapainon tuntumaan. Suomen talouden tuotanto lisääntyi vuonna 2018, mutta kuitenkin edellisvuotta hitaammin. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastui, vaikka kotitalouksien käytettävissä olevat reaalitytulot kasvoivat. Julkiset kulutusmenot supistuivat valtionhallinnon kulutusmenojen laskun vuoksi.

Maailmankauppa hidastui ja se heikensi viennin kasvua. Euroalueen näkymät heikkenivät vuoden aikana. Kasvun ennustetaan hidastuvan 1,5 prosenttiin lähivuosina.

Yksityisten investointien kasvu hidastui. Lisäksi maailmantalouden heikentyvät talousnäkymät hidastivat teollisuuden investointihalukkuutta.

Työllisyyden kasvu on ollut nopeampaa kuin taloudellisen aktiviteetin perusteella voisi odottaa. Työllisten määrä nousi edellisvuotta korkeammaksi. Työttömyys laski kaikilla alueilla ja ikäryhmissä.

Viime vuosien matala korkotaso on suosinut lainanottoa.

Väestön ikääntyminen luo merkittäviä paineita julkiseen talouteen ja uhkana on se, että julkisen talouden näköpiirissä olevat tulot eivät tulevaisuudessa riitä palvelujen rahoittamiseen. Työikäinen, palveluja rahoittavan, väestön määrä supistuu.

Oman alueen kehitys

Vuoden 2018 lopun Tilastokeskuksen antama ennakkoväkiluku on 10 511 (10 596). Väkiluku laski 85 (86) hengellä. Kasvuprosentti oli -0,8 (-0,8). Väkiluvussa ollaan tällä hetkellä vuoden 2012 tasossa.

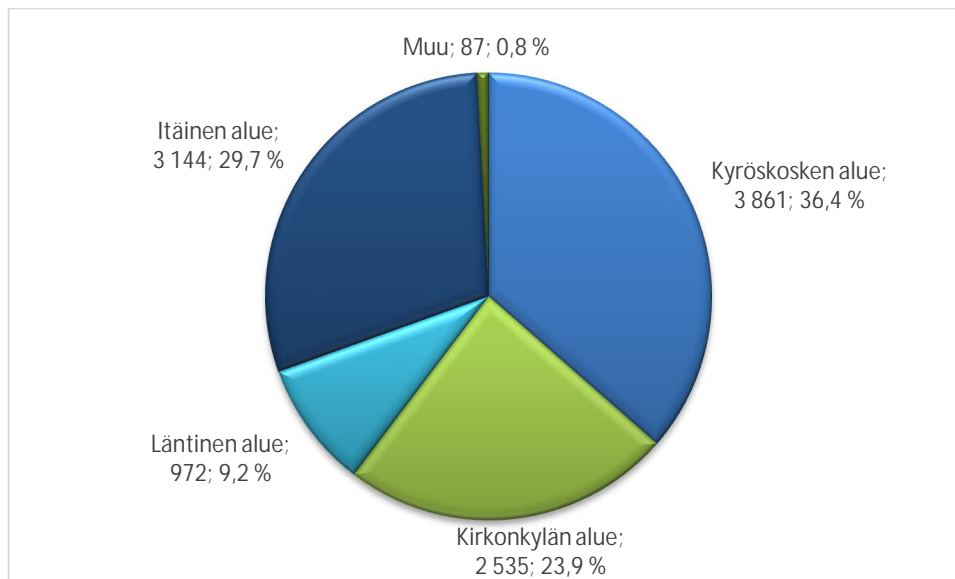
Vuonna 2018 Hämeenkyröön syntyi 73 lasta ja 117 hämeenkyröläistä kuoli. Vuonna 2018 kuntaan muutti muista kunnista 508 henkilöä, kunnasta pois 550, muista maista 11 ja muihin maihin 13 henkilöä.

Ikärakenne

Vuoden 2018 tiedot eivät olleet vielä saatavilla

Ikä	2014	2015	2016	2017
0 – 6	863 (8,1)	873 (8,2)	860 (8,1)	872 (8,2)
7 – 15	1 184 (11,2)	1 181 (11,1)	1 194 (11,2)	1 191 (11,2)
16 – 25	960 (9,0)	961 (9,0)	984 (9,29)	950 (9,0)
26 – 45	2 434 (22,9)	2 403 (22,5)	2 375 (22,2)	2 332 (22,0)
46 – 64	2 947 (27,8)	2 958 (27,7)	2 943 (27,4)	2 892 (27,3)
65 – 79	1 615 (15,2)	1 678 (15,7)	1 732 (16,2)	1 768 (16,7)
80 -	607 (5,7)	613 (5,7)	613 (5,7)	594 (5,6)

Väestö osa-alueittain 2017

Asuntotuotanto

Valmistuneet asunnot

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
pientalot	37	32	33	37	17	5	12
rivitaloasunnot	10	5	0	4	0	4	0
kerrostaloasunnot	49	0	0	0	37	0	0
yhteensä	96	37	33	41	54	9	12

Tonttimyynti

Kunta myi tontteja 6 kpl Mahnalan asemakaava-alueelta, 2 kpl yritystontteja Tippavaarasta sekä yhden tontin Ahrolantien asemakaava-alueelta.

Tonttivaranto, 18.2.2019

Heti myyntivalmiita omakotitontteja: 39 kpl

- 4 kpl Mahnalan ak-alueella
- 4 kpl Ahrolan ak-alueella
- 17 kpl Ali-Niskalan ak-alueella
- 14 kpl Kyröskoskenharjun ak-alueella

Varatut tontit

- 1 kpl Ali-Niskalan alueella
- 9 kpl Mahnalan alueella
- kerrostalotontti Sumeliuksen alueella

Muut tontit

- Kyröskosken harjun alueella 4 kpl rivitalotonttia, sekä 3 kpl yhteisomistuksessa olevaa kerrostalotonttia (kunnan omistamien osuuksien pinta-ala yht. 2 630 m²). Lisäksi alueella on KTY, YL ja AL tontit, pinta-ala yht. 1,6 ha.
- Ali-Niskalan asuinalueella 2 kpl rivitalotonttia
- Selvaagin mäki; kerrostalotonttialuetta AK II yhteensä 1,8 ha.
- Kyröskosken keskuskolmio; rakennusmaata YL 1, AL 2 tontteja yhteensä 9 440 m².

- Sumeliuksen asuntoalue; 2 kpl rivitalotonttia ja 2 kpl kerrostalotonttia (varattu).
- Pappilanjoen asuntoalue; 3 kpl omakotitonttia. Tontit varattu ammattikoulun oppilastyönä rakentamista varten.
- Nuijamiestentie 17; yksi rivitalotontti 4 884 m² sekä 2 kpl omakotitonttia yht. 3 175 m².
- Hammareninkatu; yksi kerrostalotontti 3 245 m²

Työttömyys

Hämeenkyrön työttömyysaste oli joulukuussa 2018 7,7 % (9,8), mikä oli alempi kuin Pirkanmaan keskiarvo 9,3 %. Työttömänä oli 373 (477) henkeä. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 43 (69). Pitkäaikaistyöttömiä oli 83 (118).

Hämeenkyrön kunnan talouden kehitys

Talousarvion ensimmäinen koonti lautakuntien esityksistä oli reilusti alijäämäinen. Talousarvioesitysten yhteenvetoa karsittiin kunnanjohtajan johdolla ja aikaansaatiin esitys, jossa alijäämä oli noin 3 miljoonaa euroa.

Vuoden aikana ei tehty käyttötaloutta koskevia talousarviomuutoksia.

Verotulot

1 000 e	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kunnallisvero	29 179	30 792	32 452	32 309	32 559	34 472	33 655
Yhteisövero	785	835	1 106	1 208	1 264	1 636	1 656
Kiinteistövero	2 000	2 015	2 243	2 250	2 303	2 131	2 107
Yhteensä	31 964	33 642	35 802	35 767	36 125	38 239	37 419

Verotilitys yhteensä laski 820 000 euroa, -2,2 % (edellisenä vuonna kasvoi 2,1 milj. euroa, +5,9 %). Kunnallisveron tuotto laski 816 000 euroa, -2,4 % (+1,9 milj. euroa, +5,9 %). Yhteisöveron tuotto kasvoi 20 000 euroa, +1,2 % (373 000 euroa, +29,5 %) ja kiinteistöveron tuotto laski 24 000 euroa, -1,1 % (-172 000 euroa, -7,5 %).

Veroprosentit	2018
Tuloveroprosentti	22,00
Kiinteistöveroprosentit	
- yleinen kiinteistövero	0,95
- vakituinen asunto	0,48
- muu asunto	1,15
- voimala	2,85
- rakentamaton tontti	3,00
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistövero	0,00

Valtionosuudet

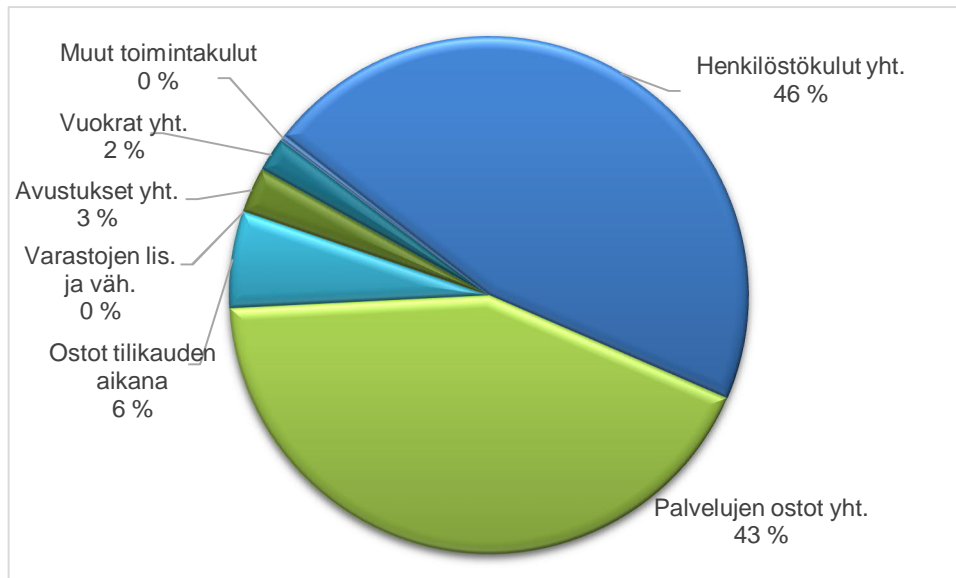
1 000 e	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Peruspalveluiden valtionosuus	17 348	17 463	17 360	15 942	16 730	15 766	15 698
Verotulotasaus	3 836	3 878	3 723	5 243	5 577	5 999	5 877
Yhteensä	21 185	21 341	21 083	21 185	22 307	21 765	21 575

Valtionosuudet yhteensä laskivat 190 000 euroa, -0,9 % (edellisenä vuonna 542 000 euroa, -2,4 %). Verotulojen tasaus laski 123 000 euroa, -2,0 % (422 000 euroa, 7,6 %). Peruspalvelujen valtionosuus laski 68 000 euroa, -0,4 % (-964 000 euroa, -5,8 %).

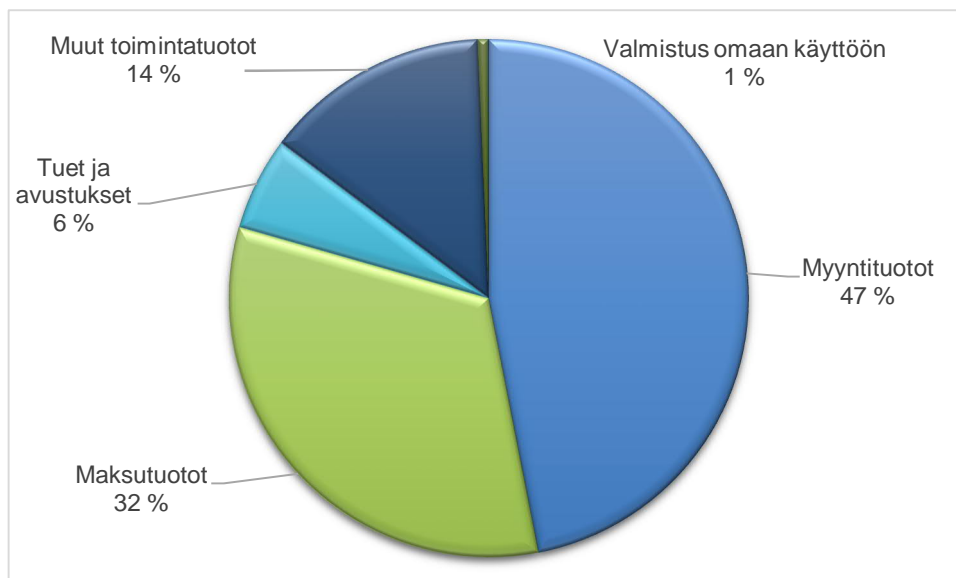
Toimintatuotot ja -kulut

	TP 2017	TA 2018	TP 2018	Muutos 2017-2018 euroa	Muutos 2017-2018 %
Myyntituotot	5 684	7 764	6 341	657	11,6
Maksutuotot	4 372	4 678	4 394	21	0,5
Tuet ja avustukset	783	480	783	0	0,0
Muut toimintatuotot	1 795	1 694	1 903	108	6,0
Tuotot yhteensä	12 634	14 572	13 420	787	6,2
Valmistus omaan käyttöön	85	99	92	7	8,6
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	12 719	14 671	13 513	794	6,2
Palkat ja palkkiot	-24 771	-24 952	-24 888	-117	0,5
Eläkekulut	-5 330	-6 098	-5 284	46	-0,9
Muut henkilösivukulut	-1 133	1 129	-966	167	-14,7
Henkilöstökorvaukset	342	64	325	-17	-5,0
Henkilöstösivukulut yhteensä	-6 121	-7 123	-5 925	195	-3,2
Henkilöstökulut yhteensä	-30 892	-32 114	-30 814	78	-0,3
Palvelujen ostot yhteensä	-28 861	-30 724	-28 622	238	-0,8
Ostot tilikauden aikana	-4 232	-4 281	-4 048	184	-4,4
Varastojen lis. ja vähennys	-3	0	5	7	-277,1
Avustukset	-1 982	-1 952	-1 891	90	-4,6
Vuokrat	-1 390	-1 546	-1 441	-51	3,6
Muut toimintakulut	-200	-428	-227	-27	13,3
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-67 559	-71 045	-67 038	522	-0,8
TOIMINTAKATE	-54 841	-56 374	-53 525	1 315	-2,4

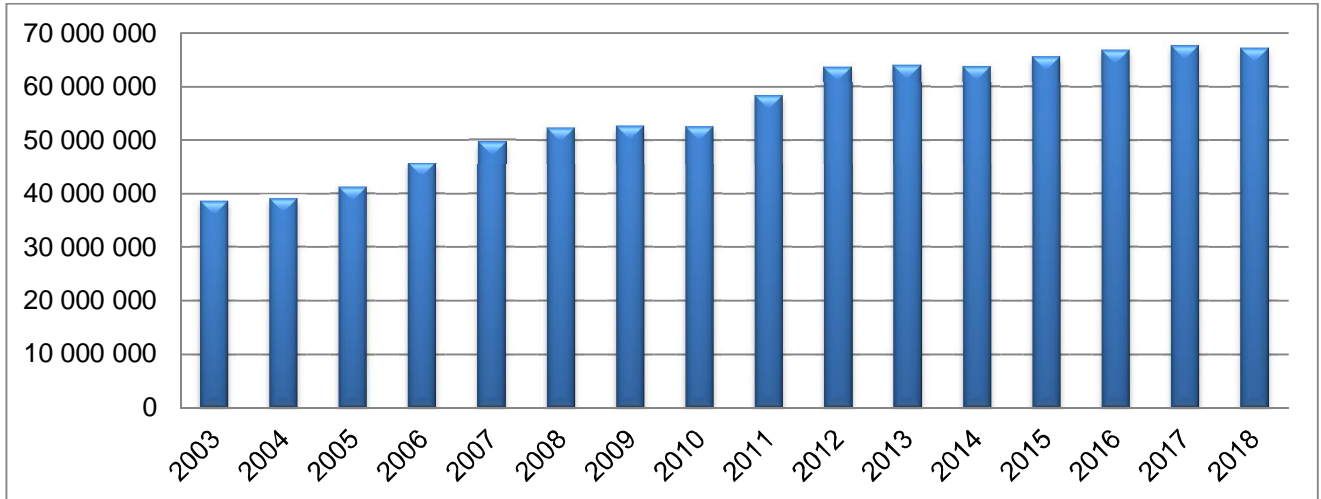
Toimintakulut lajeittain

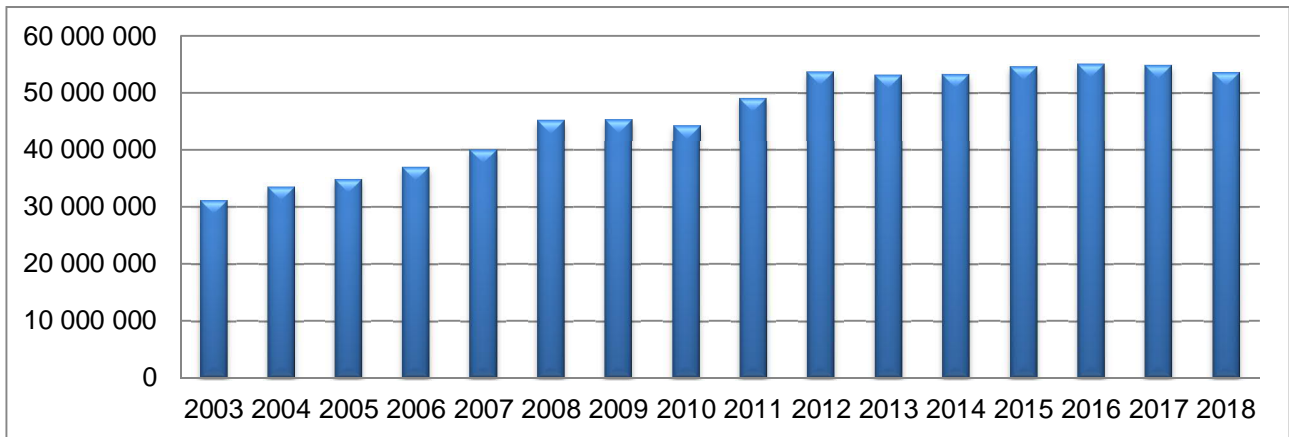
Toimintatuotot lajeittain

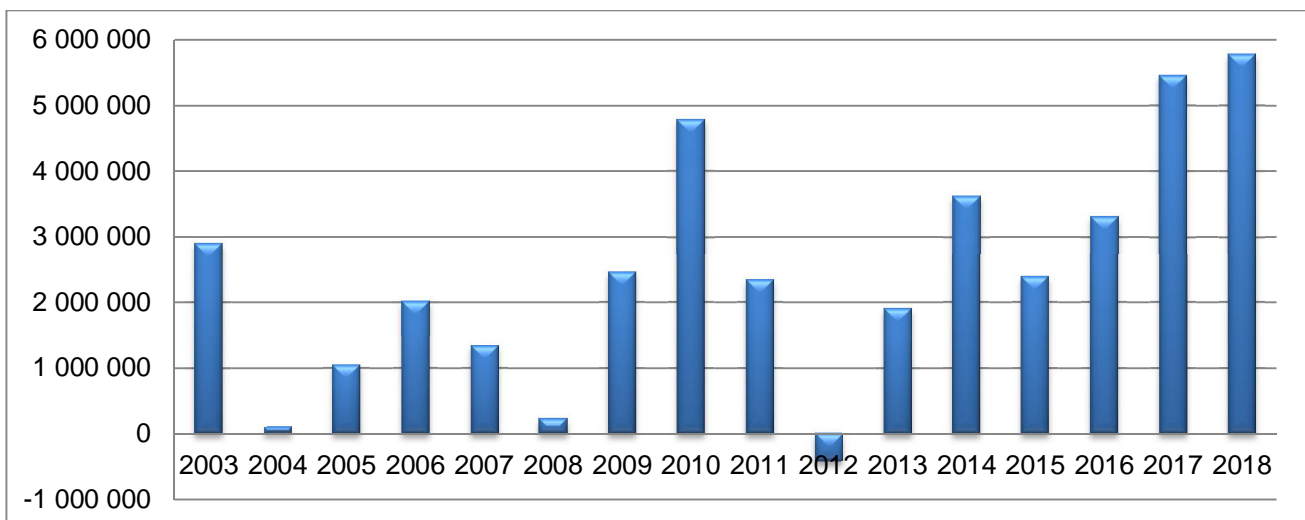
Toimintakulujen kehitys

Toimintakatteen kehitys

Vuosikatteen kehitys

Poistot

Uusi poistosuunnitelma otettiin käyttöön vuoden 2013 alusta. Poistojen määrä oli 5,4 milj. euroa (5,1 milj. euroa). Koko summa muodostui suunnitelman mukaisista poistoista.

Rahoitus

Lainamäärän nettolisäys oli 3,7 milj. euroa (3,4 milj. euroa). Lainamäärä on 51,4 milj. euroa, asukasta kohti 4 890 euroa (47,7 milj. euroa, 4 504 euroa). Se kasvoi 386 euroa/asukas edellisestä tilinpäätöksestä (357).

Tilinpäätöksen rahoitustuotoissa on mukana Pirkanmaan Sairaanhoidopiirin jäsenkunnilleen palauttamaa taseeseen kertynyttä ylijäämää 352 000 euroa.

1.4 Kunnan henkilöstö

Vakituinen henkilökunta

Kunnan palveluksessa oli palvelussuhteessa 31.12.2018 yhteensä 741 työntekijää, joista vakituisia viran- ja toimenhaltijoita sekä tuntipalkkaisia työntekijöitä oli 582. Henkilöstökertomus julkaistaan erillisenä.

Kunnan koko henkilökunnalla oli sairauspoissaoloja yhteensä 12 076 kalenteripäivää (v. 2017 11 767). Näistä päivistä työpäiviä oli 9264 (8 811). Kun kalenteripäivinä lasketut sairauslomapäivät jaetaan palveluksessa olevien määrällä, saadaan työntekijää kohti 16,3 sairauslomapäivää vuoden aikana. Vuonna 2017 sairauslomapäivien lukumäärä työntekijää kohden oli 16,1.

Voimassa olevat palvelussuhteet (vakituinen henkilökunta)

Palvelualue	31.12.15	31.12.16	31.12.17	31.12.18
Hallintopalvelut	15	14	18	18
Perusturvapalvelut	224	221	245	241
- terveyspalvelut	108	116	126	122
- sosiaalipalvelut	116	105	119	119
Sivistyspalvelut	239	235	239	246
- opettajat	103	102	100	104
- muut	136	133	139	142
Tekniset palvelut	87	89	78	77
- kk-palkkaiset	63	70	58	58
- tuntipalkkaiset	24	19	20	19
YHTEENSÄ	565	559	580	582

Vakituisen henkilöstön määrän on pysynyt vakaana kahden viimeisen vuoden aikana. Vapautuvien virkojen ja tehtävien kohdalla harkittiin eri vaihtoehtoja viran tai toimen täytölle. Joissakin ammattiryhmissä ilmeni rekrytointihaasteita. Erillisestä täyttölupamenettelystä on luovuttu.

Palkkamenojen kehitys

Palvelussuhteet ja palkkamenot	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa	palvelussuhteet	palkkamenot 1 000 euroa
	2015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018
Hallintopalvelut		786		802		931		895
- vakituiset	15		14		18		18	
- määräaikaiset	2		2				-	
- muut	1		2		3		2	
Perusturvapalvelut		10 407		10 287		10 803		11 011
- vakituiset	224		221		245		241	
- määräaikaiset	12		12		12		5	
- sijaiset	55		42		63		75	
- muut	9		5		4		13	
Sivistyspalvelut		10 327		10 122		10 224		10 254
- vakituiset	239		235		239		246	
- määräaikaiset	55		34		26		37	
- sijaiset	11		22		24		15	
- muut	1		1		1		2	
Tekniset palvelut		3 218		3 062		2 813		2 728
- vakituiset	87		90		78		77	
- määräaikaiset	4		2		4		3	
- sijaiset	17		10		7		6	
- muut	0		1		1		1	
YHTEENSÄ	732	24 736	696	24 273	729	24 771	741	24 888

Palkkamenosta ei ole vähennetty henkilöstökorvauksia. Vuoden aikana toteutui virka- ja työehtosopimusten mukaiset yleiskorotukset, minkä lisäksi virka- ja työehtosopimukseen sisällytetty kertaerä kirjattiin vuodelle 2018 henkilöstömenoksi (maksuajankohta tammikuu 2019). Kertaerän kokonaiskustannusvaikutus oli noin 180 000 euroa. Palkkamenot kasvoivat 0,47 % edellisestä vuodesta.

1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Perusturvapalvelut

- kehitysvammaisten Koskensiiven asumispalveluyksikössä jouduttiin lopettamaan toiminta sisäilmaongelmien vuoksi ja asumispalveluyksikkö siirtyi Attendon kiinteistöön
- Kurjenmäkikodin ensimmäisen vaiheen peruskorjaus valmistui loppuvuodesta ja asukkaat muuttivat uusiin saneerattuihin tiloihin, loppuvuodesta päästiin valmistautumaan saneerauksen toiseen vaiheeseen.
- Kotihoito osallistui maakunnalliseen Pirkanmaan Ikäneuvohankkeeseen, jonka aikana kehitettiin kotihoidon palveluja ja otettiin käyttöön asiakasohjausjärjestelmä, kotihoidossa otettiin käyttöön myös sähköinen toiminnanohjausjärjestelmä
- työllisyyspalveluissa ryhmävalmennukset tuotettiin omana toimintana
- Mielenterveyskuntoutujien Kotorinnekodin tehostettu palveluasuminen siirtyi liikkeen luovutuksella Attendon tuottamaksi 1.6.2018
- Mielenterveys- ja päihdepalveluiden avopalveluita vahvistettiin toisella psykiatrisella sairaanhoitajalla, jolloin työn painopistettä voitiin suunnata myös ennalta ehkäisevämpään suuntaan lähinnä lapsiperheiden, koululaisten ja nuorten osalta ja aikuisväestön tarpeisiin saatiin kohdennettua akuutimpaa apua
- opiskeluterveydenhuollossa toteutettiin ryhmäterveystarkastuksia, joiden avulla aktivoitiin lukion nuoret oman terveyden seurantaan
- suun terveydenhuolto muutti kesällä uudistettuihin tiloihin osasto 2:n päätyyn
- lääkärivaje oli koko vuoden rekrytointivaikeuksien takia ja puheterapeutin virka oli täyttämättä saman syyn takia

Sivistyspalvelut

- varhaiskasvatuslaki tuli voimaan 1.9.2018
- palvelusetelin käyttöönotosta tehtiin päätös
- Mahnalan Ympäristökoulu valmistui
- toiminta Pinsiön koululla päättyi 2.6.2018
- Koskilinnan päiväkodin kaksi ryhmää ja Sasin päiväkodin ryhmiä väistötiloissa
- Kyröskosken esiopetus siirtyi koulun tiloihin
- Nuorisopalvelujen ja muiden kunnan nuorisotoimijoiden Klaara-auto toimi kesällä

Tekniset palvelut ja investoinnit

- Kaipion ja Pinsiön koulukiinteistöt sekä Kettupolun päiväkotikiinteistö myytiin
- Kurjenmäkikodin peruskorjaushankkeen 1. vaihe valmistui
- Terveyskeskuksessa hammashoitolan rakentaminen osasto 2:n tiloihin valmistui
- Mahnalan Ympäristökoulu valmistui
- Viemäriverkoston laajennus Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi kokoojaviemärien rakentaminen jatkui

1.6 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat

Ympäristö aiheuttaa taloudellisia ja toiminnallisia riskejä, joita kaikkia ei ole mahdollista hallita. Uhkana ovat äkilliset voimakkaat sääilmiöt, joista aiheutuu seurausvaikutuksina esimerkiksi vesivahinkoja ja pitkiä sähkökatkoja.

Kunta on liittynyt mukaan Hinku-foorumiin eli hiilineutraalit kunnat -hankkeeseen. Kunta on sitoutunut Hinku-tavoitteisiin eli vähentämään kasvihuonepäästöjä vuodesta 2007 vuoteen 2030 mennessä 80 %:lla.

Kunnan jätevedenpuhdistamo uusittiin vuonna 2015 ja on toiminnaltaan moderni ja ajanmukainen. Siihen ei ole lähivuosina tarvetta investoida.

Kunnanhallituksen tietoon ei ole saatettu korruptioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita.

1.7 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Arviota tulevasta kehityksestä on vaikea tehdä. Moni iso kuntaa koskeva uudistus on kesken. Menojen kasvun taittuminen on oltava pysyvää ja toiminnan sopeuttaminen jatkuu edelleen suunnitelmavuosina.

1.8 Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kunnan toiminnassa suurin riski liittyy henkilöstöön. Kunnan toiminta perustuu lähes kokonaan henkilötyöhön eikä inhimillisiä tekijöitä voi koskaan täysin hallita. Osassa toiminnoissa on niukat henkilömitoitukset ja palveluvarmuuden takaaminen kaikissa oloissa on mahdotonta. Usein vain yksi henkilö osaa tehdä tietyn asian.

Väestön ikääntymisen palvelutarjonnalle asettama vaatimus määrällisessä ja laadullisessa mielessä aiheuttaa resurssiongelmia. Toiveet ja vaatimukset eivät kohtaa käytettävissä olevia resursseja.

Tietotekniikkariskit ovat keskeisiä kunnan toiminnan riskejä. Koko toiminta perustuu käytettävissä olevalle tietotekniikalle.

Hallituksen tiedossa ei ole lakien ja ohjeiden noudattamattomuutta, josta seuraisi korvausvaateita. Omaisuus on turvattu vakuuttamalla. Vakuutusturvan kattavuus käydään läpi vuosittain. Vakuutusten hoitopalvelut on ostettu meklariliikkeeltä. Vakuutukset kilpailutettiin vuonna 2015.

Kunnan rahavaroja on hoidettu valtuuston hyväksymien sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti.

Kunnan 51,4 milj. euron velasta pitkäaikaisia lainoja oli 35 milj. euroa ja kuntatodistuksia 16 milj. euroa. Pitkäaikaisista lainoista isoimmalle 20 milj. euron lainalle on otettu korkosuojaus.

1.9 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa kunnan toiminnan taloudellisuus ja tuloksellisuus, päätösten pohjana olevien tietojen riittävyys ja luotettavuus, lakien ja ohjeiden noudattaminen sekä omaisuuden turvaaminen. Ohjeet sisäisestä valvonnasta sisältyvät riskienhallinnan yleisohjeeseen. Hallitus vastaa riskienhallinnan yleisestä toimivuudesta koko kunnan tasolla.

Riskienhallinnan toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla. Palvelujohtajat vastaavat riskienhallinnan järjestämisestä ja toimivuudesta omalla palvelualueellaan. Palvelupäälliköt toteuttavat riskienhallintaa erityisesti henkilöriskien ja omaisuuden vahinkoriskien osalta. Ohjeen mukaisesti riskejä arvioidaan päivittäistoiminnan ohella jokaista päätöstä tehtäessä.

Johtoryhmä tekee vuosittain suunnitelman sisäisen valvonnan kohteista ja arvioinnin toteuttajista. Riskienhallinnasta laaditaan raportti vuosittain. Erityisenä raportointikohteena on sisäinen tarkastus.

Jokaisella johtoryhmän jäsenellä oli oma tarkastuskohteensa. Raportti vuoden 2018 sisäisen tarkastuksen kohteista laadittiin helmikuussa 2019.

Taloudesta ja toiminnasta raportoitiin säännöllisesti toimielimille ja johtoryhmälle. Kuukausittain tehtiin kuukausitaulukot, jotka annettiin tiedoksi myös hallitukselle. Lautakunnat saivat talousraportit kuukausittain. Valtuusto sai toiminnan ja talouden osavuositarkastukset. Kuntamaisema-raportti julkaistiin keväällä. Konserniyhtiöiden raportit liitettiin osavuositarkastukseen.

Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus sekä tavoitteiden saavuttaminen raportoidaan toimintakertomuksen palvelualuekohtaisessa osuudessa. Merkittävien poikkeamien syyt on selostettu.

1.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Kunta

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten, eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään lisäksi tunnuslukuja.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

TULOSLASKELMA	2018 1 000 €	2017 1 000 €
Toimintatuotot	13 420	12 634
Valmistus omaan käyttöön	92	85
Toimintakulut	-67 037	-67 559
Toimintakate	-53 525	-54 841
Verotulot	37 419	38 239
Valtionosuudet	21 575	21 765
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	40	69
Muut rahoitustuotot	517	665
Korkokulut	-232	-262
Muut rahoituskulut	-19	-184
Vuosikate	5 774	5 452
Poistot ja arvonalentumiset	-5 352	-5 113
TILIKAUDEN TULOS	422	339
Tilinpäätössiirrot	77	77
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	499	416
Tuloslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toimintatuotot/ toimintakulut %	20,0	18,7
Vuosikate/Poistot, %	108	107
Vuosikate, euroa/asukas	549	515
Asukasmäärä	10 511	10 596

Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, on kunnan tulorahoitus riittävä.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Tunnuslukuun vaikuttaa kunnan koko, toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistyö. Luvussa on kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{vuosikate} / \text{poistot ja arvonalennukset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100, kunnan tulorahoitus riittää poistojen kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin, kun poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointimenoa. Hämeenkyrössä vuosittaiset investointimenot ovat olleet poistoja suuremmat. Hämeenkyrössä investointeja kasaantui viime vuosille paljon ja investointimenojen taso pienenee huomattavasti kuluvasta vuodesta alkaen.

Vuosikate euroa/asukas

Tunnuslukua käytetään arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Tavoitearvo saadaan jakamalla keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa.

Vuosikatteen tavoitearvo riippuu kunnasta. Hämeenkyrössä vuosittainen investointitaso on ollut korkea viime vuosina. Se pienenee kuluvasta vuodesta alkaen. Poistojen määrä pysyy suurena vielä vuosia.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävä erä on poistoerokirjaus. Ylijäämäinen tilikauden tulos esitetään siirrettäväksi edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään.

TOIMINNAN RAHOITUS

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja sen tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 774	5 452
Tulo-rahoituksen korjaukset	-308	-133
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-10 428	-7 524
Rahoitusosuudet investointi menoihin	490	234
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	633	346
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 839	-1 625
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-25	0
Antolainasaamisten vähennys	53	53
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 800	6 767
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 306	-2 306
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 250	-1 033
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 055	-1 430
Rahoituksen rahavirta	4 827	2 050
Rahavarojen muutos	987	425
Rahavarat 31.12.	8 569	7 582
Rahavarat 1.1.	7 582	7 157
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toiminnan ja invest. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-38 703	-37 919
Investointien tulo-rahoitus, %	58,1	74,8
Lainanhoitokate	2,4	2,2
Kassan riittävyys, pv	39	36
Asukasmäärä	10 511	10 596

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 euroa

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja katetaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Hämeenkyrö ottaa lainaa investointeihin.

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investoinnit on rahoitettu lainalla.

Lainanhoitokate

= $(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi (1) tai suurempi. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Rahavarat 31.12

= rahoitusarvopaperit, rahat ja pankkisaamiset

Kassan riittävyys pv

= $365 \text{ pv} * \text{rahavarat } 31.12 / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku kuvaa kassan riittävyyttä päivinä. Se ilmaisee, monenko päivän maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla.

RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	177	297
Muut pitkävaikutteiset menot	447	531
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	624	827
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 454	7 454
Rakennukset	51 737	44 102
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 466	12 466
Koneet ja kalusto	758	733
Muut aineelliset hyödykkeet	88	88
Ennakomaksut ja keskeneräiset hankinnat	692	5 887
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	75 194	70 730
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 314	7 314
Muut lainasaamiset	248	275
Sijoitukset yhteensä	7 562	7 590
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	85	131
Toimeksiantojen varat yhteensä	85	131
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	132	154
Vaihto-omaisuus yhteensä	132	154
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	28	30
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 482	1 368
Lainasaamiset	0	13
Muut saamiset	298	883
Siirtosaamiset	688	772
Saamiset yhteensä	2 496	3 066
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	271	451
Muut arvopaperit	4 173	3 632
Rahoitusarvopaperit yhteensä	4 444	4 083
Rahat ja pankkisaamiset	4 125	3 498
VASTAAVAA	94 662	90 078

	2018	2017
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 082	31 082
Muut omat rahastot	322	322
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	310	-106
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	499	416
Oma pääoma yhteensä	32 213	31 714
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 427	1 504
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yhteensä	1 427	1 504
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	254	272
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	254	272
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	32 915	33 421
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	32 915	33 421
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	16 250	12 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 306	2 306
Saadut ennakot	7	9
Ostovelat	2 511	3 103
Muut velat	1 065	991
Siirtovelat	5 715	4 759
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	27 853	23 168
Vieras pääoma yhteensä	60 768	56 589
VASTATTAVAA	94 662	90 078

Taseen tunnusluvut	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	35,5	36,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	83,9	77,9
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	87,1	81,4
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	809	309
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	77	29
Lainakanta 31.12., 1000 €	51 471	47 727
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 897	4 504
Lainasaamiset, 1000 €	248	275

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat toimintatuloista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainamäärän kasvu heikentää tätä tunnuslukua.

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

$= 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot} + \text{vuokravastuut}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut (liitetiedoissa esitetyt vuokravastuut ja leasingvastuut).

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla em. lainakanta vuoden lopun asukasmäärällä.

Vuonna 2017 kuntien lainamäärä/asukas oli keskimäärin 2 933 euroa.

Lainasaamiset 31.12

= sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

KOKONAISTULOT JA -MENOT

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

	1 000 €
TULOT	
Toiminta	
Toimintatuotot	13 420
Verotulot	37 419
Valtionosuudet	21 575
Korkotuotot	40
Muut rahoitustuotot	517
Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-343
Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	490
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	633
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	53
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 800
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	4 250
Kokonaistulot yhteensä	79 854
 MENOT	
Toiminta	
Toimintakulut	67 038
- Valmistus omaan käyttöön	-92
Korkokulut	232
Muut rahoituskulut	19
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	
- Pakollisten var. lis. (+), väh. (-)	
- Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustappiot	-35
Investoinnit	
Investointimenot	10 428
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten lisäykset	25
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 306
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Kokonaismenot yhteensä	79 921
 Täsmäytys:	
Kokonaistulot – kokonaismenot =	68
Muut maksuvalmiuden muutokset – rahavarojen muutos =	68

1.11 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernin rakenne

Tytäryhteisöt

- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy, kunnan omistusosuus 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä 65,49 %
- Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy 100 %
- Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo 100 %
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy 52 %
- Hämeenkyrön Vesi Oy 50 %
- Hämeenkyrö Vanhustentalosäätiö 100 %

Kuntayhtymät

- Pirkanmaan sairaanhoitopiiri 2,34 %
- Pirkanmaan liitto 1,96 %
- Sastamalan koulutuskuntayhtymä 6,21 %

Kunnan konsernitilinpäätöksen tarkoituksena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kunnalla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuita.

Toiminnan ohjaus

Uusi konserniohje hyväksyttiin valtuustossa syksyllä. Konserniohjeen tarkoituksena on luoda puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle, toimialamäärittelylle, hyvälle hallintotavalle ja raportoinnille. Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä ja näiden tytäryhteisöjä. Valtuusto hyväksyi myös kunnan omistajapolitiikan.

Konsernivalvonta

Kuntalain 47 § määrää kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta. Hallitus ohjaa konsernia antamalla ohjeita edustajilleen konserniyhtiöissä. Konserniyhtiöt toimittavat kerran vuodessa raportin toiminnastaan sekä tiedot konsernitilinpäätöstä varten. Tarvittaessa hallitus on pyytänyt raportteja useamminkin.

Muutokset konsernissa

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenne ei ole muuttunut tilivuonna.

Arvio mahdollisesta tulevasta kehityksestä

Hämeenkyrön kuntakonsernin rakenteessa ei ole näkyvissä isoja muutoksia.

Tavoitteet ja toteutuminen

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtäväksi omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta päättäminen. Konserniohjeessa määritellään konsernivalvonnan menettelyt.

Vuoden aikana järjestettiin konserniyhtiön hallituksen koulutustilaisuus Kuntayhtiöt kuntoon. Yhtiön hallituksista tilaisuuteen osallistui 5 henkilöä. Yhtiön toimitusjohtajille järjestettiin riskienhallintakoulutus.

Isännöinti kilpailutettiin yhteisesti kolmelle yhtiölle, säätiölle ja kunnan omistamille asunnoille. Uusi isännöitsijä aloitti huhtikuun alusta.

Konserniyhtiölle asetettiin vuodelle 2018 seuraavat yhteiset tehtävät

- ♦ Dokumentoidun riskikartoituksen toteuttaminen toiminnan ja omaisuuden osalta tarkennettuna
 - Kaikki yhtiöt ja säätiö ovat toimittaneet pyydetyn raportin. Työtä jatketaan myös kuluvana vuonna.
- ♦ Oman toiminnan tavoitteiden asettaminen kuntaomistajan asettamien yhteisten tavoitteiden mukaisesti, raportointi ja seuranta näistä kunnan ohjeiden mukaisesti.
 - Yrityspalveluyhtiö on tehnyt liiketoimintasuunnitelman, johon sisältyy kunnan strategiassa määritellyt tavoitteet. Liiketoimintasuunnitelman tarkoitus on koota yh-

teen kunnan asettamat ja yhtiön sisäiset tavoitteet ja toimia yhtiön toimintaa ohjaavana dokumenttina. Liiketoimintasuunnitelma on käsitelty yhtiön hallituksessa. Liiketoimintasuunnitelman on tarkoitus toimia jatkuvasti päivittyvänä dokumenttina.

- ♦ Raportointi kunnanhallitukselle kaksi kertaa vuodessa kirjallisesti, toinen raportti tulee tilinpäätökseen ja toinen syksyn osavuosikatsaukseen.
 - yhtiöt ovat toimittaneet pyydetyt raportit.

Yhtiöille asetut yksityiskohtaiset tavoitteet:

Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy

- ♦ yritys-elämä pysyy aktiivisena, perustettujen ja lopetettujen yritysten suhde kehitty positiivisesti
 - 2018 perustettiin 77 uutta yritystä ja vastaavasti lopettaneiden määrä oli 64. Lopettaneiden yritysten määrä oli ehkä jopa poikkeuksellisen korkea
- ♦ vapaat toimitilat käyttöön, tyhjien toimitilojen määrä vähenee
 - Yrityspalveluiden ylläpitämisen vapaiden toimitilojen listaus on pienentynyt 2018 aikana, mutta Hämeenkyrössä on edelleen paljon vapaata toimitilaa - erityisesti Kyröskoskella. Suunta on ollut kuitenkin lievästi alaspäin.
- ♦ asukashankinnan aktivointi yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden kanssa, asukasluvun lasku saadaan taittumaan
 - Yrityspalvelut on määrittänyt kohdealueet ja kohderyhmät, joihin asukashankinnan markkinointitoimenpiteet kohdistetaan. Alueellisesti markkinointia kohdennetaan Tampereen, Ylöjärven ja Nokian suuntaan kohderyhmään 25 - 44 -vuotiaat aikuiset. Lisäksi Yrityspalvelut tekee läheisesti yhteistyötä esim. kunnan kaavoituksen ja maankäyttöinsinöörin kanssa. Kaavoitus ja Yrityspalvelut pitävät kuukausittaiset yhteiset palaverit, joissa käydään yhdessä läpi tonttien toteutunutta kysyntää, kaavoituksen tilannepäivitys sekä markkinointiin liittyvät asiat.

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy

- valmistautuminen uuden vuokratalon rakennuttamiseen, hankkeesta on tehtävä selvitys hankkeen organisoimiseen ja rahoituksen osalta ja tuotava se kunnanhallituksen hyväksyttäväksi
 - Yhtiö valmisteli vuokratalohanketta ja esitti yhtä toimintamallia kunnan konsernijohtolle. Konsernijohto ohjeisti yhtiötä toisenlaiseen valmistelupolkuun.

Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä

- ♦ ylläpitää asuntojen haluttavuus (korkea täyttöaste, asuntojen kunnossapito ja vuokratalojen ympäristön kunnossapitäminen)
 - ulkoalueet on pidetty siistinä ja tarvittavia korjauksia on tehty, viihtyisyyttä on parannettu, asuntoja on pidetty kunnossa

Hämeenkyrön Jäähalli

- ♦ yhtiön talouden kuntoon saattaminen, usean vuoden kattava taloussuunnitelma
 - Kunta teetti konsultilla yhtiön talousselvityksen. Selvitys tuli omistajien käsittelyyn alkuvuonna 2019. Yhtiön taloustilanne ei ole hyvä, kunnan myöntämiä lainoja.
- ♦ kehittää hallin vetovoimaa, käyttöasteen korkeana pitäminen
 - Hallin käyttöaste on laskenut kahdesta edellisestä vuodesta. Hallin vetovoimaisuuden kehittäminen sisältyy yhtiön talouden tervehdyttämishjelmaan.

Hämeenkyrön Vesi

- ♦ vahvistaa kunnan vesihuollon taloudellisuutta, toimivuutta ja riskienhallintaa
 - yhtiö on saanut päätöksen vedenottolupamääräysten muuttamiseksi ja voi ottaa käyttöön viidennen raakavesikaivonsa.

Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö

- ratkaista säätiön kiinteistökannan tulevaisuuteen liittyvät kysymykset, ratkaisuvaihtoehtojen selvitys kunnan kanssa
 - hallitus ratkoo kysymyksiä ja tekee päätöksiä sitä mukaa, kun tarvetta ilmenee
 - on selvitetty Kotorinteen yhteistilan/ruokailutilan kehittämistä viihtyisämmäksi ja viritetty yhteistyötä kunnan työpajan kanssa

Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo

- säilyttää taloudellisesti kestävä tilanne, yhtiön talous plussalla ja yhtiö pystyy hoitamaan tarvittavat remontit
 - yhtiö on pysynyt kunnossa

KONSERNITILINPÄÄTÖS JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITULOSLASKELMA	2018	2017
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
Toimintatuotot	40 010	36 936
Toimintakulut	-91 156	-89 241
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	7	56
Toimintakate	-51 139	-52 249
Verotulot	37 360	38 179
Valtionosuudet	21 575	21 765
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	39	69
Muut rahoitustuotot	517	663
Korkokulut	-402	-479
Muut rahoituskulut	-150	-275
Vuosikate	7 800	7 673
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 895	-6 626
Omistuksen eliminointierot	0	3
Arvonalentumiset	0	-12
Tilikauden tulos	905	1 038
Tilinpäätössiirrot	1	9
Tilikauden verot	-67	-62
Laskennalliset verot	-44	-59
Vähemmistöosuudet	-87	-96
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	709	830

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toimintatuotot/ toimintakulut %	44	41
Vuosikate/Poistot, %	113	116
Vuosikate, euroa/asukas	742	724
Asukasmäärä	10 511	10 596

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut. Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNI RAHOITUSLASKELMA	2018 1 000 €	2017 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 800	7 673
Tilikauden verot	-67	-62
Tulorahoituksen korjaukset	-127	-86
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-13 636	-10 296
Rahoitusosuudet investointimenoihin	490	234
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	611	550
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 930	-1 987
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-25	-3
Antolainasaamisten vähennys	55	56
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 386	7 425
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 165	-3 228
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 104	-1 015
Oman pääoman muutokset	-261	-364
Muut maksuvalmiuden muutokset	737	-1 825
Rahoituksen rahavirta	5 831	1 047
Rahavarojen muutos	902	-940
Rahavarat 31.12.	11 997	11 095
Rahavarat 1.1.	11 095	12 035

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toiminnan ja invest. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-41 060	-39 171
Investointien tulorahoitus, %	59	76
Lainanhoitokate	2,3	2,2
Kassan riittävyys, pv	40	39

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut. Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

KONSERNIN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2017
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	237	336
Muut pitkävaikutteiset menot	950	810
Ennakkomaksut	6	1
 Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 317	8 322
Rakennukset	71 918	63 797
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 797	12 679
Koneet ja kalusto	1 820	1 702
Muut aineelliset hyödykkeet	124	95
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 714	9 475
 Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	780	735
Muut lainasaamiset	27	29
Muut saamiset	17	16
 TOIMEKSIANTOJEN VARAT	280	254
 VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	590	594
 Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	55	35
Lyhytaikaiset saamiset	5 341	5 130
 Rahoitusarvopaperit	4 520	4 193
 Rahat ja pankkisaamiset	7 477	6 902
 VASTAAVAA YHTEENSÄ	121 969	115 104

	2018	2017
	<i>1 000 €</i>	<i>1 000 €</i>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 082	31 082
Arvonkorotusrahasto	8	8
Muut omat rahastot	337	338
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 265	4 840
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	709	830
VÄHEMMISTÖOSUUDET	888	825
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	942	812
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	572	495
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	47 620	46 520
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	154	181
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	19 469	15 236
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	14 923	13 938
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	121 969	115 104

Konsernitaseen tunnusluvut	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	31	33
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	83	78
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	88	83
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	5974	5670
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	568	535
Konsemin lainat 31.12., €/asukas	6 383	5 828
Konsemin lainakanta 31.12., 1000 €	67 089	61 756
Konsemin lainasaamiset 31.12., 1000 €	27	29
Kunnan asukasmäärä	10 511	10 596

Konsernin taseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

Konsernitaseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat konsernin omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan yleisesti pitää 50 % ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnuslukujen arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

1.12 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksen käsittely

Hallitus esittää tilikauden tuloksen 422 206,71 euroa käsittelystä seuraavaa:

- tuloutetaan poistoeroa suunnitelman mukaan 77 211,22 euroa ja
- lisätään tilikauden ylijäämä 499 417,93 euroa taseen edellisten tilikausien ylijäämään.

Kertynyt ylijäämä kunnan taseessa 31.12.2018 on 0,8 milj. euroa.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Käyttötalouden toteutuminen

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus. Se kertoo paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on sama kuin nettomenot. Talousarvioluvut on pyöristetty tuhannen euron tarkkuuteen. Pyöristyksen takia nettoluku ei ole aina suoraan menojen ja tulojen erotus.

Menovertailu, ulkoiset ja sisäiset menot (1 000 e)	TA 2018	TP 2018	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	4 363	3 912	-451	89,7
Perusturvapalvelut	44 463	40 449	-4 014	93,5
Sivistyspalvelut	21 777	22 009	232	101,1
Tekniset palvelut	8 799	8 509	-290	96,7
Vesihuoltolaitos	1 199	1 248	50	104,1
Yhteensä	80 601	76 128	-4 473	94,5

Tulovertailu, ulkoiset ja sisäiset tulot (1 000 e)	TA 2018	TP 2018	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	894	725	-169	81,1
Perusturvapalvelut	10 404	8 592	-1 812	82,6
Sivistyspalvelut	1 589	1 570	-19	98,8
Tekniset palvelut	9 355	9 341	-15	99,9
Vesihuoltolaitos	1 985	2 375	390	119,7
Yhteensä	24 227	22 603	-1 624	93,3

Nettomenovertailu (1 000 e)	TA 2018	TP 2018	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Hallintopalvelut	3 469	3 187	-282	91,2
Perusturvapalvelut	34 059	31 857	-2 202	93,5
Sivistyspalvelut	20 188	20 439	251	101,2
Tekniset palvelut (nettotulo)	556	831	276	149,6
Vesihuoltolaitos (nettotulo)	786	1 127	341	143,3
Yhteensä	56 374	53 525	2 849	95,0

Verorahoitus (1 000 e)	TA 2018	TP 2018	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Kunnallisvero	33 800	33 655	-145	99,6
Yhteisövero	1 680	1 656	-24	98,6
Kiinteistövero	2 200	2 107	-93	95,8
Yhteensä	37 680	37 419	-261	99,3

Valtionosuudet (1 000 e)	TA 2018	TP 2018	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Peruspalvelujen valtionosuus	15 400	15 698	298	101,9
Verotulojen tasaus	5 900	5 877	-23	99,6
Yhteensä	21 300	21 575	275	101,3

Investoinnit (1 000 e)	TA 2018	TP 2018	poikkeama 1 000 e	toteut. %
Menot	13 355	10 428	2 927	78,1
Tulot	1 150	815	335	70,9
Netto	2 205	9 613	2 592	78,8

Investointien toteutuminen hankkeittain on käyttötalousosan jälkeen erillisenä listana.

2.2 Kunnan kehittämisprojektit

Kehittämistä kunnassa tehtiin pitämällä henkilöstö mukana aktiivisessa roolissa toiminnan uudistamisessa. Kehittämistyö brändättiin ”Fiksu kuntatyö” nimiseksi.

Kehittämishankkeita on mainittu myös palvelualueiden teksteissä.

Kehittämishankkeita

Kunteko

Kunteko on Kuntaliiton ja pääsopijajärjestöjen yhteinen kuntatyön tuottavuuden kehittämistä edistävä hanke, jonka neuvottelukunnassa Hämeenkyrön edustus on mukana. Hämeenkyrön kehittämiskohteita esiteltiin hankkeen tilaisuuksissa ja hankkeen sivuilla tekojen torilla.

Hämeenkyrö sai palkinnon Ihmeidentekijät -sarjassa tuloksellisesta yhteistoiminnallisesta työstä työelämän kehittämiseksi. Oman työn sankarit -sarjassa palkittiin vastuuhoitaja Terhi Hakala ja sairaanhoitaja Pia Ekstam terveyskeskuksen dialyysiosastosta ja Innostavat teot -sarjassa Hyvinvoiva FES Hämeenkyrön lukio ja The day before Tomorrow Hämeenkyrön yläkoulu

Palveluiden tuotekehittäjien erikoisammattitutkinnon kolmas ryhmä aloitti opiskelunsa tammi-kuussa 2018.

Kehittämistekojen tunnustuspalkinnot

Hallitus päätti henkilöstöjaoston esityksestä palkita vuoden 2018 kehittämisteoista seuraavat: opiskeluterveydenhuolto F.E.Sillanpään lukiosta, laskentapalvelut, sivistyspalvelujen ja perusturvan nuoristyöryhmän Klaara-auto, perusturvan työllisyyspalvelut, Sasin päiväkotit ja tekniset palvelut.

2.3 Hallintopalvelut

Palvelujohtaja: talousjohtaja Tiina Paloranta
Toimielimet: valtuusto, hallitus, tarkastuslautakunta ja vaaliviranomaiset

Hallintopalvelut yhteensä

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	3 985 100	4 363 000	3 912 500
Tulot	739 300	894 000	725 000
Netto	3 245 800	3 469 000	3 187 500

Hallintopalvelujen tehtävänä on huolehtia valtuuston ja hallituksen asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta, tarkastuslautakunnan ylläpidosta ja vaalien järjestämisestä. Palvelualueelle kuuluu myös yrityspalveluyhtiön menot.

Hallintopalvelut tuottaa koko kuntaa palvelevat taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä tietohallinnon palvelut perustietotekniikan ja kommunikaatiopalveluiden osalta.

Toimielimet ja johto

talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	504 000	576 200	486 100
Tulot	20 700	30 000	27 800
Netto	483 300	546 200	458 300

Toimielimet ja johto -yksikköön kuuluvat valtuuston ja hallituksen menot, vanhus- ja vammaisneuvosto, vaalit, tarkastuslautakunnan toiminta, yrityspalvelujen hoidon menot sekä johto -kustannuspaikalle kunnanjohtajan ja talousjohtajan menot.

Valtuusto kokoontui 5 kertaa, hallitus 17 kertaa, hallituksen henkilöstöjaosto 5 kertaa, tarkastuslautakunta 15 kertaa, vanhusneuvosto 7 kertaa ja vammaisneuvosto 7 kertaa. Valtuusto ja hallitus pitivät lisäksi seminaareja.

Uusi kuntastrategia ”Menestyvä Hämeenkyrö” saatiin valmiiksi. Kunta oli mukana HHT-kasvukäytävän toiminnassa.

HENKILÖSTÖ

kunnanjohtaja ja talousjohtaja

Uusi kuntastrategia saadaan käyttöön

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Kuntastrategia ohjaa käytännön toimintaa 	<ul style="list-style-type: none"> strategia ohjaa toimintaa ja vuoden 2019 talousarvion valmistelun perusta 	<ul style="list-style-type: none"> talousarvion tavoiteosa uudistettiin vuodelle 2019 siten, että kaikki tavoitteet johdettiin strategiasta

Hyvinvoivat kuntalaiset

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> hyvinvointikertomuksessa vuosittain määritellyt mittarit 	<ul style="list-style-type: none"> hyvinvointikertomuksessa vuosittain määritellyt tavoitetasot 	<ul style="list-style-type: none"> erillisessä hyvinvointikertomuksessa on kerrottu tarkemmin tavoitteiden toteutuminen, kertomuksessa on vastattu kaikkiin suunnitelmassa olleisiin tavoitteisiin sekä esitetty arviot ja kehittämiskohdeet tavoitteiden tarkempi läpikäynti tapahtuu laajan hyvinvointikertomuksen valmistelun yhteydessä hyvinvointityön organisointia on pohdittu johtoryhmässä vuoden aikana ja mietitty, miten sille saadaan enemmän vaikuttavuutta

Hallinnon tukipalvelut

henkilöstö- ja hallintopäällikkö Mira Hirvonen-Ylinen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 885 500	2 027 600	1 842 900
Tulot	676 000	781 000	652 800
Netto	1 209 500	1 246 600	1 190 000

Hallinnon tukipalveluihin kuuluu hallintopalvelut, laskentapalvelut, henkilöstöhallinto ja ICT-palvelut.

Hallintopalvelut hoitaa valtuuston ja hallituksen toimistotyöt, keskusarkiston ja viestiliikenteen. Henkilöstöpalvelut hoitaa työnantajatehtävät, palkanmaksun, työnantajailmoitukset ja -tilitykset sekä ohjauksen ja neuvonnan työsuhteasioissa. Laskentapalvelut hoitaa kirjanpidon, tilinpäätöksen, laskujen kierrätyksen, maksuliikenteen ja taloustilastoinnin. ICT-palvelut hoitaa perustietotekniikan ja nettisivujen yleisen ylläpidon.

Laskentapalvelut palkittiin jo toisena peräkkäisenä vuotena henkilöstölähtöisestä kehittämisestä. Tunnustuspalkintojen perusteina pidettiin kehittämistekojen ja -toiminnan vaikuttavuutta toiminnallisesti, taloudellisesti ja yhteisöllisesti. Tunnustuksen saaneissa yksiköissä on mm. hyödynnetty digitaalisuutta ja haettu uusia toimintamalleja osoittaen ammatillista osaamista ja tavoitteellista työskentelytapaa.

HENKILÖSTÖ

laskentapäällikkö, kirjanpitäjä, taloussuunnittelija, arkistosihteeri, hallintopalvelusihteeri, maksuliikennesihteeri, ICT-päällikkö, ICT-tukihenkilö, 1,5 palvelusihteeriä, henkilöstö- ja hallintopäällikkö, 3 palkkasihteeriä, palvelupäällikkö, hallinnon asiantuntija (osa-aikainen).

TAVOITTEET

Uusien ohjelmien sujuva käyttö

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> uudet ohjelmat ovat käytössä täysimääräisesti 	<ul style="list-style-type: none"> uusien ohjelmien avulla prosessitehokkuus paranee 	<ul style="list-style-type: none"> caseM asianhallinta ja kokousjärjestelmän käyttö vakiintui, ohjelman kaikki osat eivät ole vielä täysimääräisesti käytössä taloushallinnon ohjelmien kehittämistä jatkettiin uusi raportointiohjelma otettiin käyttöön

Keskushallinnon ohjeistuksen selkeytys

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ selkeät ohjeet ja opastus intrassa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kaikki tietää, kaikki osaa, kaikki noudattaa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vuoden aikana valmisteltiin intran siirto uudelle alustalle, siirron seurauksena sivujen ulkonäkö muuttui ▪ Uuden intran nimi on Helmi uuden alustan käyttöönotto myöhentyi alkuperäisestä aikataulusta ja se tuli käyttöön vuoden 2019 alusta Helmestä ei ole vielä tehty tyytyväisyyskyselyä ▪ kehitystyö on vielä kesken

Yhteistoiminta

talousjohtaja Tiina Paloranta

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 595 500	1 759 200	1 583 500
Tulot	42 600	83 000	44 300
Netto	1 552 900	1 676 200	1 539 100

Yhteistoimintayksikössä on määrärahat Kuntaliiton ja Pirkanmaan liiton jäsenmaksuihin, Tampereen aluepelastuslaitoksen maksuosuus, maaseutuelinkeinoviranomaistehtävien osto, alueyhteistyömenot, osuus Joutsenten Reittiin, verotuskustannukset, palveluliikenne sekä yleisen joukkoliikenne.

2.4 Perusturvapalvelut

Palvelualueen johtaja: ylilääkäri Tuomas Parmanen
 Palvelujohtaja: vs. sosiaali johtaja Päivi Niemi
 Lautakunta: perusturvalautakunta

Perusturvalautakunta

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	40 617 500	44 463 400	40 449 400
Tulot	8 168 300	10 404 300	8 592 200
Netto	32 449 200	34 059 100	31 857 300

Perusturvapalveluiden toiminta-ajatuksena on turvata ammattitaitoisella ja osaavalla henkilöstöllä kuntalaisille kunnan voimavaroja vastaavat laadukkaat asiakas- ja potilaslähtöiset sosiaali- ja terveyspalvelut joko järjestämällä ne itse tai hankkimalla niitä muilta palvelutuottajilta.

Perusturvalautakunta vastasi palveluista, jotka edistivät kuntalaisten terveyttä, sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä lakien edellyttämällä tavalla. Palveluilla tuettiin erityisesti kuntalaisten omatoimisuuden säilymistä. Perusturvalautakunta vastasi hallinnonalansa palvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä, taloudesta sekä toiminnan ja talouden seurannasta.

Perusturvapalvelut alitti merkittävästi suunnitellun talousarvion. Tähän vaikutti muun muassa sosiaalipalveluiden tuloksi kirjautuneet aiemmalle talousarviovuodelle kuuluvat ns. odottamattomat, kertaluonteiset tuloerät yhteensä noin 0,5 milj. euroa. Lisäksi merkittävä ennakoinaton säästö kohdistuu noin 0,7 milj. euron osuudella erikoissairaanhoidon palveluiden oston. Palveluita kehitettiin aktiivisesti koko palvelualueella nykytarpeita ja palveluodotuksia vastaaviksi resurssit mahdollistavalla tavalla. Viranhaltijat osallistuivat SOTE- ja maakuntauudistuksen valmisteluun. Erikoissairaanhoidon liittyviä alueellisia toimintatapoja yhtenäistettiin ja vahvistettiin.

Talouden tasapainottaminen

Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Talouden seurantaraportit	▪ Toteuma alle 100 %	▪ 93,54 %

Henkilöstön ammattitaito vastaa asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite	▪ 100 %	▪ Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä ei tuota tarkkaa tietoa. Arvion mukaan tavoite toteutui.

Perusturvapalveluiden hallinto

Hallinto- ja toimistopalvelut
 vt. talouspäällikkö Eeva-Liisa Uppa

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	650 600	839 100	785 700
Tulot	2 900	0	100
Netto	647 700	839 100	785 600

Perusturvapalveluiden hallinto- ja toimistopalvelut toimi palvelualueen johdon tukena vastaten sen toiminnan ja talouden seurannasta ja raportoinnista, sisäisestä laskennasta sekä sille osoitetuista muista yleis-, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä.

Perusturvalautakunta kokoontui 9 kertaa ja jaosto 3 kertaa. Kokouksien yhteydessä lautakunta tutustui perusturvapalveluiden palveluyksiköiden tiloihin ja toimintaan.

HENKILÖSTÖ

Ylilääkäri (0,8 htv), sosiaalihoitaja, johtava hoitaja (0,35 htv), johtava sosiaalityöntekijä (0,2 htv), talouspäällikkö, toimistos sihteeri (2 htv)

TAVOITTEET

Kustannustietoisuuden lisääminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Talouden raportointi ▪ Tuotannon raportointi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kuukausittain ▪ Kolmannesvuosittain 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Toteutui ▪ Toteutui

Terveyspalvelut

palvelujohtaja: ylilääkäri Tuomas Parmanen

Terveyspalvelut yhteensä

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	22 937 000	23 893 800	22 664 800
Tulot	2 784 100	2 894 100	2 473 000
Netto	20 152 900	20 999 700	20 191 800

Terveyspalveluita järjestettiin kuntalaisille terveydenhuoltolain sekä muiden erikoislakien mukaisesti kunnan voimavarojen puitteissa. Avoterveydenhoidon, vastaanotto toiminnan sekä ehkäisevän terveydenhuollon palvelut joutuivat haasteisiin lääkärivajeen johdosta. Ennaltaehkäiseviä tarkastuksia jouduttiin järjestelemään ja siirtämään myöhemmin toteutettavaksi. Henkilöstövajeesta huolimatta terveyspalvelut kykenivät palvelemaan kuntalaisia tarkoituksenmukaisesti asiakasnäkökulma huomioiden.

Talousarviovuoden kehittämiskohteina olivat digitaaliset palvelut (mm. sähköinen hoidontarpeen arvio, etävastaanotot, potilaslogistiikka potilassiirroissa), tarpeenmukaiset sujuvat palvelut (mm. avosairaanhoidon asiantuntijahoitajavastaanotot), päihde- ja mielenterveyspalveluiden kehittäminen ja suun terveydenhuollon palveluiden kehittäminen uusissa kesällä 2018 valmistuneissa toimitiloissa. Edelleen jatkettiin palvelukokonaisuuden näkökulmalta yhteistoiminnan luomista sosiaali- ja terveyspalveluiden välillä.

Yksityiskohtaisemmalla erikoissairaanhoidon palvelutilauksen tarkastelulla pyrittiin pääsemään entistä realistisempaan toteumaan. Erikoissairaanhoidon toteuma alitti tilauksen. Kiireellistä erikoissairaanhoitoa vaativat tapaukset hoidettiin, mutta lääkärivajeesta johtuen kiireettömän hoidon tarpeet saattavat siirtyä seuraavan vuoden kustannuksiin. Vuosittain vaihteleva kalliin hoidon tasauslasku oli Hämeenkyrön osalta kuluneena vuonna arvioitua pienempi.

Terveyspalveluissa oli koko vuoden 2018 merkittävä lääkärivaje mikä näkyy lääkärikäyntien vähäisyytenä (vuonna 2018 kiireettömiä vastaanottokontakteja oli -36 % vähemmän kuin vuonna 2017). Lääkärivaje heijastui koko perusturvan palveluihin ja edellytti enemmän hoitohenkilökunnan panostusta. Osa panostusta oli suunniteltua toiminnan muutosta. Sairaanhoitajien vastaanottoja kehitettiin siten, että osa potilaskontakteista hoidettiin sairaanhoitajan vastaanotoilla, lääkäreitä konsultoimalla, lääkkeenmääräämisoikeuden omaavan sairaanhoitajan vastaanotolla, INR-klinikalla, haavanhoitajan ja diabeteshoitajan vastaanotoilla.

Perusterveydenhuolto

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	10 821 400	11 026 800	10 494 500
Tulot	2 784 100	2 894 100	2 473 000
Netto	8 037 300	8 132 700	8 021 500

Perusterveydenhuollon vastuualue koostuu seuraavista vastuu- ja osavastuualueista:

- Avohoito:
 - o Terveydenhuolto
 - o Sairaanhoido
 - o Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Suun terveydenhuolto
- Terveyskeskussairaala
- Täydentävät palvelut

Avohoito

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	4 297 800	4 250 100	4 231 300
Tulot	1 051 000	1 054 300	858 700
Netto	3 246 900	3 195 800	3 372 500

Ennaltaehkäisevässä työssä korostui yhteistyö monitoimijaisessa palveluverkossa. Perhekeskusverkosto mahdollisti asiakkaan moninaisen ja oikea-aikaisen avuntarpeen arvioinnin. Säännöllistä verkostotyötä tehtiin kunnan eri perheiden hyvinvointia tukevien yksiköiden välillä.

Hämeenkyrö oli mukana Lapsi- ja perhepalveluiden (Lape) muutosohjelmassa. Perhekeskusvalmennuksesta valmistui perhekeskusagentteja, joilla on jatkossakin säännöllisiä maakunnallisia kokoontumisia perhekeskusmallin juurruttamiseksi. Perhekeskusryhmän alle perustettiin kaksi kehittämissuunnitelmaa tarkoituksenaan kehittää perheiden palveluita koko kunnan alueella. Perhekeskus vahvistui myös kokoaikaisella psykiatrisen sairaanhoitajan osaamisella, painopisteenä lapset ja nuoret ja heidän perheensä.

Opiskeluterveydenhuollossa toteutettiin ryhmäterveystarkastuksia, aktivoitiin lukion nuoret oman terveyden seurantaan. Tämä kehittämisteko palkittiin kunnan henkilöstöjaoston kehittämispalkinnolla. Uuden asiakaslähtöisen työn tarkoituksena oli lisätä tietoutta ja hallintaa omasta terveydestä. Tarkastuksiin käytetty aika mahdollisti työajan suuntaamisen nuorten henkiseen hyvinvointiin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa laajat terveystarkastukset jäivät lääkärin osalta toteutumatta lääkäriresurssivajeen vuoksi.

Poliklinikan toiminta koostui lääkäreiden ajanvaraus-, akuutti- ja päivystysvastaanotoista toimenpiteineen sekä sairaanhoitajien vastaanotto toiminnasta. Poliklinikalla tehtiin vatsan ja paksusuolen tähytystyksiä 328 (380) kpl, joista Ikaalisten osuus oli 139 (140). Päivystys hoidettiin edelleen vuoroviikoin Ikaalisten terveyskeskuksen kanssa ja yöpäivystys Tampereella Acutassa. Asiantuntijasairaanhoitajien vastaanotolla (sydän-, haava-, diabeteshoitaja) kävi yhteensä 1 091 (970) potilasta, joiden kontaktien määrä oli 3 437 (3112). INR-klinikassa kävijöitä oli 248 (341) henkilöä, yhteensä 2 614 (3 267) kontaktia. Marevan-lääkitystä käyttävien potilaiden lukumäärässä on laskua edellisiin vuosiin verrattuna uusien verenhennuslääkkeiden tultua markkinoille.

Psykiatrinen hoitotiimi siirtyi vuoden 2018 aikana sosiaali- ja terveyskeskuksen tiloihin. Aikuisvastaanottoon suunnattu psykiatrinen sairaanhoitaja aloitti toimintansa elokuussa 2018. Päihdesairaanhoidon vastaanotolla kävi 127 potilasta, joita päihdesairaanhoidaja tapasi yhteensä

830 kertaa. Vakanssimuutoksen myötä terveyskeskus sai sosiaaliohjaajan lokakuussa 2018. Sosiaaliohjaajan toimenkuvaan kuuluu aikuisväestön palveluohjausta, neuvontaa ja erilaisten hakemusten täytössä avustamista. Sosiaaliohjaajalle asiakkaat ohjautuivat muun terveydenhuoltohenkilökunnan kautta.

Palvelujen saatavuuden parantamiseksi toteutettu hoitajan suorittama hoidon tarpeen arviointi, triage, kehittyi edelleen. Hoidontarpeen arvio suoritettiin 1555 potilaalle (1902 kontaktia). Poliklinikan sairaanhoitajien vastaanotolla kävi yhteensä 1969 potilasta (2940 kontaktia). Kuuhoitajan vastaanotto toimii kerran viikossa ajanvarauksella. Sydämen rytmin, verenpaineen ja uniapnea vuorokausiseurantojen määrä jatkaa kasvuaan voimakkaasti. Sähköinen hoidontarpeen arviointi, Klinik, on hiljalleen noussut terveyspalveluiden yhteydenottovälineeksi, etenkin nuoret ovat oppineet käyttämään Klinikä.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa vuosi 2018 oli muutoksen vuosi. Kotorinnekodin tehostettu palveluasuminen siirtyi liikkeen luovutuksella Attendon tuottamaksi 1.6.2018. Attendon on tarkoitus rakentaa Hämeenkyröön uudet tilat, jossa se voi tarjota mielenterveysasukkaille heidän palvelutarvettaan vastaavia palveluja. Mielenterveys- ja päihdepalveluiden avopalveluita vahvistettiin toisella psykiatrisella sairaanhoitajalla, jolloin työn painopistettä voitiin suunnata myös ennalta ehkäisevämpään suuntaan lähinnä lapsiperheiden, koululaisten ja nuorten osalta ja aikuisväestön tarpeisiin saatiin kohdennettua akuutimpaa apua. Tuulensuun päivätoimintakeskus tarjosi edelleen kuntouttavaa päivätoimintaa, ryhmiä sekä kotikäyntejä mielenterveyskuntoutujille. Sosiaaliohjaajan aloitettua 2018 vuoden lopulla ohjattiin palvelua myös tämän yksikön tarpeisiin.

HENKILÖSTÖ

Terveydenhuolto: vastaava terveydenhoitaja, terveydenhoitaja (7 htv), terveyskeskuslääkäri (0,82 htv) terveyskeskusavustaja (0,25 htv), johtava hoitaja (0,1 htv)

Sairaanhoito: ylilääkäri (0,16 htv), terveyskeskuslääkäri (4,95 htv), johtava hoitaja (0,15 htv), osastonhoitaja, sairaanhoitaja (7 htv), diabetes-, sydän-, haava- ja päihdehoitaja (3,9 htv), perushoitaja (1 htv), terveyskeskusavustaja (2 htv) ja atk-kanslisti

Mielenterveys- ja päihdepalvelut: päihdetyönohjaaja (0,5 htv), päihdesairaanhoitaja (1 htv), psykiatrisen sairaanhoitaja (2 htv), mielenterveystyön ohjaaja (1 htv), sosiaaliohjaaja (0,5 htv)

TAVOITTEET

Sähköinen potilasjärjestelmäkokonaisuus toimii moitteettomasti

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Järjestelmän toimimattomuudesta johtuvat merkittävät toimintakatkot / manuaaliset potilaskirjaamisten määrät 	<ul style="list-style-type: none"> Ei merkittäviä toimintakatkoksia, joiden johdosta kirjaaminen / toiminta häiriintyy, lukuarvo 0 	<ul style="list-style-type: none"> 25 käyttökatkoa, näistä 1 e-resepti käyttökatko kesto 3 pv

Sähköisen ajanvarauksen käyttöönotto neuvolapalveluissa ja hammashuollossa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan tekemät ajanvaraukset suhteessa muihin ajanvarauksiin 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaat varaavat 30 % vastaanottoajoista 	<ul style="list-style-type: none"> Kansalaisen ajanvaraus ei vielä käytössä 2018 (suomi.fi ei käytövalmis)

Omalääkäreille päivittäiset akuuttivastaanottoajat

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Tilastot (toteutuneet ajat) 	<ul style="list-style-type: none"> 2 vapaata aikaa/pv 	<ul style="list-style-type: none"> ei toteutunut

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely sairaanhoidossa ja terveydenhoidossa 	<ul style="list-style-type: none"> Tulos yli 3 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> 4 kiitettävä

Määrälliset

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Terveydenhuoltokäynnit Sairaanhoito: Lääkärikäynnit Sairaanhoitajakäynnit 	<ul style="list-style-type: none"> 11 000 23 000 10 600 	<ul style="list-style-type: none"> 9 359 16 856 13 097

Asiakkaiden aktivoiminen oman kuntoutumiseensa mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Palvelu- ja kuntoutus-suunnitelman tarkistus 1-4 kertaa vuodessa 	<ul style="list-style-type: none"> Päivitetyt suunnitelmat 95 % 	<ul style="list-style-type: none"> 95%

Tyytyväinen asiakas mielenterveys ja päihdepalveluissa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> Tulos yli 3 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Ei toteutettu, muutoksia palvelutuotannossa

Suun terveydenhuolto

ylilääkäri Tuomas Parmanen (hammaslääkärit)

johtava hoitaja Tarja Soukko (hammashoitajat ja suuhygienistit)

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 211 600	1 154 900	1 101 600
Tulot	532 800	637 400	477 600
Netto	678 900	517 500	624 000

Suun terveydenhuolto muutti kesällä 2018 uudistettuihin tiloihin. Hammashoitopalveluita tuotettiin kuntalaisille hoitotakuun määräämissä rajoissa. Palveluiden ideologiana korostettiin potilaslähtöisyyttä ja tavoiteltiin sujuvampia palvelukokonaisuuksia. Juurihoitoja tehtiin entistä enemmän. Pienhammaskirurgisia toimenpiteitä tehtiin omana toimintana uutta investoitua hammaskirurgista porayksikköä käyttäen. Kahden suuhygienistin työpanos lisäsi hoidon sujuvuutta. Suun terveydenhuollon palveluita kehitettiin yhdessä koko henkilöstön kanssa

HENKILÖSTÖ

terveyskeskushammaslääkäri (4 htv), vastaava terveyskeskushammaslääkäri (oikomishoidon erikoishammaslääkäri) (0,4 htv), hammashoitaja (5), ja suuhygienisti (2)

Hoidon saatavuus, pääsy kiireettömään hammashoittoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Aika; kuukautta hoitotakuu	▪ alle 6 kuukautta	▪ toteutui

Määrällinen tavoite

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Potilaskäynnit	▪ 12 800	▪ 11 607

12-vuotiaan henkilön vaurioituneiden hampaiden lukumäärä (myös paikattujen sekä reikiintymisen tai onnettomuuden vuoksi poistetut)

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ DMF-indeksi	▪ DMF-indeksi 12-vuotiaille alle 1,3	▪ 1,09

Terveyskeskussairaala

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	3 906 400	4 056 000	3 608 200
Tulot	1 030 400	1 059 000	984 800
Netto	2 876 100	2 997 000	2 623 400

Terveyskeskussairaalassa oli potilaspaikkoja 25. Osasto kykeni ottamaan joustavasti erikoissairaanhoidosta potilaita jatkohoitoon, joten siirtoviivemaksuja ei ollut. Oma- vapaiden potilaspaikkojen tietojärjestelmä -hanke otettiin käyttöön ja se lisäsi ulkokuntalaisten potilaiden määrää osastolla. Syöpäpotilaiden palliatiivisen hoidon kehittäminen mahdollisti palliatiivisessa hoidossa olevien potilaiden tulon joustavasti perusterveydenhuollon akuuttiosastolle. Lisäksi hyödynnettiin syöpäpotilaiden hoidossa etävastaanottokäytäntöä, joten potilas säästyi rasittavalta sairaalamatkalta. Sairaalan toiminnan kehittäminen paransi tulokehitystä ja säästi kustannuksia.

Toiminta- ja henkilöstösuunnitelman toteuttamista jatkettiin suunnitelmallisesti. Osaston 2. muuttaminen kuntoutusosastoksi ja potilaspaikkojen väheneminen sujui suunniteltua nopeammin. Toiminnan supistuminen ja potilaspaikkojen väheneminen näkyi tämän osaston tulojen vähenemisenä, myös henkilökunnan määrää ja laatua sopeutettiin toimintaan. Osaston 2. eli nykyisen kuntoutusosaston paikkamäärä laski 28:sta paikasta 14 paikkaan, joka on jo lähellä valtakunnallisia tavoitteita laitospaikkojen osalta. Kaksi perushoitajan toimea muutettiin sairaanhoitajan toimeksi ja yksi perushoitajan toimi muutettiin fysioterapeutin toimeksi. Kinestetikka (potilaan omat voimavarat hyödyntävä koulutus) on käytössä.

Dialyysissa uusien potilaiden hoitopaikan järjestämisessä asetettu tavoite saavutettiin tavoitetason mukaisesti. Neljä uutta potilasta ja seitsemän vierailudialyysia toteutui. Nefrologin etävastaanottojen pilotointi vakiintui käyttöön, korvaten 50 % erikoislääkärin potilaskontakteista. Potilaiden omatoimisuutta tukemaan valmistui yhteistyönä TAMK:n opiskelijoiden kanssa oma-toimisuutta ja osallistumista tukevat videomateriaalit. Yksikön näkyvyys ja hoitopaikan helppo löydettävyys lisääntyi palvelutuotekehityskoulutuksen lisättyä dialyysiyksikön digitaalustumista. Yksi sairaanhoitaja koulutettiin vuoden aikana dialyysihoitajaksi.

HENKILÖSTÖ

vuodeosastot: ylilääkäri (0, 04 htv), osastonlääkäri (0,08 htv), erikoistuva lääkäri (0,6 htv), johtava hoitaja (0,2 htv) osastonhoitaja, apulaisosastonhoitaja (2 htv), sairaanhoitaja (17 htv), perushoitaja (18,5 htv), terveyskeskusavustaja ja sairaanhoitaja (3 htv) varahenkilöinä
dialyysiyksikkö: terveyskeskuslääkäri (0, 04 htv), sairaanhoitaja (3 htv), 1 fysioterapeutti (1 htv)

TAVOITTEET**Toimiva hoidon porrastus**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asiakas pääsee omalta poliklinikalta samana päivänä osastolle ▪ Asiakas pääsee erikoissairaanhoidon tarpeen päätyttyä vuorokauden kuluessa osastolle 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 99 % ▪ Siirtoviivemaksu < 1 000 euroa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 99 % ▪ 0 euroa

Ulkokuntalaisia potilaita kyetään hoitamaan tavoitteen mukaan omien kuntalaisten lisäksi

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ulkokuntalaiset potilaat/omat kuntalaiset 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ulkokuntalaisten hoito ei nosta siirtoviivemaksua <1 000 € 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ulkokuntalaisten potilaiden hoito ei nostanut siirtoviivemaksua

Tyytyväinen asiakas

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Asiakastyytyväisyyskysely ▪ vuodeosastot ▪ dialyysi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ yli 3 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ > 3

Dialyysiyksikön näkyvyyden lisääminen ja brändin luominen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dialyysipotilaiden hoidon jatkuvuus yksikössä 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omien hoitojen ja lomadialyysipotilaiden määrä pysyy edellisen vuoden tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potilaiden määrä on lisääntynyt

Nefrologin etä-vastaanotot

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Etä-vastaanotot/käydyt vastaanotot 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ max 50 % etä-vastaanottoja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ max 50 %

TAVOITTEET, MÄÄRÄLLISET

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Hoitopäivät, omat	▪ 18 500	▪ 10 814
▪ Hoitopäivät, ostetut	▪ 1 600	▪ 24
▪ Hoitojaksot	▪ 750	▪ 1 097
▪ Dialyysihoidot	▪ 1 660	▪ 2 009
▪ Myydyt dialyysit	▪ 1 400	▪ 1 022

Täydentävät palvelut

johtava hoitaja Tarja Soukko

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 405 400	1 565 800	1 553 500
Tulot	169 900	143 400	151 900
Netto	1 235 500	1 422 400	1 401 600

- Röntgen
- Fysioterapia
- Välinehuolto
- Puhtaanapito
- Keskusvarasto
- Laitoshuolto

Röntgenissä tehtiin keuhko-, luusto- ja hammasröntgen- sekä ultraäänitutkimuksia pääasiassa oman kunnan asukkaille terveyskeskuslääkärin läheteellä. Vuoden 2018 aikana toteutettiin suoradigitaalisen röntgenlaitteiston kilpailutus. Hankinta toteutettiin leasing-rahoituksella.

Fysioterapiassa toteutettiin eri-ikäisille asiakkaille yksilöllisiä fysioterapian ja apuvälinehuollon palveluita erilaisissa liikkumis- ja toimintakyvyn ongelmissa avohoidossa ja osastoilla. Apuvälinearviot ovat lisääntyneet aikaisemmista vuosista ja vastaavasti terveyskeskuksen laitosten työpäivästä suuri osa kohdistuu apuvälinehuoltoon. Fysioterapiaa ja neuvontaa toteutettiin sekä yksilö- että ryhmätoimintana. Osastokuntoutukseen saatiin vahvistusta, kun uusi fysioterapeutti aloitti tehtävässään. Pirkanmaan kuntien yhteinen Effector -apuvälinelainausjärjestelmä otettiin käyttöön. Teimme myös päätöksen liittyä Pirkanmaan yhteiseen apuvälinelainausjärjestelmään, jonka tarkoituksena on hyödyntää kalliimpien ja harvinaisempien apuvälineiden järkevämpää yhteiskäyttöä. Toiminnan on tarkoitus alkaa vuoden 2019 alusta.

Keskusvarasto hoiti keskitetysti Tuomilogistiikan välityksellä hoito-, puhdistus- ja siivoustarvikkeiden tilaukset ja toimitukset nopeasti eri osastoille. Jonkin verran toimitusvaikeuksia keskitetyllä järjestelmällä esiintyi vuoden 2018 aikana.

HENKILÖSTÖ

Röntgen: röntgenhoitaja (2 htv)

Välinehuolto: välinehoitaja

Fysioterapia: fysioterapeutti (3 htv), kuntahoitaja, toimintaterapeutti (0,5 htv)

Keskusvarasto: varastonhoitaja (0,5 htv), johtava farmaseutti (0,3 htv)

Laitoshuolto: laitospäällikö

TAVOITTEET, MÄÄRÄLLISET

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Fysioterapiakäynnit	▪ 7 200	▪ 7 103
▪ Toimintaterapiakäynnit	▪ 440	▪ 354
▪ Röntgentutkimukset	▪ 4 400	▪ 3 945
▪ Röntgenkäynnit	▪ 3 800	▪ 3 402

Erikoissairaanhoito

ylilääkäri Tuomas Parmanen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	12 115 600	12 867 000	12 170 300
Tulot	0	0	0
Netto	12 115 600	12 867 000	12 170 300

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin toiminta-ajatuksena on luoda edellytyksiä terveyttä ja toimintakykyä edistävälle erikoissairaanhoidolle, erityistason sairaanhoidolle, tieteelliselle tutkimukselle ja koulutukselle ylläpitämällä Tampereen yliopistollista sairaalaa ja tähän kuuluvia Vammalan ja Valkeakosken somaattisen erikoissairaanhoidon sairaaloita sekä Pitkänniemen psykiatrista erikoissairaanhoitoa.

Sairaanhoitopiirin tilaus tapahtuu tilaaja-tuottajamallin mukaisesti Kolmostien renkaassa, johon Hämeenkyrö kuuluu. Tilaus tehdään kuitenkin kuntakohtaisesti. Kustannusten jakamisen perusteena lopullisessa laskutuksessa PSHP käyttää kunkin kunnan kyseessä olevan vuoden todellisen erikoissairaanhoidon käyttöä.

Erikoissairaanhoidon palvelusopimusneuvottelut käytiin yksityiskohtaisesti hoitopolkutasolla tarkastellen oman toiminnan mahdollisia vaikutuksia vaativan erikoissairaanhoidon käyttöön. Tällä pyrittiin pääsemään entistä realistisempaan palvelutilaukseen. Lisäksi tuotiin esille Hämeenkyrön oman palvelutuotannon resurssit ja vaikutukset julkisen erikoissairaanhoidon tilaukseen. Haasteena on aina ollut pieneen väestömäärään liittyvien sattumien ennustaminen. Vertailu erikoissairaanhoidon toimialueiden ja erikoisaloiden sisällä edellisen vuoden toteumaan liittyen ei ole luotettavaa eikä aina edes suuntaa antavaa. Lisäksi Hatanpään sairaalan liittyminen TAYS:n yksisairaalamalliin on ollut vaikutuksiltaan vaikeasti ennustettava. Ns. kalliit sattumat ovat pienessä väestössä merkittäviä ja vaikuttavat nopeasti erikoissairaanhoidon kokonaiskustannuksiin hallitsemattomasti. Esimerkiksi ensimmäisen 10 kk aikana vain 20 kalleimpaan potilaaseen kohdistui 12.5 % kaikista ajantasaisen käytön kustannuksista eli noin 1,15 milj. euroa. Oman perustason palvelun tarpeenmukaisella, sujuvalla ja ammattitaitoisella hoidolla on kuitenkin merkittävä rooli kokonaiskustannusten hallinnassa ja usein myöhemmille talousarviovuosille mahdollisesti realisoituville kalliille erikoissairaanhoidon kustannuksille. Kustannuksiin vaikuttaa myös erilaisten ympäristötekijöiden vaikutus kuten infektioauden ajoittuminen ja tähän liittyvä sairastavuus, liukkaat kelit tapaturmien osalta ja vanhusväestöön liittyvät sairastavuuskertymät.

Erikoissairaanhoitoa vaativia sairaustiloja pyrittiin ehkäisemään aikaisempien vuosien tavoin tehokkaalla omalla palvelutuotannolla ja sairauksien ennaltaehkäisyllä. Erikoissairaanhoidollisia tutkimuksia on tuotettu omana toimintana mm. suoliston tähytystutkimukset, sydänfilmin vuorokausirekisteröinnit ja uniapneatutkimukset. Julkista erikoissairaanhoitoa korvattiin osittain yksityislääkärikonsultaatiolla ja tutkimuksilla ja harkinnanvaraisilla toimenpiteillä sekä aktiivisilla jatkohoitojärjestelyillä terveyskeskuksessa. Yksityisten ostojen osuus on perusteltua sillä periaatteella, että kustannushyöty tulee julkisen erikoissairaanhoidon kustannusten leikkauksesta. Näillä maksusitoumusostoilla sujuvoitetaan, nopeutetaan hoitoketjuja sekä parannetaan asiakaskokemusta ja turvataan työ- tai toimintakyvyn nopeampi palautuminen.

Erikoissairaanhoidon kustannusten alittumiset kohdistuivat erityisesti syövänhoidon vastuualueeseen (-83 000 euroa), neuroalojen ja kuntoutuksen vastuualueeseen (-105 000 euroa), naisyksiköiden ja synnytysten vastuualueeseen (-100 000 euroa), lastentautien vastuualueeseen (-200 000 euroa), Coxa (-136 000 euroa). Nämä eivät korreloi edellisen vuoden käyttöä eikä muuta ennustetta.

TAVOITE

Kustannusten kasvun hillitseminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
▪ Erikoissairaanhoidon netto-menot/asukas tilasto	▪ 1 221 e/asukas	▪ 1 157,86 e/asukas

Sosiaalipalvelut

Palvelujohtaja: vs. sosiaalijohtaja Päivi Niemi

Sosiaalipalvelut yhteensä

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	17 029 900	19 730 500	16 998 900
Tulot	5 381 300	7 510 200	6 119 100
Netto	11 648 600	12 220 300	10 879 800

Sosiaalipalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaat ja oikea-aikaiset sosiaalipalvelut ja kehittää palveluja vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin.

Sosiaalipalvelut järjestetään kunnan asukkaille sosiaalihuoltolain ja erityislakien mukaisesti muuttuvissa olosuhteissa eri elinkaaren vaiheissa. Sosiaalipalveluiden avulla edistetään ja ylläpidetään kaikkiin väestöryhmiin kuuluvien kansalaisten ja yhteisöjen hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Samalla pyritään tukemaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen omaehtoista toimintaa, vahvistamaan tuen tarpeessa olevien voimavaroja ja ehkäisemään sosiaalisia ongelmia.

Sosiaalipalveluissa on vuoden aikana kehitetty palveluja, monialaista yhteistyötä ja osallistuttu maakunnallisiin kehittämishankkeisiin. Pirkanmaan lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) muutosohjelman kehittämistyöhön on osallistunut useampia työntekijöitä kunnan eri yksiköistä. Kunnan Lape-ryhmä on seurannut hankkeen toteutumista ja ohjannut paikallista työskentelyä. Sosiaalityön yksiköstä on osallistuttu myös Pro-SOS-hankkeeseen. Hankkeessa on rakennettu uudenlaista sosiaalityötä, vahvistettu sosiaalityön käytäntöjä ja luotu uusia toimintamalleja. Kotihoito osallistui maakunnalliseen Pirkanmaan Ikäneuvohankkeeseen, jonka aikana kehitettiin kotihoiton palveluja ja otettiin käyttöön asiakasohjausjärjestelmä. Keväällä otettiin käyttöön myös kotihoiton sähköinen toiminnanohjausjärjestelmä. Työllisyyspalveluissa tuotettiin ryhmävalmennukset omana toimintana ja palveluiden ostoista luovuttiin.

Kehitysvammaisten Koskensiiven asumispalveluyksikössä jouduttiin lopettamaan toiminta sisäilmaongelmien vuoksi ja asumispalveluyksikkö siirtyi Attendon kiinteistöön. Kurjenmäkikodin ensimmäisen vaiheen peruskorjaus valmistui loppuvuodesta ja asukkaat muuttivat uusiin saneerattuihin tiloihin. Loppuvuodesta päästiin valmistautumaan saneerauksen toiseen vaiheeseen.

Sosiaalityö ja perhepalvelut

vs. johtava sosiaalityöntekijä Katja Sipiläinen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	4 153 700	6 13 600	3 818 500
Tulot	1 984 300	4 309 600	2 639 200
Netto	2 169 500	2 004 000	1 179 400

Sosiaalityö

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	3 637 800	5 754 000	3 296 500
Tulot	1 977 600	4 304 600	2 611 900
Netto	1 660 200	1 449 500	684 600

Sosiaalityö muodostuu seuraavista kokonaisuuksista:

- Aikuissosiaalityö ja aikuisten sosiaaliohjaus
- Välitystilien hoito
- Ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki
- Lastensuojelu
- Hybridiyksikkö
- Sosiaalipäivystys

Aikuissosiaalityö sisältää mm. aikuisasiakkaiden ohjausta ja neuvontaa, sosiaalihuoltolain mukaisten ilmoitusten käsittelyä, palvelutarpeen arvioimista ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden myöntämistä sekä ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen hakemusten käsittelyä. Yhteistyössä työllisyyspalveluiden kanssa on toiminut myös sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä. Lisäksi sosiaalityöntekijä oli mukana työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYP-toiminta), joka on TE-toimiston, kunnan ja Kelan yhteinen toimintamalli, joka palvelee pidempään työttömänä olleita. Kunta osallistui valtakunnalliseen aikuissosiaalityön kehittämishankkeeseen (Pro Sos -hanke).

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksaminen siirtyivät Kelan hoidettavaksi vuonna 2017. Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki kuuluvat edelleen kuntien vastuulle. Kelalla on velvollisuus siirtää hakemus kuntaan, jos asiakas on esittänyt hakemuksissaan muita kuin perusosaan tai muihin perusmenoihin kuuluvia menoja ja pyytänyt asian siirtämistä. Lisäksi Kelalla on tietyissä tilanteissa velvollisuus ilmoittaa asiakkaan tilanteesta kunnalle. Kelasta tuli yhteensä 149 (125) ilmoitusta kuntaan vuoden aikana.

Ehkäisevää toimeentulotukea sai 60 (50) kotitaloutta ja bruttomenot olivat 22 053 euroa. Täydentävää toimeentulotukea sai 107 (76) kotitaloutta ja bruttomenot olivat 45 486 euroa. Välitystilipalvelussa asiakkaita oli vuoden aikana 29 (35).

Lastensuojelu sisältää avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon palvelut. Lastensuojeluilmoituksia tuli vuoden aikana 220 (202) ja yhteydenottoja tuen tarpeen arvioimiseksi 52 (57). Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia tuli 2 (2). Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli vuoden aikana 40 (38) lasta. Vuoden aikana sijoitettuna kodin ulkopuolelle oli yht. 27 (30) lasta tai nuorta. Huostaanottoja ei tehty vuoden aikana yhtään (2) ja huostassa oli vuoden lopussa 13 (19) lasta. Kiireellisiä sijoituksia tehtiin yhteensä 3 (4). Lastensuojelutyö tehtiin lain edellyttämässä määräjaoissa. Kunta voitti hallintoriidan kahden lapsen sijaishuollon kustannuksista, mistä syystä vuodelle 2018 tuli takautuvia tuloja.

Sosiaalityön palveluihin kuuluu lakisääteisesti sosiaalipäivystys. Virka-aikana päivystys hoidetaan paikallisesti muiden työtehtävien ohella. Virka-ajan ulkopuolella palvelu ostetaan Tampereen kaupungilta.

SPR:n ylläpitämässä Hybridiyksikössä järjestetään alaikäisten ilman huoltajaa saapuneiden lasten ja nuorten vastaanotto, ryhmä- ja perheryhmäkoti- ja tukiasumispalvelut. Lisäksi SPR tuottaa täysi-ikäisille kuntaan itsenäisesti asumaan jääville ja oleskeluluvan saaneille nuorille kotoutumislain mukaista jälkihuoltoa. Järjestäjänä kunta vastaa toiminnasta.

Vuoden 2018 lopussa Hybridiyksikön asiakkaana oli yhteensä 26 lasta tai nuorta. Heistä neljä oli vastaanottovaiheessa. Yksikössä asui viisi oleskeluluvan saanutta lasta tai nuorta ja tuetussa asumisessa kuusi vähintään 17-vuotiasta nuorta. Jälkihuollon palveluiden piirissä oli 10 täysi-ikäistä ja kuntaan asumaan jäänyttä nuorta. Kunnasta muutti pois 14 täysi-ikäistä oleskeluluvan saanutta henkilöä. Asiakasmäärä on edelleen vähentynyt, koska uusia alaikäisiä kansainvälistä suojelua hakeneita henkilöitä on tullut asiakkaaksi Hybridiyksikköön vain neljä. Vuonna 2018 kuntaan ei muuttanut yhtään oleskeluluvan saanutta nuorta, jonka ensimmäinen kotikunta olisi ollut Hämeenkyrö.

HENKILÖSTÖ

Johtava sosiaalityöntekijä (0,3 htv), sosiaalityöntekijä (3 htv), sosiaaliohjaaja (0,4 htv), toimistosihiteeri (1 htv)

TAVOITTEET

Sosiaalihuolto- ja lastensuojelulain määräajoissa pysyminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Käsittelyaika 	<ul style="list-style-type: none"> Arviointi aloitetaan 7. arkipäivänä asian vireille tulosta ja arviointi valmistuu 3 kk kuluessa vireille tulosta 100 % 	<ul style="list-style-type: none"> Toteutui lain edellyttämässä määräajassa

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> Palautteen keskiarvo 3,25 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalityö 4,32

Perhepalvelut

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	515 900	559 600	522 100
Tulot	6 700	5 000	27 300
Netto	509 200	554 600	494 800

Perhepalveluihin sisältyy:

- Lapsiperheiden sosiaalityö
- Lastenvalvojan palvelut
- Perheneuvonta
- Perhetyö

Lapsiperheiden sosiaalityön tehtäviin kuuluu sosiaalihuoltolain mukaisten palvelutarpeen arviointien tekeminen, sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista päättäminen sekä lapsiperheiden ohjaus ja neuvonta. Palvelutarpeen arviointeja tehtiin vuoden aikana 112 (85) lapselle. Lapsiperheiden sosiaalityössä sosiaalihuollon asiakkaana oli 76 (64) lasta.

Lastenvalvoja on sosiaalialan asiantuntija lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuteen sekä elatukseen liittyvissä asioissa. Lastenvalvoja avustaa vanhempia elatus- ja huoltosopimusten laatimisessa ja vahvistaa sopimuksia. Lastenvalvojan tehtäviin kuuluu myös vanhempien kohtaaminen ja tukeminen asioiden selvittelyssä sekä tarvittaessa lapsen kuuleminen em. asioissa. Lastenvalvoja vahvisti 233 (198) elatus- ja huoltosopimusta. Lastenvalvoja vastaa kaikkien isyyden tunnustamista koskevien asiakirjojen lähettämisestä maistraattiin ja hoitaa myös muita isyysasioihin liittyviä tehtäviä. Lapsen voi tunnustaa jo ennen syntymää joko äitiysneuvolassa tai lastenvalvojan luona. Lastenvalvoja käsitteli 40 (56) isyysasiaa.

Perheneuvontapalvelut on suunnattu hämeenkyröläisille perheille, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia tai nuoria. Käynnit ovat asiakaslähtöisiä ja maksuttomia, asiakkaat varaavat itse ajan eikä erillistä lähetettä tarvita. Hämeenkyrössä perheneuvonnan asiakkaita ei laiteta jonoon vaan ensimmäinen aika annetaan ajanvarauksen yhteydessä. Tavoitteena on tarjota ensimmäinen aika neljän viikon sisällä, mutta tämä ei kiireisimpinä aikoina toteudu. Perheneuvonta toteutetaan yhdessä Ikaalisten kanssa siten, että psykologipalvelut (1,7) ostetaan Ikaalisista. Lisäksi perheneuvonnassa työskenteli puheterapeutti (3/2018 asti) ja ostopalveluna osa-aikainen lastenpsykiatri. Puheterapeutin virkaa ei saatu täytettyä entisen viranhaltijan irtisanouduttua ja puheterapiaa toteutettiin tämän jälkeen ostopalveluina v. 2018 loppuun asti.

Perheneuvonnan psykologien palveluita käytti v. 2018 yhteensä 161 (155) hämeenkyröläistä

perhettä. Alle 18-vuotiaita asiakkaita oli psykologeilla, puheterapeutilla ja lastenpsykiatrilla yhteensä 234 (246) ja aikuisia 338 (361). Psykologien ja lastenpsykiatrin asiakkaista suurin osa oli peruskouluikäisiä tai aikuisia. Aikuisten käynnit olivat lasten käynteihin liittyvää vanhemmuuden tukea sekä perheen ja/tai parisuhteen ongelmiin liittyviä käyntejä tai vanhempien omia hoidollisia käyntejä. Maksusitoumuksia puheterapiaan annettiin yhteensä 31 lapselle. Puheterapia-asiakkaat olivat pääasiassa alle kouluikäisiä.

Hämeenkyrön ja Ikaalisten yhteisen toisen asteen opiskeluhuollon psykologin resurssi siirrettiin Hämeenkyrön osalta sivistyspalveluiden puolelle v. 2018 alusta.

Perhetyön ohjaajan ja perhetyöntekijän työ on suuntautunut sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön, lastensuojelun perhetyöhön sekä perheohjauspalveluun. Perhetyö on suunnitelmallista, tavoitteellista ja pitkäkestoista työskentelyä perheen kanssa. Perheohjauspalvelu on lyhytkestoista matalan kynnyksen tukea, 1-6 käyntiä/perhe. Yhteensä vuoden 2018 aikana oli asiakkaana 46 (51) perhettä. Lapsiperheiden kotipalvelussa aloitti oma työntekijä 8/2018 ja hänellä on ollut asiakkaana yhteensä 15 perhettä. Asiakkaat ovat ohjautuneet perhetyöhön esimerkiksi perheneuvonnan, koulun, sosiaalityön, psykiatrisen poliklinikan ja lastenneuvolan kautta. Osa perheistä on itse hakeutunut asiakkaaksi. Kotikäyntien lisäksi perhetyöntekijät ja sosiaaliohjaaja ovat pitäneet asiakasperheiden lapsille seikkailukerhoa. Perhepalvelut oli mukana valtakunnallisessa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa kehittämässä kuntaan lapsi- ja perhelähtöisiä palveluita yhteistyössä muiden palvelualojen kanssa.

HENKILÖSTÖ

Sosiaalityöntekijä (1,5 htv), sosiaaliohjaaja (0,6 htv), puheterapeutti (5.4.2018 asti), perhetyön ohjaaja ja perhetyöntekijä
Ostopalveluna perheneuvonnan kaksi psykologia (yht. 1,7 htv) ja lastenpsykiatrin palvelut

TAVOITTEET

Perheneuvonnassa asiakkaat hoidetaan ilman jonoa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Viikko 	<ul style="list-style-type: none"> Ensimmäinen tarjottu aika 1-4 viikon sisällä 	<ul style="list-style-type: none"> Puheterapiatilanne ruuhkautui, psykologeille pääsi ilman jonoa, mutta tavoiteaika ei kiireisinä aikoina toteutunut

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> Palautteen keskiarvo 3,25 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Perhetyö 4,33 Perheneuvonta 4,82

Vammaispalvelut

vammaispalveluiden päällikkö Leena Kyröjoki

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	3 023 700	3 208 200	3 139 500
Tulot	231 200	301 900	444 600
Netto	2 792 500	2 906 300	2 694 900

Hämeenkyrön vammaispalvelut palveli sekä vaikeavammaisia että kehitysvammaisia kuntalaisia. Vammaispalveluiden tavoitteena on mahdollistaa eri tavalla vammaisille kuntalaisille mielekäs ja muihin kuntalaisiin nähden tasa-arvoinen elämä sekä mahdollisimman omatoiminen

suoriutuminen. Vammaispalvelut irrotettiin sosiaalityön ja perhepalveluiden vastuualueesta omaksi vastuualueekseen 1.10.2017 alkaen.

Vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa henkilökohtaisen avun käyttö vakiintui tietyllä tasolla. Avustajapalveluita ostettiin myös yksityisiltä palveluntuottajilta. Henkilökohtaisen avun päätös oli 38 (38) asiakkaalla. Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluita sai 137 (134) henkilöä. Vaikeavammaisten palveluasumisen piirissä oli vuoden aikana 8 (8) henkilöä. Vammaispalvelulain mukaisessa päivätoiminnassa kävi 2 (3) henkilöä ja asunnon muutostöitä myönnettiin 9 (8) henkilölle. Palveluohjaajan palvelut kohdentuivat lähinnä kehitysvammaisille asiakkaille ja heidän lähiverkostolle.

Pähkinäpolun päivätoimintayksikkö tarjosi vaikeasti kehitysvammaisille henkilöille kuntouttavaa päivätoimintaa. Päivätoiminnassa aloitettiin iltapäiväryhmä yhtenä päivänä viikossa. Päivätoiminnassa kävi 18 asiakasta. Kehitysvammaisille henkilöille tarjottiin sekä ympärivuorokautista että tuettua asumista. Toiminta Koskensiiven asumisyksikössä lopetettiin 15.3.2018 sisäilmaongelmien takia. Asumisyksikön toiminta siirtyi Attendo Kyröskosken kiinteistön yhteen siipeen, jossa toimintaa jatkettiin nimellä Tunturin ryhmäkoti. Kunnan omana palveluna toimi lisäksi Jaakonkodin asumisyksikkö. Jaakonkodissa on 8 ja Tunturissa 15 tehostetun palveluasumisen paikkaa. Jaakonkodin henkilökunta tarjosi lisäksi tukea ja ohjausta kymmenelle (10) muualla asuvalle kehitysvammaiselle henkilölle. Lisäksi ostettiin tehostettua palveluasumista, laitoshoittoa, päivä- ja työtoimintaa ja perhehoittoa.

Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin vammaispalveluissa jokaisessa toimintayksikössä.

HENKILÖSTÖ

Palvelupäällikkö, palveluvastaava, palveluohjaaja, sairaanhoitaja, ohjaaja (19,5 htv), henkilökohtainen avustaja.

TAVOITTEET

Palveluohjaajan resurssin tehokas hyödyntäminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakaskäyntien määrä 	<ul style="list-style-type: none"> 400 	<ul style="list-style-type: none"> 275 (eri syistä johtuvia poissaoloja vaikuttamassa suoritteiden määrään)

Kehitysvammaisten asiakkaiden palvelusuunnitelmat ajan tasalla

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Tarkistaminen asiakaskohtaisesti 1-2 vuoden välein tai tarvittaessa 	<ul style="list-style-type: none"> 90 % 	<ul style="list-style-type: none"> Tavoitetason mukaisesti

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> 3,25 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Keskiarvo 3,65

Kotihoito

kotihoidon päällikkö Sirpa Hiltunen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	2 630 900	2 793 600	2 905 100
Tulot	792 100	733 500	878 400
Netto	1 838 900	2 240 100	2 026 700

Kotihoidon vastuualueelle kuului asiakkaiden kotona tapahtuva hoiva, hoito ja huolenpito: asiakkaina lapsiperheet, vanhukset, vammaiset, pitkäaikaissairaat, päihde- ja mielenterveyskuntoutuvat. Kotona asumista tukevana tukipalveluina tarjottiin ateria-, sauna-, saatto-, pyykki- ja siivouspalveluja sekä ryhmätoimintaa eri asiakasryhmille. Veteraanien palvelut järjestettiin omana toimintana ja valtiolta saatavalla erillisellä määrärahalla ostopalveluina siten, että kukin veteraani sai itse valita oman palvelutarpeensa mukaisesti tarvitsemansa palvelut ja palveluntuottajan.

Kotiin annettavilla palveluilla ja erilaisilla tukipalveluilla tuettiin ja autettiin asiakkaita selviytymään omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Palvelut järjestettiin 1-3 päivässä kotona asumisen tukemiseksi ja jotta laitoshoidojakso jäi mahdollisimman lyhyeksi. Kotiin annettavia palveluita järjestettiin paljon toimintakykyä menettäneille henkilöille, pääasiassa vanhuksille, jotka tarvitsivat apua monta kertaa päivässä tai useasti viikossa.

Kotihoidon säännöllisen palvelun piirissä oli 296 (310) asiakasta, joista 75-vuotta täyttäneitä oli 230. Tukipalveluita sai 254 (277) asiakasta, joista yli 75-vuotiaita oli 199 (216). Lapsiperheiden kotipalvelua sai 11 perhettä.

Päiväkeskus Aurinkorinteen asiakkaina oli 92 (91) eri asiakasta ja palvelupäiviä toteutui 2739 (2277). Viikoittain Aurinkorinteellä on järjestetty erilaisia toimintoja, kuten erilaisia kulttuuritunneita, muistikahvilatoimintaa, kuntosaliryhmiä ja eri järjestöjen kokoontumisia. Aurinkorinteen toiminnan järjestämisen tukena toimi vuoden aikana kymmeniä vapaaehtoistyöntekijöitä.

Omaishoidontukea maksettiin 81 (79) hoitajalle. Omaishoitajista yli 65-vuotiaita oli 40 (45) henkilöä. Omaishoidontukeen käytettiin yhteensä 388 789 (381 027) euroa.

Kotorinteen alueella sijaitsevassa asumiskokeiluvasunnossa/kuntoutusasunnossa asui vuoden aikana 4 (8) eri asukasta, toteutuneita asumispäiviä oli 78. Palvelun tavoitteena on kotiuttaa asiakas turvallisesti ja kuntouttavasti laitoshoidosta kotikokeiluun sekä samalla arvioida hänen kokonaisvaltaista toimintakykyään.

Lähihoitajan oppisopimuskoulutus päättyi joulukuussa työntekijän valmistuessa lähihoitajaksi.

Maakunnallinen I&O- kehittämishanke (Pirkanmaalla Ikäneuvo-hanke) päättyi lokakuussa. Hankkeen aikana aloitettu asiakasohjauskokeilu, joka luo uutta toimintamallia asiakkaiden neuvontaan, ohjaukseen ja palvelutarpeen arviointiin, jatkuu hyvin juurrutettuna toimintakäytännönä.

Kotona asumista tukevien palvelujen kehittämistä on jatkettu eri tavoin; omaishoitoperheiden monimuotoista tukemista, Päiväkeskus Aurinkorinteen toiminnan ja Lähitorin kehittämistä sekä erilaisia ryhmätoimintoja. Toukokuussa kotihoitoon täytettiin fysioterapeutin toimi, jonka johdosta aloitettiin koti/arkikuntoutuksen kehittäminen osana kotihoidon kotona asumista tukevia palveluja.

Toukokuun lopulla otettiin käyttöön kotihoidon sähköinen toiminnanohjausjärjestelmä, joka helpottaa liikkuvan kotihoidon järjestämistä sekä työntekijän tekemää tilastointia ja kirjaamista myös mobiilisti.

HENKILÖSTÖ

kotihoidon päällikkö, toimistos sihteeri (1 htv), palveluohjaaja (1,75 htv) terveydenhoitaja (2 htv), sairaanhoitaja (2 htv), kodinhoitaja (5 htv), lähihoitaja (19,5 htv), fysioterapeutti (1 htv), kuntahoitaja (0,5 htv), päivätoiminnan ohjaaja (1 htv), lähihoitajan oppisopimushenkilö (1 htv), tukipalveluissa laitoshuoltaja (2 htv)

TAVOITTEET

Kotihoidon asiakkaisiin kohdentuvan työajan lisääminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Tilasto/raportti 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaisiin kohdistuva välitön työaika on 55 % kun toiminnanohjausjärjestelmä on kokonaisuudessaan käytössä 	<ul style="list-style-type: none"> järjestelmä otettiin käyttöön toukokuussa 2018 välitön työaika on toteutunut välillä 45% - 50%

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> 3,25 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaat 3,52 Omaiset 3,56

Asumispalvelut

asumispalveluiden päällikkö Satu Vina

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	5 867 300	5 838 400	5 840 900
Tulot	2 077 800	1 886 400	1 847 500
Netto	3 789 500	3 952 00	3 993 300

Asumispalveluiden toiminta-alueet

- tehostettu palveluasuminen: Kurjenmäkikoti ja Siljankoti
- kuntouttava lyhytaikaishoito
- asumispalveluiden ostot

Asumispalvelut on tarkoitettu ikäihmisille, jotka tarvitsevat hoivaa ja huolenpitoa vuorokauden kaikkina aikoina, silloin kun omassa kodissa asuminen ei ole enää mahdollista kotiin annettavien palveluiden tukemana. Asumispalveluja tarjottiin hämeenkyröläisille ikäihmisille sekä kunnan omassa tehostetun palveluasumisen kodeissa, että ostopalveluina yksityisiltä palveluntuottajilta.

Kurjenmäkikodissa asui vuoden aikana 59 (62) eri ikäihmistä, hoitopäivät yhteensä 14 849 (15 798) ja kuntouttavaa lyhytaikaishoitoa tarjottiin 33 (71) eri asiakkaalle yhteensä 767 (1 741) hoitopäivää. Kurjenmäkikodin tilojen saneerauksen ensimmäinen vaihe saatiin päätökseen vuoden 2018 loppuun mennessä. Saneerauksen toisen vaiheen aloitukseen valmistauduttiin hyvissä ajoin ennen joulua tyhjentämällä saneerattavat tilat ja muuttamalla vakituiset asukkaat 2 h:n huoneisiin Kurjenmäkikodin käyttöön jääviin, juuri saneerattuihin tiloihin.

Siljankodissa asui vuoden aikana 23 (24) eri ikäihmistä, hoitopäiviä kertyi yhteensä 6 811 (6 841). Siljankodissa jatkettiin muistisairaiden asukkaiden mielekkään ja yksilöllisen arjen kehittämistä.

Palveluasumista ikäihmisille ostettiin yksityisiltä palveluntuottajilta 71 (74) eri henkilölle yhteensä 18 812 (17 978) hoitopäivää.

HENKILÖSTÖ

- Asumispalvelut yhteiset: Asumispalveluiden päällikkö (0,5 htv), toimistosihteeri (0,9 htv)
- Kurjenmäkikoti: Asumispalveluiden päällikkö (0,3 htv), palveluvastaava (1 htv) sairaanhoitaja (3 htv), kuntohoitaja (0,5 htv), lähihoitaja (19 htv), perushoitaja (2 htv) ja osastoapulainen (3 htv)
- Siljankoti: Asumispalveluiden päällikkö (0,2 htv), palveluvastaava (0,5 htv), sairaanhoitaja (0,5 htv) lähihoitaja (13 htv)

TAVOITTEET

Palvelurakenteen kehittäminen yhteistyössä kotihoidon kanssa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Tilasto/SAS päätökset 	<ul style="list-style-type: none"> Tehostetussa palveluasumisessa enintään 8 % 75-vuotta täyttäneistä kuntalaisista 	<ul style="list-style-type: none"> Ei toteutunut. Tehostetussa palveluasumisessa oli 8,7 % (10%) 75 vuotta täyttäneistä kuntalaisista

Laadukkaat palvelut

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Asiakastyytyväisyyskysely 	<ul style="list-style-type: none"> 3,25 (asteikko 1-5) 	<ul style="list-style-type: none"> Kurjenmäkikoti, omainen 3,76 Siljankoti, omainen 4,23

Työllisyyspalvelut

työllisyyspalveluiden päällikkö Hanna Rajakoski

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 354 200	1 396 700	1 294 900
Tulot	295 900	278 900	309 400
Netto	1 058 200	1 117 800	985 500

Työllisyyspalveluihin kuuluvat työpaja, kierrätyskeskus, etsivä nuorisotyö ja starttipaja. Työllisyyspalveluiden tavoitteena oli vahvistaa asiakkaiden elämähallintataitoja ja osallisuutta, lisätä työelämävalmiuksia ja edistää työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista. Toimintaan kuuluvat palveluohjaus, työ- ja yksilö- ja ryhmävalmennus, kehitysvammaisten työtoiminta, avotyö ja tuettu työ, työkykyneuvonta, palkkatukityöllistäminen, kuntouttava työtoiminta, opinnollistaminen sekä opiskeluihin liittyvät työssäoppimisjaksot. Kuntouttavaa työtoimintaa järjestettiin työpajan ja kunnan muiden yksiköiden lisäksi paikallisissa yhdistyksissä. Vuoden 2018 aikana aloitettiin ryhmävalmennus työllisyyspalveluiden omana toimintana. Ryhmävalmennuksen toteutuksessa kuultiin valmentautujien toiveita sekä työllisyyspalveluiden työntekijöiden toiveita ryhmien aiheista. Ryhmiä toteutettiin viidellä eri teemalla ja niihin osallistui yhteensä 35 valmentautujaa. Kuntouttavan työtoiminnan sopimuksia tehtiin 166 (195) henkilölle ja käyttöpäivien määrä oli 5 878 (6 824).

Työpaja järjesti työtoimintaa työikäisille kehitysvammaisille. Työtoiminnassa kävi 16 henkilöä, joista 7 myös avotyötoiminnassa, tuetussa työssä oli 2 henkilöä. Käyttöpäivien määrä kehitysvammaisten työtoiminnassa oli 1 724 (1 995).

Työpaja sai kunnanhallituksen henkilöstöjaoston myöntämän kehittämispalkkion ryhmävalmennuksen kehittämisestä.

Starttipajatoiminta on tarkoitettu 17-29 -vuotiaalle nuorille. Toiminnan tavoitteena on tukea nuorten elämähallintaa. Starttipaja toimii nuorisokeskus Prikassa. Starttipajan toimintaan osallistui 19 (20) nuorta toteutuneiden käyntipäivien määrä oli 838 (883). Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto myönsi Starttipajalle 40 000 euroa valtionavustusta vuodelle 2018 käytettäväksi 1,5 henkilön palkkauskuluihin. Starttipaja yhdessä etsivän nuorisotyön kanssa toteutti Joutsenten Reitin rahoittamana kirjasen Ulapalla nuorten tarinoista.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tukea alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Vuoden 2018 aikana etsivässä nuorisotyössä oli 57 tavoitettua nuorta. Etsivä nuorisotyö sai valtionavustusta 40 500 euroa ajalle 1.9.2017-31.8.2018 käytettäväksi 1,5 etsivän nuorisotyön-

tekijän palkkauskuluihin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta. Etsivä nuorisotyö osallistui Iso-Britannian Amlesidessa kansainvälisyysvaihtoon kahdeksan nuoren kanssa.

HENKILÖSTÖ

Vakinainen henkilöstö: työllisyyspalveluiden päällikkö, palveluohjaaja, vastaava työvalmentaja, työvalmentaja (3htv), työkykyneuvoja, kehitysvammaisten työtoiminnan ohjaaja (2htv), toimitustyöntekijä (0,1 htv), ryhmäavustaja (0,1 htv), kierrätyskeskuksenhoitaja sekä etsivä nuorisotyöntekijä (1,5htv) ja starttivalmentaja (1,5htv).

Palkkatukihenkilöstöä oli 11 henkilöä työllisyyspalveluiden kautta eri työtehtävissä kunnassa.

TAVOITTEET

Asiakkaiden ja yhteistyötahojen kanssa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työllistyneiden ja opiskelun aloittaneiden määrä. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 20 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 40
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Työllisyyspalveluista muihin palveluihin ohjatusti siirtyneet (kuty, eläke, avotyö jne.) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 144
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laadukkaat palvelut Sovari-mittari 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 4,1 (työllisyyspalvelut) ▪ 4,5 (etsivä nuorisotyö)

2.5 Sivistyspalvelut

Palvelujohtaja: sivistysjohtaja Kati Halonen 1.-24.1.2018,
varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen 25.1.-30.4.2018,
sivistysjohtaja Kimmo Levänen 1.5.2018 alkaen

Lautakunta: sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	21 442 300	21 776 700	22 008 700
Tulot	1 648 100	1 588 600	1 570 000
Netto	19 794 200	20 188 100	20 438 700

Sivistyspalvelut järjestää kuntalaisille esi- ja perusopetuspalveluja, varhaiskasvatuspalveluja, lukiokoulutuspalveluja ja elämänlaatupalveluita. Näiden palveluiden mahdollistajana toimivat hallinto- ja toimistopalvelut. Suurin osa sivistyspalvelujen toiminnasta on kunnan lakisääteistä toimintaa, jota järjestetään kunnan omalla henkilöstöllä. Palvelut ovat pääosin käyttäjille maksuttomia tai käytöstä peritään vain osa todellisista kustannuksista. Palveluja käyttävät kaikenikäiset kuntalaiset pääpainotuksen ollessa lapsissa ja nuorissa. Sivistyspalvelut ovat merkittävä osa kunnan hyvinvointitehtävää.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöönottoon tarvittavat päätökset tehtiin keväällä 2018. Yksityisen päiväkotiyksikön perustamisesta Kyröskoskelle keskusteltiin eri palveluntuottajien kanssa.

Ylioppilaskirjoitukset olivat viimeistä kertaa osin paperisena ja osin sähköisenä.

Mahnanan Ympäristökoulun uusi rakennus otettiin käyttöön syyslukukauden alussa. Avajaiset olivat 22.10.2018. Kouluun siirtyi 2.6.2018 toimintansa lopettaneen Pinsiön koulun oppilaat ja osa opettajista. Koulussa opiskeli 217 oppilasta lukuvuonna 2018-2019.

Toinen nuoriso-ohjaaja palkattiin 1.7. alkaen. Nuorisoauto Klaara liikkui kesä- ja elokuussa illalla ja viikonloppuisin. Kunta palkitsi toiminnan kehittämispalkinnolla.

Sivistyspalvelut ylitti talousarviossa hyväksytyt määrärahat nettotuloksena 251 000 eurolla. Toimintakulut nousivat edellisestä vuodesta 232 000 euroa. Talousarvion valmistelun loppuvaiheessa varhaiskasvatuksen ja elämänlaatupalvelujen tuloja lisättiin ja koulukuljetuksien menovarausta pienennettiin, vaikka tiedossa ei ollut riittäviä toiminnallisia muutoksia tuloksen varmistamiseksi. Näin saatiin sivistyslautakunnan hyväksymä talousarvioesitys supistettua valtuustolle tehtävän esityksen vaatimuksiin.

Sivistyspalvelujen talousarvion ylitys oli ennakoitavissa jo huhtikuun väliraporttia tehtäessä. Lisämäärärahaesitystä ei tehty, koska näytti siltä, että palvelualue pystyy muulla tavoin pääsemään lähemmäksi tavoitetta.

Hankerahoitusta on esi- ja perusopetuksessa saatu esimerkiksi liikuntaan, kerhoihin, kansainväliseen yhteistyöhön sekä kielten opetukseen. Varhaiskasvatuksessa oli hanke liikunnallisen elämäntavan kehittämiseksi.

Sivistyspalvelujen tulot toteutuivat 99 %. Henkilöstökulut jäivät 152 000 euroa alle talousarvion. Palkkamenot ylittyivät kuitenkin 439 000 euroa, tästä sijaiskulujen ylitys 216.000 euroa. Henkilöstökuluja nostivat myös tammikuussa 2019 maksettu valtakunnallinen työehtosopimukseen liittyvä kertaerä. Henkilöstön lisäys on tehty vakanssirekisterin ja henkilöstösuunnitelman mukaisesti.

Palvelujen ostoihin käytettiin yhteensä 4 411 000 euroa, 15 000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Oppilaskuljetusten ostot ylittivät talousarvioon varatun summan 407 000 eurolla, mutta kuljetuskuluihin meni 17 000 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. ICT-kulut olivat

68 000 euroa pienemmät kuin tilinpäätöksessä 2017.

Väliaikaiset järjestelyt sivistyspalvelujen hallinnossa ja elämänlaatu palveluissa jatkuivat.

Hallinto- ja toimistopalvelut

ma. hallintopäällikkö Liisa Neronen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	410 000	428 800	295 700
Tulot	200	0	200
Netto	409 800	428 800	295 500

Sivistyslautakunta kokoontui keväällä 6 kertaa ja syksyllä 5 kertaa. Kokouksien yhteydessä lautakunta tutustui sivistyspalvelujen hallinnoimiin tiloihin. Kokouksia pidettiin valtuustosalin lisäksi Monitoimikeskus Sillassa, Sasin päiväkodilla, Yhteiskoululla, uudella Mahnalan Ympäristökoululla ja Kyröskosken koululla.

Hallinto- ja toimistotiimi oli jälleen muutosten kourissa. Elokuussa varhaiskasvatuksen asioita hoitava toimistosihiteeri siirtyi Monitoimikeskus Siltaan. Toinen toimistosihiteeri otti hoitaakseen itäisen alueen koulusihteerin tehtävät, työaika jakautuu Mahnalan Ympäristökoulun, Heinijärven koulun ja sivistystoimiston kesken. Vastuualueen esimiehen määräaikaisuus jatkui.

Hallintopalveluihin kuuluu myös ostopalveluna hankittavat toisen asteen psykologi- ja kuraattori palvelut, määrärahavaraus on 49 000 euroa. Määrärahavaruuksesta Itä-Satakunnan ammattillisen koulutuskuntayhtymän aikaisiin eläkemaksuihin toteutui 98 % (59 740 euroa).

TAVOITTEET

Päätöksentekoprosessit ovat taloudellisia ja tehokkaita

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
käyttäjäkyselyt, itsearviointi	tavoitetaso 5 (asteikolla 1-5)	4

Varhaiskasvatus

varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Ojanen 1.1.2018-24.1.2018 ja 1.5.2018 alkaen.
vs. varhaiskasvatuksen johtaja Mari Kola 25.1.2018-30.4.2018

euroa	TP 2018	TA 2018	TP 2018
Menot	6 237 200	6 524 600	6 500 600
Tulot	872 000	840 000	773 400
Netto	5 365 200	5 684 600	5 727 300

Hämeenkyrön varhaiskasvatuksen menot koostuivat vuonna 2017 päiväkotitoiminnasta, perhepäivähoidosta, esiopetusta täydentävästä varhaiskasvatuksesta, avoimesta varhaiskasvatuksesta, kotihoidontuesta ja muilta kunnilta ostettavasta varhaiskasvatuksesta (2-5 paikkaa).

Vuonna 2018 Hämeenkyrön varhaiskasvatuksessa oli 30.11.2017 tilaston mukaan 507 lasta, josta päiväkodeissa 395 lasta, perhepäivähoidossa 16 lasta, esiopetuksen päivähoitossa 94 lasta ja ostopalveluissa 2 lasta. Avoimeen kerhotoimintaan osallistui 12 lasta.

Hoidon tukien suuruudeksi arvioitiin talousarviossa 620 000 euroa, joka ei riittänyt, vaan tukea maksettiin 649 400 euroa. Henkilöstökulut ylittyivät 43 000 euroa. Sijaiskuluihin varattiin 120 000 euroa ja käytettiin 246 000 euroa. Toimintatuloja kertyi 66 600 euroa ennakoitua vähemmän.

Koskilinnan päiväkodin kaksi lapsiryhmää toimivat väistötiloissa Kirkonkylän koululla kesään 2018 saakka ja jatkoivat Kirkonkylän päiväkodin tiloissa vuoden 2018 loppuun asti. Sasin päiväkodilla tehtiin poikkeavia tilajärjestelyjä sisäilmatutkimusten ja siitä seuranneiden korjausten vuoksi. Väistötiloissa toimiminen aiheutti molemmissa yksiköissä sijaiskuluja ennakoitua enemmän.

Uusi varhaiskasvatustalaki tuli voimaan 1.9.2018. Merkittävimmät muutokset koskivat henkilöstön koulutustasoa, nimikkeitä sekä varhaiskasvatuksen tietovarantoa (Varda). Hämeenkyrön varhaiskasvatuksessa aloitettiin uuden lain mukaisten tehtäväkuvien ja nimikkeiden käyttöönoton valmistelu.

Uusi varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2017 alkaen. Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman painopisteet pedagogiikan kehittämisen osalta olivat ympäristökasvatus, teknologiakasvatus sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot. Teknologiakasvatuksen tueksi tehtiin laitehankintoja. Edellä mainitut olivat myös henkilöstökoulutuksen keskeiset aihealueet. Lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen arviointi ja opettaminen olivat yhtenä Hämeenkyrön kehittämisalueena LAPE- hankkeessa (Lapsi- ja perhepalvelut). Lasten ja perheiden liikkumista edistettiin Liikunnallisen elämäntavan kehittämishankkeessa hyvinvointikertomuksen tavoitteen mukaisesti. Hämeenkyrön ensimmäinen varhaiskasvatuksen luontoryhmä aloitti toimintansa Sasin päiväkodissa elokuussa 2018. Perheohjaaja aloitti uutena toimintana lasten kerhon Sillan tiloissa, joka sai jatkoa myös lukuvuodelle 2018-2019. Perhekerhot toimivat säännöllisesti koko vuoden.

Neljä ryhmäperhepäivähoitajaa valmistui lapsi- ja perhetyön perustutkinnon oppisopimuskoulutuksesta ja he sijoituivat avoimille päivähoitajan vakansseille. Sähköiset palvelut laajenivat suunnitellusti. Vuonna 2018 otettiin käyttöön sähköiset varhaiskasvatus- ja asiakasmaksupäätökset. Varhaiskasvatuksessa tehtiin osana Koskilinna -työryhmän toimeksiantoa selvitys tulostodonnaisen palvelusetelin käyttöönotosta. Palveluseteli päätettiin ottaa valtuuston päätöksellä käyttöön 1.1.2019.

Kyröskosken esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus siirtyi esiopetuksen kanssa Kyröskosken koululle marraskuussa 2018.

TAVOITTEET

Toiminta on taloudellista ja tehokasta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
käyttöaste	vähintään 90 %	87 %

Varhaiskasvatukseen osallistuu mahdollisimman moni varhaiskasvatusikäisistä (1-6v.) lapsista

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
osallistumisprosentti	Pirkanmaan taso (THL tilasto) 2017 70,2 %	71,7 %

Sekä lapset että huoltajat ovat tyytyväisiä palveluihin

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakastytyväisyyskyselyt	4 (asteikolla 1-5)	4

Esi- ja perusopetus

koulut ja niiden rehtorit

Heinijärvi	Riikka Sirkka
Kirkonkylä	Timo Mäkelä
Kyröskoski	Ilkka Jyväsjärvi 31.7.2018 asti, Kalle Nuoranne 1.8.2018 alkaen
Mahnala	Annukka Alppi
Pinsiö	Teija Paldan-Piipponniemi
Yhteiskoulu	Taina Salonen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	12 105 600	12 027 500	12 402 500
Tulot	551 800	490 100	574 800
Netto	11 553 800	11 537 400	11 827 700

Esi- ja perusopetuksen kokonaismenoihin kuuluvat hankemenot, esiopetuksen menot, koulu-kohtaiset menot, muualla tapahtuvan perusopetuksen menot (mm. kotikuntakorvausmenot) ja koululaisten iltapäivätoiminnan menot.

31.12.2018 toiminnassa oli neljä vuosiluokkien 1-6 koulua ja yksi vuosiluokkien 7-9 koulu. Pinsiön koulussa toiminta loppui 2.6.2018. Esiopetusta järjestettiin Pinsiötä lukuun ottamatta kaikissa alakouluissa. Iltapäivätoiminta Hämeenkyrön kouluissa ostettiin kolmannelta sektorilta. Iltapäivätoiminnan menot olivat kokonaisuudessaan 70 000 euroa.

Mahnalan Ympäristökoulun uusi rakennus otettiin käyttöön syyslukukauden alussa. Avajaiset olivat 22.10.2018. Kyröskosken esiopetus siirtyi koulun tiloihin syyslukukauden aikana.

Esi- ja perusopetusta on järjestetty uuden voimassa olevan opetussuunnitelman ja uuden tuntijaon mukaisesti 1.8.2016 alkaen. Vuosiluokilla 7-9 uudet ainekohtaiset opetussuunnitelmat astuivat voimaan vaiheittain 1.8.2017 alkaen. Vuoden aikana järjestettiin kolme VESO-päivää, joista yksi yhteistyössä Ikaalisten kanssa. Syksyn päiviin liittyi suunnittelun ohella koulutusta opetussuunnitelmaan liittyen.

Oppimisen ja koulukäynnin tuen palvelut:

Oppimisen ja koulukäynnin tukipalvelut on jaettu kolmeen portaaseen: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Tehostettua tukea tarvitsevien oppilaiden osuus kaikista oppilaista on 20.9.2018 tilastoinnin mukaan 11,0 % ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden 9,2 %. Edelliseen vuoteen verrattuna tehostetun tuen tarve on pysynyt suunnilleen samana ja erityisen tuen tarve hieman lisääntynyt. Tuen tehostetulla tai erityisellä tasolla on yhteensä 20 % oppilaista. Edellisenä vuonna 19,6 % oppilaista.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään kaikissa kouluissa ja luokkamutoista erityisopetusta (=pienluokkaopetus) järjestetään alakouluista Kirkonkylän, ja Kyröskosken kouluissa sekä Yhteiskoulussa (7-9) ja Kyröskartanossa.

Oppimisen ja koulukäynnin yhtenäinen uusi tukilomakeisto otettiin käyttöön syksyllä 2018 kaikissa kouluissa WILMA -ohjelman kautta. Tämän avulla tehdään myös kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä tiedotetaan erilaisista asioista. Ohjaaja- ja avustajapalvelut on järjestetty pääosin samalla tavalla kuin edellisinä vuosina.

Opiskeluhoito:

Opiskeluhoito muodostuu yhteisöllisestä työskentelystä ja yksilökohtaisesta opiskeluhoitotyöstä. Opiskeluhoitoa ohjaa kunnan ohjausryhmän lisäksi Ikaalisten kaupungin kanssa yhteinen vastaava kuraattori.

Kehittämishankkeet:

- Kerho-hanke: koulujen kerhotoiminnan kehittäminen (avustus 21 000 euroa) päättyi 31.12.2018

- Virtaa digiloikasta: 23 000 euroa (päätyy 30.2019)
- Liikkuva koulu -hanke (avustus 37 000 euroa) päättyi 30.6.2018. Uusi hanke 1.8.2018 alkaen (avustus 28 000 euroa)
- Erityisopetuksen laadun kehittäminen 2017-2018 (avustus 15 000 euroa)
- Kielten opetusta koskeva kokeilu: 30 000 euroa (loppuu 31.7.2018), uusi hanke 1.8.2018 alkaen 47 000 euroa (päätyy 31.7.2019)
- Kirkonkylän koulu on mukana kansainvälisessä EU:n Erasmus -hankkeessa 2016-2018 (avustus 32 690 euroa) sekä 2018-2020 (avustus 10 048 euroa)

Hämeenkyrössä on aktiivista kunnan sisäistä kehittämistoimintaa sekä koulukohtaisia kehittämishankkeita. Kouluilla on kehitetty yhteisopettajuutta, yhteistyötä esi- ja yleisopetuksen sekä erityisopetuksen kesken ja osa kouluista painottaa kestävästä kehityksestä ja ympäristökasvatuksen asioita. Digiloikkia on tehty jokaisella koululla opetussuunnitelmaan ja omaan kehittämistyöhön perustuen.

Perusopetuksen oppilasmäärät ja koulukohtaiset nettomenot

Koulu	Oppilaita 20.9.		Menot euroa/oppilas	
	2017	2018	2017	2018
Heinijärvi	70	85	8 994	7 388
Kirkonkylä	267	258	9 339	10 115
Kyröskoski	231	222	7 599	7 808
Mahnala	111	185	8 173	8 092
Pinsiö	68	0	7 011	4 012
Yhteiskoulu	432	407	10 030	10 353
Yhteensä	1 179	1 157	8 987	9 163

Kirkonkylän kouluun on keskitetty alakoulujen neljästä pienluokasta kolme. Yksi luokista on sijoitettu Kyröskoskelle. Mahnalan Ympäristökoulussa toteutettiin Kota-mallia. Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset oppilaat. Koulukohtaiset nettomenot eivät sisällä hankemenoja.

Esiopetuksen oppilasmäärät

Koulu	Oppilaita 20.9.	
	2017	2018
Heinijärvi	18	18
Kirkonkylä	43	43
Kyröskoski	35	37
Mahnala	34	32
Pinsiö	0	0
Hämeenkyrössä esiopetusta saavat yhteensä	130	130

Oppilasmäärissä ovat mukana myös vieraskuntalaiset esioppilaat

TAVOITTEET

Toiminta on taloudellista ja tehokasta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
toimintakulut euroa/oppilas	Tilastokeskuksen viimeisin oppilastilasto: verrokkikuntien taso	Verrokkikuntien keskimääräistä tasoa

Perusopetuksen päättävät oppilaat saavat päättötodistuksen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
% ikäluokka	100 %	100 %

Yleisopetusryhmien koko on kohtuullinen (pienluokkien koko säädetty perusopetuslaissa)

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Perusopetusryhmän oppilasmäärä:		
Yleisopetus	Yleisopetus: keskiarvo 1-2 lk: 18; 3-6 lk: 20; 7-9 lk: 22	Yleisopetuksen luokkien keskimääräiset oppilasmäärät ovat tavoitetason mukaisia.
Pienluokat	Pienluokat: maksimi 8 tai 10 (perusopetuslaki)	Pienluokkien keskimääräiset laskennalliset oppilasmäärät ovat yli tavoitetason, mutta integroimalla enemmän yleisopetukseen, perusopetuslain edellyttämässä rajoissa on pysytty

Oppilaat ovat hyvinvoivia ja viihtyvät koulussa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
kyselyt, raportit, suunnitelmat	4 (asteikko 1-5)	Toteutuminen 4

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen ja oppilashuollon palvelut:

Palveluprosessit ovat toimivia ja tehokkaita

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käyttäjäkyselyt, itsearviointit ja raportit, palvelujen vasteaika	Prosessit toimivia ja tehokkaita, tavoitetaso 4 (asteikolla 1-5), vasteaika mahdollisimman nopea	Toteutuminen 3

Oikea-aikainen tuki mahdollistaa yksittäisten oppilaiden joustavat koulupolut ja edistää hyvinvointia ja kouluviihtyvyyttä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Testit, tilastot ja raportit	Tuen oikea-aikaisuus	Toteutuminen 3

Lukiokoulutus

rehtori Taina Salonen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 061 100	1 085 900	1 070 600
Tulot	11 300	7 000	7 200
Netto	1 049 900	1 078 900	1 063 300

F.E. Sillanpään lukio on yleislukio, joka tarjoaa laadukasta lukio-opetusta ja antaa opiskeluvalmiuksia sekä korkeakouluopintoihin että ylioppilasohjelmisiin ammatillisiin opintoihin ja läpi elämän jatkuvaan koulutukseen. Yleissivistävän tehtävän toteuttamisen lisäksi F.E. Sillanpään lukio painottaa toiminnassaan äidinkieltä ja kirjallisuutta ja kielten opiskelua. Kantavana teemana on hyvinvointi. Lukio toimii samassa koulurakennuksessa Yhteiskoulun kanssa ja henkilöstö on pääosin yhteistä.

Ylioppilaskokeiden sähköistyminen sekä opetussuunnitelman uudistuminen on lisännyt henkilökunnan koulutustarvetta sekä työvälineiden päivitystä.

F. E. Sillanpään lukio on verkostoitunut myös muiden pirkanmaalaisten kehyskuntien lukioden kanssa. Verkoston kautta on mahdollista saada vertaistukea ja koulutusta (mm. yhteiset vesopäivät). Monet opiskelijoistamme täydentävät opintojaan Tampereen kesäyliopiston kursseilla. Fysiikan opiskelijat ovat perinteisesti suorittaneet osan laborointiharjoituksista Tampereen Teknisessä Yliopistossa.

F.E. Sillanpään lukion opiskelijat voivat tutustua yliopisto-opintoihin suorittamalla avoimen yliopiston kursseja (psykologia, filosofia ja ohjelmointi). Lukio on ollut jo kymmenen vuotta Jyväskylän Avoimen Yliopiston yhteistyöoppilaitos.

Ikaalisten lukion kanssa on toteutettu teemaopintoja. Yhteistyössä Ikaalisten lukion ja kauppaoppilaitoksen kanssa järjestetään vuosittain tutorkoulutusta. Opiskelijatutorit toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajien ja ryhmänohjaajien kanssa. He opastavat ensimmäisen vuoden opiskelijoita lukion käytänteissä ja kurssien valinnoissa sekä perehdyttävät koulun kulttuuriin. Henkilöstö: Opettajia 11 (9 htv) ja yksi koulusihteeri (0,3 htv)

Opiskelijämäärä

Opiskelijoita 20.9.		Menot euroa/opiskelija	
2017	2018	2017	2018
179	166	5 865	6 406
Erotus	-13	Erotus	+ 541

TAVOITTEET

Koulutus on taloudellista ja tehokasta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
menot euroa/oppilas	Kuntamaisemien 2016 -kuntien keskitaso	Lukion menot oppilasta kohti olivat alle keskitason

Koulutuksen päättävät saavat päättötodistuksen ja suorittavat ylioppilastutkinnon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ylioppilastutkinnon suorittaneet ▪ Lukion päättötodistuksen saaneet 	100 %	87,1 % 97 %

Omaan lukioon hakeutuu riittävästi opiskelijoita

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Omaan lukiokoulutukseen hakeutuminen	> 80 % lukiokoulutukseen hakeutuneista	73 % lukioihin hakeneista ja 36 % kaikista hakijoista (ikäluokasta)

Ylioppilaskoe suoritetaan mahdollisimman korkealla yleisarvosanalla

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Valtakunnalliset ylioppilas-koetulokset	yleisarvosana Magna cum laude	Cum Laude

Opiskelijat ovat hyvinvoivia ja viihtyvät oppilaitoksessa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Opiskelija- ja kurssipalaute	Tyytyväiset opiskelijat (4 asteikolla 1-5)	Toteutui hyvin. Hyvinvointikyselyn mukaan lukiomme henki koettiin äärimmäisen hyväksi [yli 80% oli lähes (4) tai täysin samaa mieltä (5)]

Elämänlaatu palvelut

ma. hallintopäällikkö Liisa Neronen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 628 400	1 709 900	1 739 400
Tulot	212 900	251 500	214 400
Netto	1 415 500	1 458 400	1 524 900

Elämänlaatu palveluissa tehtiin edelleen tiivistä sisäistä yhteistyötä. Nuorisopalvelujen tilaisuudet kirjastossa jatkuivat. Kansalaisopiston ilmoittautumiset ja kuntosalikorttien myynti hoidettiin osaksi kirjaston tiloissa. Liikunta- ja nuorisotiimi suunnitteli ja toteutti yhteistä toimintaa, muun muassa uimakoulu ja perheiden päivä. Lisäksi yhteistyötä tehtiin esimerkiksi koulujen, varhaiskasvatuksen ja etsivän nuorisotyön kanssa.

Vastuualueen esimiestehtäviä hoidettiin edelleen väliaikaisilla, sisäisillä järjestelyillä. Kansalaisopiston rehtori toimi kirjaston, liikuntapalvelujen ja nuorisopalvelujen esimiehenä oman työnsä ohella. Kirjastossa työskenteli määräaikainen kirjastovirkailija 22.6.2018 asti. Sen jälkeen kirjastoautosta siirtyi virkailija pääkirjastoon.

Liikunta- ja nuorisopalveluissa työskenteli kevään määräaikainen liikunnanohjaaja, jolla oli myös nuorisopalvelujen tehtäviä. Heinäkuun alusta palkattiin nuorisopalveluihin toinen nuoriso-

ohjaaja.

Elämänlaatupalvelut ylitti talousarvioon varatut määrärahat 29 500 eurolla (1,7 %). Ylitys johtui ensinnäkin henkilöstökuluista. Kesällä liikuntapaikkojen hoitoon palkattuihin kahden työntekijän palkkaan saatiin vain osittaista palkkatukea. Sijaiskuluihin meni suunniteltua enemmän pääkirjastossa ja nuorisopalveluissa. Lisäksi kirjaston hyllyvalojen hankinta tuli ennakoitua halvemmaksi, ja 9 500 euroa siirtyi elämänlaatupalvelujen käyttötalouteen.

Investointivaroilla Yhteiskoulun pesäpallokentälle hankittiin sähköinen tulostaulu ja urheilukeskuksen tekonurmikentälle valot.

Elämänlaatupalvelujen avustuksia jaettiin 98 212 eurolla, josta Jäähalliyhtiön avustus oli 60 000 euroa. Lautakunnan päättämien avustusten lisäksi alle 500 euron kohdeavustuksia jaettiin 8 kappaletta ja kylien jääkaualoiden hoitoon jaettiin 300 euroa kaikille hakemuksen jättäneille hakijoille.

Kansalaisopisto järjesti opetusta 4 467 tuntia. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuutta myönnettiin 213 300 euroa. Kansalaisopisto täytti 50 vuotta, sen kunniaksi lokakuussa järjestettiin juhlatanssit.

Kirjastoauton palveluja keskitettiin palvelemaan kouluja. Muiden autoa käyttäneiden asiakkaiden on mahdollista käyttää kotikirjastopalvelua. Auto ajoi kahtena päivänä viikossa, joka toinen viikko yhden päivän Ikaalisissa. Kirjastoauton virkailija-kuljettajapalvelu ostettiin Sastamalan kaupungilta. Ostopalvelun hinta oli syksyn viideltä kuukaudelta 5 390 euroa. Kirjaston vertaisvinkkaaja-hanke jatkuu vielä kevääseen 2019.

Nuorisovaltuusto kokoontui 9 kertaa. Nuorisovaltuuston edustajat osallistuivat sivistyslautakunnan ja valtuuston kokouksiin. Nuva ry:n järjestämille aktiivipäiville Hämeenlinnassa osallistui Hämeenkyröstä 9 nuorisovaltuutettua.

Liikkuvan nuorisotyön pakettiauto Klaara oli ajossa kahdeksana iltana, kohtaamisia nuorten kanssa oli noin 380. Suositua yötoimintaa jatkettiin myös yönuokkareilla ja yökoriksella. Lisäksi nuorisopalvelut teki aktiivista verkkonuorisotyötä.

Liikuntapalveluissa jatkettiin liikunnanohjausta, erityisesti terveysliikuntaa työikäisille, ikääntyville ja erityisryhmille. Ohjattuja kuntosalivuoroja laajennettiin omatoimisilla kuntosalivuoroilla. Eläkeläisten maksuttomia kuntosalivuoroja lisättiin valtuustoaloitteen ja kuntosalityöryhmän toiveen mukaisesti.

Nuorisotilan valvonta ja toiminta ostettiin ostopalveluna Settlementti Kyröskoskela ry:ltä. Pirkanmaan musiikkiopistolta ostettiin palveluja 50 opiskelijalle. Kirjastoauton palveluja myytiin Ikaalisille yhtenä päivänä viikossa.

Elämänlaatupalveluissa työskenteli vuoden lopussa 13 työntekijää. Kansalaisopistossa työskenteli 47 tuntiopettajaa.

TAVOITTEET

Palveluita käytetään ja niillä on vaikutusta hyvinvointiin ja elämänlaatuun

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kävijä-, osallistuja- ja oppilasmäärät ▪ Asiakaskyselyt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kuntamaisema 2016 - kuntien keskitaso ▪ Asiakastytyväisyys 4 (asteikko 1-5) 	Tavoitetaso saavutettiin.

Asiakkaat ovat tyytyväisiä palveluihin

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Asiakaskyselyt	Asiakastyytyväisyys 4 (asteikko 1-5)	Tavoitetaso toteutui suorite- tuissa kyselyissä

Toiminta on tehokasta ja taloudellista

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toimintakulut/asiakas	Kuntamaisema 2016-kuntien keskitaso	Tavoitetaso toteutui

2.6 Tekniset palvelut

Palvelujohtaja: tekninen johtaja Satu Hyötylä
Lautakunnat: tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

Tekniset palvelut yhteensä (ilman vesihuoltolaitosta)

Tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	8 697 400	8 799 500	8 509 300
Tulot	8 508 300	9 355 000	9 340 500
Netto	189 100	+555 500	+831 200

Hallinto- ja toimistopalvelut

Toimistopäällikkö Pirkko-Liisa Vääntinen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	213 000	318 900	320 700
Tulot	160 200	270 200	277 500
Netto	52 800	48 700	43 200

Hallinto- ja toimistopalvelut tuottaa toimistopalvelut teknisille palveluille ja vesihuoltolaitokselle. Palkkausmenoja jaetaan sisäisesti eri palveluyksiköille.

Talousarviossa on määrärahat teknisen johtajan ja toimistohenkilöstön palkkaukseen sekä teknisen lautakunnan ja tiejaoston kuluihin. Tekninen lautakunta kokoontui 10 kertaa. Tiejaosto piti yhden yksityistielain mukaisen toimituksen ja teki yhden katselmuksen.

HENKILÖSTÖ:

Tekninen johtaja, toimistopäällikkö ja toimistosihteerit (3).

TAVOITTEET

Palveluprosessin toimivuus ja tehokkuus

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
<ul style="list-style-type: none"> Itsearviointi ja palaute 	<p>Uudet ohjelmat hyödynnetty ja käytössä kaikilla</p> <p>Työn tehostuminen</p> <p>Prosessit toimivia ja tehokkaita</p> <p>Tiedotus ja viestintä toimivat</p>	<p>Forecast CaseMin käyttö vakiintunut</p> <p>Esimiehet saavat itse tietoa Forecastin avulla</p> <p>Työnjakoa on tehostettu</p> <p>Säännölliset, vakiintuneet kokouskäytännöt</p>

Kiinteistötoimi

Kiinteistöpäällikkö Taro Malinen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	3 636 400	3 568 700	3 462 500
Tulot	5 691 000	6 387 600	6 464 000
Netto	+ 2 054 600	+ 2 818 900	+ 3 001 500

Kiinteistötoimi vastaa kunnan omistamien ja omassa käytössä olevien rakennusten hoidosta ja kunnossapidosta sekä kiinteistöjen piha-alueiden hoidosta. Lautakunta vahvistaa vuosittain kunnan toimitilojen sisäiset vuokrat.

Kiinteistötoimi vastaa kunnan toimintoihin ulkopuolisilta vuokrattujen toimitilojen hoidosta ja kunnossapidosta sopimusten mukaisessa laajuudessa sekä näiden tilojen vuokrauksesta ja hallinnoinnista.

Yksikkö vastaa kiinteistötoimen rakennuttamistehtävistä.

Kiinteistötoimeen kuuluvat lisäksi metsät, pellot ja muut maa-alueet.

- Kaipion ja Pinsiön koulu kiinteistöt sekä Kettupolun päiväkotikiinteistö myytiin
- Mahnalan Ympäristökoulu valmistui ja Cramon vuokratiloista luovuttiin

HENKILÖSTÖ

Kiinteistöpäällikkö, rakennuspäällikkö, kiinteistönhoitajat (7), rakennustyöntekijät (2), puutarhayöntekijä.

TAVOITTEET

Kiinteistöjen huoltokirjajärjestelmän käyttötason nostaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Arvio käyttötason noususta	Huoltokirjan huolto-ohjelmien käyttöönotto kokonaisuudessaan	Toteutunut

Pitkántähtäimen suunnitelmien laatiminen kiinteistöille

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Luotujen PTS-suunnitelmien lukumäärä	PTS-suunnitelma 10 kiinteistölle	6 kiinteistölle laadittu

Tavoitteisiin ei päästy, koska määrärahoja karsittiin.

Energisselvitysten laatiminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Energiaselvitysten lukumäärä	Energiaselvitykset laadittu kaikille kiinteistöille	3 energiaselvitystä

Siivous- ja ruokapalvelut

Ruokapalvelupäällikkö Jennileena Kamppari, 1.10. alkaen opintovapaalla
Tekninen johtaja Satu Hyötylä 1.10. alkaen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	2 853 800	2 891 900	2 745 800
Tulot	2 198 700	2 323 400	2 158 600
Netto	655 100	568 500	588 200

*Perusturvan tilaukset vähenivät huomattavasti mm. vuodeosastopaikkojen vähenemisen johdosta

Ruokapalvelut -osavastuualueen tehtävänä on tuottaa ateriapalvelut kunnan yksiköille perusturvassa ja sivistyspalveluissa. Yksikköön kuuluu 4 keskuskeittiötä (Yhteiskoulun, Kyröskosken koulun, monitoimikeskus Sillan ja terveyskeskuksen keittiöt) sekä palvelu- ja jakelukeittiötä kouluilla ja päiväkodeilla.

Siivouspalvelut -osavastuualueen tehtävänä on tuottaa siivouspalvelut kunnan kiinteistöissä pois lukien perusturvan tilat, osin kunnan omana työnä ja osin ostopalveluna.

HENKILÖSTÖ

Ruokapalvelut: ruokapalvelupäällikkö, ruokapalveluesimiehet (2), ruokapalvelutyöntekijät (30), josta kaksi osa-aikaista

Siivouspalvelut: siivouspäällikkö, laitoshuoltajat (11)

TAVOITTEET

Koululounaan hinta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
euroa/ateria	Hinnan pysyminen v. 2017 tasolla (2,33 e)	2,83 e

Kokopäivälaitoksen aterian annoshinta

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
euroa/annos	Hinnan pysyminen v. 2017 tasolla (3,62 e)	3,74 e

Tavoitteeseen ei päästy, koska tilaukset pienenevät n. 12 000 suoritetta

Omassa siivouksessa olevien koulujen (Kyröskosken koulu ja Yhteiskoulu 10724 m²) siivoushinnan aleneminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
e/m ² /kk	Hinnan aleneminen v. 2017 tasosta (2,14 e/m ² /kk)	2,18 e/m ² /kk

Kunnallistekniikka

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 056 500	1 049 900	1 044 700
Tulot	234 700	197 800	232 800
Netto	821 800	852 100	811 900

Kunnallistekniikka -yksikkö vastaa kaavakatujen ja hoitosopimuksiin perustuen yksityisteiden kunnossapidosta, avustaa yksityisteitä, edistää liikenneturvallisuutta, ylläpitää kunnan konekeskusta ja varastoa, hoitaa puistot, leikkikentät, katujen ja teiden viheralueet, venepaikat, matonpesupaikat sekä torin.

Yksikkö vastaa toimialueensa rakennuttamistehtävistä.

HENKILÖSTÖ

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,35), maanrakennusmestari, traktorinkuljettaja, maanrakennustyöntekijät (1), puistotyöntekijät (2), kausityöntekijät (3) ja torivalvoja/siivoaja.

TAVOITTEET

Kunnan maisemallisen ilmeen kohentaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Uudet hoidetut puistoalueet	Asemakaava-alueiden hoitamattomien puistoalueiden hoitoon otto resurssien puitteissa	Matinkuja

Luoteis-Pirkanmaan liikenneturvallisuussuunnitelman toteuttaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toteutetut hankkeet	Toimenpideohjelman mukaisen hankkeiden (61-66) toteuttaminen	Ei toteutunut

Katuvalaistuksen energiatehokkuuden parantaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toteutunut tilanne, vaihtoehtojen selvittäminen	Energiatehokas katuvalaistus	Nykytilakartoitus tehty

Vesihuoltolaitos

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö Jari Luoma

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 235 500	1 198 500	1 248 000
Tulot	2 073 300	1 984 900	2 375 100
Netto	+ 837 700	+786 400	+1 127 000

Vesihuollolla tarkoitetaan veden hankintaa ja johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemäröintiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Vesihuoltolaitos hoitaa lisäksi kunnan vastuulla olevan hulevesien poisjohtamisen.

Vesihuollon piirissä oli vuoden vaihteessa 3 097 kulutus pistettä, lisäystä vuodessa 36. Jätevesiviemäriin liittyi 106 kiinteistöä. Talousvettä laskutettiin 312 665 m³ (v. 2017 laskutus 303 229 m³) ja jätevettä laskutettiin 315 399 m³ (v. 2017 laskutus 310 924 m³).

Vesihuoltolaitoksesta tehtiin vuoden aikana omana työnä talousselvitys, jonka tarkoituksena oli laskelmana osoittaa, miten ja milloin vesihuoltolaitos saa alijäämän katettua. Selvitys luovutettiin tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle. Selvitykseen sisältyi esitys peruspääoman koron alentamiseksi. Valtuusto päätti syksyllä vuoden 2018 koroksi 0,5 %.

HENKILÖSTÖ

Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55), puhdistamonhoitaja ja laitospmiehet (2,5), määräaikainen projektikoordinaattori haja-alueen jätevesihankkeessa

TAVOITTEET

Putkistojen korjaustarpeiden kartoittaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana kartoitetut putkistot	Vesihuollon pitkän tähtäyksen suunnitelma (pts-suunnitelma)	Vuonna 2017 aloitettiin talousvesiverkoston saneeraus suunnitelman laatiminen. Suunnitelma valmistuu vuonna 2019

Verkostokartat sähköiseen muotoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana sähköiseen muotoon saadut verkostot	Koko vesihuoltoverkosto sähköisessä muodossa	Vuonna 2018 valmistuneet uudet verkostot ovat sähköisessä muodossa. Lisäksi mittamiehet ovat kartoittaneet vanhoja verkoston osia

Laitoksen talous tasapainossa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tilinpäätös	Vesihuoltolaitoksen menot katetaan sen omilla tuloilla	Tuloslaskelman 2018 mukainen alijäämä on 269 671,86 euroa. Vuonna 2017 alijäämä oli 755 197,88 euroa

Ympäristöpalvelut

Kaavoitusarkkitehti Helena Ylinen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	340 800	322 700	338 000
Tulot	213 400	165 000	168 600
Netto	127 400	157 700	169 400

Ympäristöpalvelut vastaa kunnan rakennusvalvontaan ja ympäristönsuojeluun liittyvistä viranomaistehtävistä.

HENKILÖSTÖ

Rakennustarkastaja, tarkastusinsinööri, kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,10), ympäristötarkastaja ja Kolmen Helmen Joet -hankkeessa hankekoordinaattori.

TAVOITTEET**Pohjavesialueilla olevien maa-aineslupien riittävä valvonta**

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tarkastusten lukumäärä	6 tarkempaa tarkastusta (lupia 19 kpl)	Toteutunut

Rakennuslupien käsittely viivytyksettä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsittelyaika	Käsittelyaika 2 - 3 viikkoa	Toteutunut

Rakennuslupien käsittely sähköisesti

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Sähköinen käsittely %	90 % käsitelty sähköisesti	Toteutunut

Viemäröinnin vapautushakemusten käsittely

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Käsitellyt vapautushakemukset lkm	Käsittelyaika 3 - 4 kk	Kaikki saapuneet, 166 kpl, on käsitelty. Käsittelyaika ei toteutunut.

Maankäyttö ja kaavoitus

Kaavoitusarkkitehti Helena Ylinen

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	339 800	372 800	353 000
Tulot	10 300	11 000	39 200
Netto	329 600	361 800	313 800

Maankäyttö hoitaa kunnan maanhankintaa ja -myyntiä, kunnan mittauspalveluita, maa-aineslain mukaisia tehtäviä sekä muita maankäyttöä koskevia asioita.

Kaavoitus hoitaa kunnan raakamaan jalostamisen myytäviksi tonteiksi sekä edesauttaa kunnan toimintojen ja alueiden kehittämistä. Kaavoitus hoitaa kunnan asema- ja yleiskaavoitusta.

HENKILÖSTÖ

Kaavoitusarkkitehti, kaavasunnittelija, maankäyttöinsinööri, mittamies ja kartoittaja/mittamiesmääräaikainen projektiarkkitehti/kulttuuriympäristöselvittäjä 6 kk ja luontonselvittäjä 6 kk työllistämistuella.

TAVOITTEET

Vanhentuneiden kaavojen uudistaminen ja uusien laatiminen kaavoitusohjelman mukaan

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kaavoitusohjelman toteutuminen	Kysyntään vastaaminen, rakentamisen prosessin selkeyttäminen, arvojen turvaaminen	Toteutui osittain. Keskustan yleiskaava ei edennyt, koska kunta priorisoi SMLM-yleiskaavan, joka eteni kaavoitusohjelman mukaisesti. Kunta oli 4 kk ilman kaavasuunnittelijaa. Asemakaavoitus: Eteläntien itäpään ehdotusvaihe, Sasin Aurinkopellon valmisteluvaihe, VT3 alituksen ehdotusvaihe.

Kaavoituksen lupa-asioiden käsittely viivytyksettä

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Toteutunut käsittelyaika	käsittelyaika < 2 kk, kesäaika < 4 kk	Toteutunut

Tonttitarjonnan alueellinen monipuolistaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kaavoitetut tontit/myydyt tontit	määrällisesti ja alueellisesti riittävä tonttivaranto	Toteutunut. V. 2017 myyntiin tulleiden Mahnalan asemakaavatonttien myynti jatkui ja rakentaminen käynnistyi v. 2018. Kunnan tontteja oli tarjolla kysyntää enemmän.

Ympäristöterveydenhuolto

Tekninen johtaja Satu Hyötylä

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	257 200	274 500	243 700
Tulot	0	0	0
Netto	257 200	274 500	243 700

Pirkkalan kunnan hallinnoima seudullinen palveluyksikkö Pirteva hoitaa ympäristöterveydenhuoltoa, elintarvikevalvontaa ja eläinlääkintähuoltoa sekä eläinsuojeluvalvontaa Hämeenkyrön alueella. Hämeenkyrön osuus oli asukasluvun perusteella 9 % terveystoiminnan kokonaiskuluista ja toteutuneiden suoritteiden mukaan 33,1 % eläinlääkintähuollon kuluista.

2.7 Tuloslaskelman toteutuminen

Tuloslaskelma, ulkoiset erät (1 000 e)

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutettu	TP 2018
Varsinainen toiminta			
Toimintatulot	14 572	14 572	13 420
Valmistus omaan käyttöön	99	99	92
Toimintamenot	-71 045	-71 045	-67 038
Toimintakate	-56 374	-56 374	-53 525
Verotulot	37 680	37 680	37 419
Valtionosuudet	21 300	21 300	21 575
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotulot	110	110	40
Muut rahoitustulot	300	300	517
Korkomenot	-600	-600	-232
Muut rahoitusmenot	-50	-50	-19
Vuosikate	2 366	2 366	5 774
Poistot ja arvonalentumiset	-5 800	-5 800	-5 352
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	-3 434	-3 434	422
Poistoeron vähennys	77	77	77
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 357	-3 357	499

Tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset erät (1 000 e)

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutettu	TP 2018
Varsinainen toiminta			
Toimintatulot	24 128	24 128	22 510
Valmistus omaan käyttöön	99	99	92
Toimintamenot	-80 601	-80 601	-76 128
Toimintakate	-56 374	-56 374	-53 525
Verotulot	37 680	37 680	37 419
Valtionosuudet	21 300	21 300	21 575
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotulot	110	110	40
Muut rahoitustulot	300	300	517
Korkomenot	-600	-600	-232
Muut rahoitusmenot	-50	-50	-19
Vuosikate	2 366	2 366	5 774
Poistot ja arvonalentumiset	-5 800	-5 800	-5 352
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	-3 434	-3 434	422
Poistoeron vähennys	77	77	77
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 357	-3 357	499

2.8 Investointien toteutuminen

HALLINTOPALVELUT Kiinteä omaisuus	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttösuunnitelma	TP 2018	kokonaiskustannus	lisätiedot
Kiinteistöjen hankinta		150 000	150 000	115 800		Hallitus tekee aina erillisen päätöksen maanhankinnoista.
Kiinteistöjen myyntikuntoon saattaminen				7 693		
Kiinteistöjen myynti		-150 000	-150 000	-325 212		Pinsiön ja Kaipion koulukiinteistöt sekä Kettupolun päiväkotikiinteistö myytiin.
netto		0	0	-201 719	0	

HALLINTOPALVELUT Irtaimisto	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttösuunnitelma	TP 2018	kokonaiskustannus	lisätiedot
Ict-ohjelmahankinnat ja päivitykset		20 000	20 000	9 336		Taloushallintojärjestelmän ja raportoinnin nykyaikaisaminen. Hanke jatkuu vuonna 2019. Hanke oli keskenäinen vuoden 2018 lopussa.
menot		20 000	20 000	9 336	0	

PERUSTURVAPALVELUT Irtaimisto	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttösuunnitelma	TP 2018	kokonaiskustannus	lisätiedot
Ict-ohjelmahankinnat ja päivitykset		135 000	135 000	46 710		Hoitajakutsujärjestelmä ja sähköovet osastolle. Kansalaisten ajanvaraus ja asiakastietojärjestelmän päivitykset. Tiera Mobiili kotihoitoon ja Titania Hilikka integraatio.
Irtaimistohankinnat		170 000	170 000	0		Röntgenlaite hankittiin leasing-rahoituksella.
menot		305 000	305 000	46 710	0	

SIVISTYSPALVELUT Irtaimisto	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttö- suunnitelma	TP 2018	kokonais- kustannus	lisätiedot
Varhaiskasvatuksen sähköisten palvelujen kehittäminen		20 000	20 000	19 278		Valmis
Kirkonkylän päiväkodin lisäsän- gyt ja naulakot		15 000	15 000	17 000		Valmis
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto		10 000	10 000	14 550		Sähköisten ylioppilaskirjoitusten vaatimat hankinnat osoittautuivat odotettua kalliimmiksi.
Kirjaston hyllyvalot		15 000	15 000	0		Valmis. Hankekulut 9 500 euroa, siirtyi menoksi Elä- mänlaatu- ja palvelujen käyttötalouteen, sillä alitti kerta- hankinnan investointirajan 10 000 euroa.
Sähköinen tulostaulu Yhteiskou- lun kentälle		10 000	10 000	11 621		Valmis
Jalkapallon tekonurmikentän va- laisimet		30 000	30 000	34 296		Valmis
menot		100 000	100 000	96 744	0	

TEKNISET PALVELUT Irtaimisto	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttö- suunnitelma	TP 2018	kokonais- kustannus	lisätiedot
Irtaimisto		30 000	30 000	10 806		Pyörösaha varikolle.
menot		30 000	30 000	10 806	0	

TEKNISET PALVELUT Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttö- suunnitelma	TP 2018	kokonais- kustannus	lisätiedot
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet		400 000				Määräraha jaettu seuraaville kohteille: Terveyskeskuksen ja kunnanviraston parkkipaikkojen laajennukset, Kotorinteen palveluasuntojen kunnostus, veteraanitalon julkisivun kunnostus, Kyröskosken koulun tiivistyskorjaukset ja luokka, Kyröskosken koulun jätehuollon parantaminen, Heinijärven koulun lämmitysjärjestelmän muutos, Sillan päiväkodin aurinkosuojat, Sasin päiväkodin lattiaremontti, Järvenkylän uimarannan huoltorakennuksen katto, museon lämmitysjärjestelmän muutos, paloaseman öljykattilan uusiminen. Käyttösuunnitelmassa määräraha yhteensä 400 000 euroa, käytetty yhteensä 240 156 euroa.
<i>Järvenkylän uimarannan huoltorakennuksen katon uusiminen</i>			21 000	20 506		Hanke on valmis.
<i>Kyröskosken koulun jätehuollon parantaminen</i>			20 000	10 948		Hanke on valmis.
<i>Kyröskosken koulun tiivistyskorjaukset</i>			20 000	31 717		Hanke on valmis.
<i>Kotorinteen palveluasuntojen remontit</i>			30 000	14 273		
<i>Kotorinteen palveluasuntojen remontit, vakuutuskorvaus</i>				-21 200		Vakuutuskorvaus.
<i>Museon lämmitysjärjestelmän muutostyö</i>			50 000	56 483		Hanke on valmis.
<i>Museon lämmitysjärjestelmän muutostyö, avustus</i>				-4 875		Avustus rahoituskeskus Business Finland:lta
<i>Heinijärven koulun lämmitysjärjestelmän muutostyö</i>			80 000	22 216		Aurinkopaneelit on asennettu. V. 2019 maalämpö.

Heinijärven koulun lämmitysjärjestelmän muutostyö, avustus				-3 811		Innovaatorahoituskeskukselta saatu avustusraha.
Veteraanitalon julkisivun korjaukset			26 000	11 510		Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 60 000 euroa, josta tekninen lautakunta siirsi 34 000 euroa hankkeelle Terveyskeskuksen parkkialueen laajentaminen.
Sasin päiväkodin lattiaremontti			11 000	10 202		Hanke on valmis.
Sillan päiväkodin aurinkosuojat			60 000	22 496		Hanke on valmis.
Rakennushankkeiden erikseen jaettavasta määrärahasta jäljellä			12 000			Määrärahaa sai jakaa teknisen johtajan tai kiinteistöpäällikön päätöksellä. Kaikkea ei siis kulunut.
Paloaseman öljykattilan uusiminen			15 000	13 850		Hanke on valmis. Ei alkuperäistä määrärahaa, tekla siirsi 6.12.2018 6 000 euroa hankkeelta Pinsiön koulun jätevesijärjestelmä ja 9 000 euroa hankkeelta Järvenkylän uimarannan huoltorakennus
Terveyskeskuksen ja kunnanviraston parkkialueiden laajennukset			55 000	55 840		Hanke on valmis. Ei alkuperäistä määrärahaa, tekninen johtaja siirsi 15.6.2018 § 6 15 000 euroa teknisen johtajan tai kiinteistöpäällikön päätöksellä jaettavasta määrärahasta, tekninen lautakunta siirsi 6.12.2018 34 000 euroa hankkeelta veteraanitalon korjaukset ja 6 000 euroa hankkeelta Pinsiön koulun jätevesijärjestelmä.
Mahnalan ympäristökoulu	4 808 525	1 400 000	2 600 000	2 686 370	7 494 895	Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 1 400 000 euroa, valtuusto 1.10.2018 myönsi lisämäärärahan 1 200 000 euroa. Valtuuston hankkeelle hyväksymä kustannusarvio on 7 426 000 euroa.
Mahnalan ympäristökoulun ensikertainen kalustaminen		700 000	700 000	487 588		Hanke on valmis. Määräraha sisältää myös puukoulun kalustamisen.

Terveyskeskus, hammashuollon tilat	31 118	250 000	540 000	537 113	568 230	Hanke on valmis. Alkuperäinen määräraha 250 000 euroa, valtuusto 1.10.2018 myönsi lisämäärärahan 290 000 euroa.
Kotorinne, D-talon putki- ja märkätilaremontti		350 000	350 000	15 264		Hanke jatkuu vuonna 2019.
Kurjenmäkikodin peruskorjaus	287 375	3 000 000	3 000 000	2 890 268		1. vaiheen kustannuksia 2 491 616 euroa. 1.vaiheen kokonaiskustannus 2 301 734 euroa sisältäen ARA:n avustuksen. 2. vaiheen kustannuksia 398 652 euroa Hanke jatkuu vuonna 2019.
ARA:n avustus Kurjenmäkikodin peruskorjaukseen, 1. vaihe		-1 000 000	-1 000 000	-477 257		
Koskilinnan pk:n ilmastoinnin uusiminen, vesikatteen uusiminen ja lisälämmöneristys	27 751	470 000	470 000	0		Hanketta ei toteutettu.
Paloaseman peruskorjaus	1 823	50 000	50 000	0		Hanke jatkuu vuonna 2019.
Kunnanviraston peruskorjaus		50 000	50 000	18 564		Hanke jatkuu vuonna 2019.
menot		6 670 000	8 160 000	6 884 009		
tulot		-1 000 000	-1 000 000	-485 943		
yhteensä		5 670 000	7 160 000	6 398 066		

TIESTÖ/KUNNALLIS- TEKNIikka Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttö- suunnitelma	TP 2018	kokonais- kustannus	lisätiedot
Tiestön/kunnallistekniikan hankkeet		200 000				Määrärahaa käytetty 158 657 e. Määräraha on jaettu alla oleville kohteille.
<i>Kyröskosken pulkkamäki</i>			20 000	0		Toteutettiin käyttötalouden määrärahoista.
<i>Kyröskosken koulun saattoliikenne</i>	18 458		15 000	13 105		Hanke jatkuu vuonna 2019.
<i>Asfaltoinnit</i>			50 000	54 722		Alkuperäinen määräraha 60 000 e, tekla siirsi 19.6.2018 10 000 e hankkeelle katuvalaistuksen saneeraus.
<i>Kaavakatuja viimeistely- ja viherhetyöt</i>			20 000	23 469		Alkuperäinen määräraha 30 000 e, tekla siirsi 19.6.2018 10 000 e hankkeelle katuvalaistuksen saneeraus.
<i>Liikenneturvallisuustyöt</i>			12 000	13 239		Alkuperäinen määräraha 20 000 e, tekla siirsi 19.6.2018 8 000 e hankkeelle katuvalaistuksen saneeraus.
<i>Katuvalaistuksen saneeraus</i>			50 000	54 122		Ei alkuperäistä määrärahaa.
<i>Kunnallistekniikan jaettavasta määrärahasta jäljellä</i>			33 000			
Hämeenkyrön ohitus, kunnan osuus		270 000	270 000	133 224		Hanke jatkuu vuonna 2019.
Tippavaaran Kauppakaari, Kimpitie, Harjunreunan asemakaava-alue		20 000	20 000	22 079		Hanke jatkuu.
Mahnalan kevyen liikenteen väylä	78 959	1 500 000	1 500 000	869 269		Hankkeen 1. vaihe on valmis.
Mahnalan asemakaava-alueen tiestö ja viheralueet	20 222	450 000	450 000	200 102	220 324	Hanke on valmis.
menot		2 440 000	2 440 000	1 383 332		

VESIHUOLTOLAITOS Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttö- suunnitelma	TP 2018	kokonais- kustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		500 000				Määräraha jaettu alla oleville kohteille. Käyttösuunnitelmassa määräraha yhteensä 500 000 euroa, käytetty yhteensä 436 180 euroa.
<i>Johtojen siirrot, vt3 hankkeen yhteydessä</i>			200 000	155 934		Hanke on valmis.
<i>Miharin vedenottamon saneeraus, Hämeenkyrön osuus</i>			50 000	45 938		
<i>Miharin vedenottamon saneeraus, osaosuus Nokian Vesi Oy</i>				-3 613		Laskutettu Nokian Vesi Oy:ltä heidän osuutensa.
<i>Vesijohtoverkosto, sulkuventtiilien uusiminen</i>						
<i>Jätevedenpumppaamojen saneeraus</i>			30 000	19 981		
<i>Vesijohtoverkoston ja laitteistojen saneeraus: Kyrönsarventie - Tunnelikuja</i>						
<i>Viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraus</i>			160 000	166 957		Tekninen lautakunta siirsi 6.11.2018 20 000 euroa kohteelta Vesijohtoverkosto, sulkuventtiilien uusiminen ja 40 000 euroa kohteelta Vesijohtoverkoston ja laitteistojen saneeraus
<i>Hulevesiverkoston saneeraus</i>			20 000	13 520		
<i>Jätevedenpuhdistamon ulkoverasto</i>	17 934		40 000	37 464	55 398	Hanke on valmis.
Viemäri liittymät: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi	543 816	1 000 000	1 400 000	1 347 075		Alkuperäinen määräraha 1 000 000 euroa, valtuusto 1.10.2018 myönsi lisämäärärahan 400 000 euroa.
*tulona liittyjien kustannukset		-750 000				Alkuperäinen tuloarvio 750 000 euroa, valtuusto 1.10.2018 poisti tuloarvion.

Mahnalan asemakaava-alueen vesihuolto	17 125	250 000	250 000	86 849	103 974	Hanke on valmis.
menot		1 750 000	2 150 000	1 873 718		
tulot		-750 000	0	-3 613		
netto		1 000 000	2 150 000	1 870 105		

Investoinnit yhteensä	TA 2018	käyttö- suunnitelma	TP 2018
Yhteensä menot	11 465 000	13 355 000	10 425 149
Yhteensä tulot	-1 900 000	-1 150 000	-814 768
Yhteensä netto	9 565 000	12 205 000	9 613 381

2.9 Rahoituslaskelman toteutuminen

Rahoituslaskelma (1 000 e)

	TA 2018 alkuperäinen	TA 2018 muutettu	TP 2018
Toiminta ja investoinnit			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	2 366	2 366	5 774
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät			
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-11 465	-13 355	-10 428
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 900	1 150	490
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			633
Toiminta ja investoinnit, netto	-7 199	-9 839	-8 728
Rahoitustoiminta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys			-25
Antolainasaamisten vähennys			53
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14 000	14 000	1 800
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 305	-2 305	-2 305
Lyhytaikaisten lainojen muutos			
Oman pääoman muutokset			

2.10 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen toteutumisesta

	Sito- vuus netto N/ brutto B	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup. talousar- vio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. talousar- vio	TA:n muutok- set	TA muut:n jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Hallintopalvelut	N	3 469		3 469	3 186	-282					
Perusturvapalvelut	N	34 059		34 059	31 857	-2 202					
Sivistyspalvelut	N	20 188		20 188	20 439	251					
Tekniset palvelut	N						556		556	831	276
Vesihuoltolaitos	N						786		786	1 127	341
		57 716		57 716	55 482	-2 233	1 342		1 342	1 958	617
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						37 680		37 680	37 419	-261
Valtionosuudet	B						21 300		21 300	21 575	275
Korkotulot	B						110		110	40	-70
Muut rahoitustulot	B						300		300	517	217
Korkomenot	B	600		600	232	-367					
Muut rahoitusmenot	B	50		50	19	-31					
Satunnaiset erät	B										
		650		650	251	-398	59 390		59 390	59 551	161
INVESTOINTIOSA											
Hallintopalvelut											
Kiinteistöjen hankinta	B	150		150	116	-34					
Kiinteistöjen myynti	B				8	8	150		150	325	175
ICT-ohjelmahankinnat ja päivitykset	B	20		20	9	-11					
Perusturvapalvelut											
ICT-ohjelmahankinnat ja päivitykset	B	135		135	47	-88					
Irtaimistohankinnat	B	170		170	0	-170					
Sivistyspalvelut											
Varhaiskasvatuksen sähköisten palvelujen kehittäminen	B	20		20	19	-1					
Kirkonkylän päiväkodin lisäsängyt ja naulakot	B	15		15	17	2					
Opetuksessa käytettävät laitteet ja kalusto	B	10		10	15	5					
Kirjaston hyllyvalot	B	15		15	0	-15					
Sähköinen tulostaulu Yhteiskoulun kentälle	B	10		10	12	2					
Jalkapallon tekonurmikentän valaisimet	B	30		30	34	4					
Tekninen lautakunta											
Lautakunnan irtaimisto	B	30		30	11	-19					
Tekniset palvelut, kiinteistötoimi											
Kiinteistötoimen rakennushankkeet, alle 500 000 euron hankkeet	B	400		400	249	-151				9	9
Mahnalan Ympäristökoulu	B	1 400	1 200	2 600	2 686	86					
Mahnalan Ympäristökoulun ensikertainen kalustaminen	B	700		700	488	-212					
Terveyskeskus, hammashuollontilat vo 2:n tiloihin	B	250	290	540	537	-2					
Kotorinne, D-talon putki- ja märkätilaremontti	B	350		350	15	-335					
Kurjenmäkikodin peruskorjaus	B	3 000		3 000	2 890	-110					
ARA:n avustus Kurjenmäkikodin peruskorjaukseen							1 000		1 000	477	-523
Koskilinnan päiväkodin ilmastoinnin ja vesikatteen uusiminen, lisälämmöneristys	B	470		470	0	-470					
Paloaseman peruskorjaus	B	50		50	0	-50					
Kunnanviraston peruskorjaus	B	50		50	19	-31					

Tekniset palvelut, tiestö											
Hämeenkyrön ohitus	B	270		270	133	-137					
Tippavaaran Kauppakaari, Kimpitie, Harjunreunan asemakaava	B	20		20	22	2					
Mahnalan kevyen liikenteen väylä	B	1 500		1 500	869	-631					
Mahnalan asemakaava-alueen tiestö ja viheralueet	B	450		450	200	-250					
Tiestöhankkeet	B	200		200	159	-41					
Vesihuoltolaitos											
Vesihuoltohankkeet	B	500		500	440	-60				4	4
Viemäriliittymät: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi * tulona liittyneiden kustannukset	B	1 000	400	1 400	1 347	-53					
Mahnalan asemakaava-alueen vesihuolto	B	250		250	87	-163	750	-750	0	0	-750
		11 465	1 890	13 355	10 428	-2 927	1 900	-750	1 150	815	-335
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset					25	25					
Antolainasaamisten vähennykset										53	53
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						14 000		14 000	1 800	-12 200
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	2 305		2 305	2 306	1					
Lyhytaikaisten lainojen muutos										4 250	4 250
Oman pääoman muutokset											
Vaikutus maksuvalmiuteen										1 055	1 055
		2 305		2 305	2 331	26	14 000		14 000	7 158	-6 842
YHTEENSÄ		72 136	1 890	74 026	68 492	5 532	76 632	-750	75 882	69 482	-6 399

3 Tilinpäätöslaskelmat

KUNNAN TULOSLASKELMA

	2018	2017
Toimintatuotot		
Myyntituotot	6 340 721,09	5 683 706,31
Maksutuotot	4 393 766,04	4 372 356,16
Tuet ja avustukset	783 284,74	783 056,52
Muut toimintatuotot	1 902 624,55	1 794 635,38
Toimintatuotot yhteensä	13 420 396,42	12 633 754,37
Valmistus omaan käyttöön	92 267,75	84 996,45
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-24 563 037,54	-24 246 517,51
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-5 296 137,30	-5 340 737,05
Muut henkilöstösivukulut	-954 341,58	-1 122 495,12
Henkilöstökulut yhteensä	-30 813 516,42	-30 709 749,68
Palvelujen ostot	-28 622 260,47	-29 042 784,55
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 043 101,90	-4 234 749,37
Avustukset	-1 891 198,56	-1 981 562,27
Muut toimintakulut	-1 667 755,72	-1 590 524,11
Toimintakulut yhteensä	-67 037 833,07	-67 559 369,98
TOIMINTAKATE	-53 525 168,90	-54 840 619,16
Verotulot	37 418 502,30	38 238 739,22
Valtionsuudet	21 574 998,00	21 764 967,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	40 289,64	69 391,04
Muut rahoitustuotot	516 740,90	664 884,43
Korkokulut	-232 321,12	-262 030,61
Muut rahoituskulut	-19 026,69	-183 617,02
Rahoitustuotot ja -kulut	305 682,73	288 627,84
VUOSIKATE	5 774 014,13	5 451 714,90
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 351 807,42	-5 113 070,86
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-5 351 807,42	-5 113 070,86
TILIKAUDEN TULOS	422 206,71	338 644,04
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	77 211,22	77 211,22
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	499 417,93	415 855,26

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 774 014,13		5 451 714,90	
Tulorahoituksen korjaukset	-307 833,50	5 466 180,63	-132 834,79	5 318 880,11
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-10 428 148,56		-7 523 587,08	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	489 556,10		233 724,97	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	633 045,43	-9 305 547,03	345 550,00	-6 944 312,11
Toiminnan ja investointien rahavirta		-3 839 366,40		-1 625 432,00
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-25 000,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	52 751,02	27 751,02	52 751,03	52 751,03
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 800 000,00		6 766 667,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 305 976,00		-2 305 976,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 250 000,00	3 744 024,00	-1 033 334,00	3 427 357,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	28 191,36		150 441,88	
Vaihto-omaisuuden muutos	21 882,36		42 916,46	
Saamisten muutos	569 516,00		-147 162,08	
Korottomien velkojen muutos	435 465,36	1 055 055,08	-1 476 335,46	-1 430 139,20
Rahoituksen rahavirta		4 826 830,10		2 049 968,83
Rahavarojen muutos		987 463,70		424 536,83
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	8 569 022,43		7 581 558,73	
Rahavarat 1.1.	7 581 558,73	987 463,70	7 157 021,90	424 536,83

KUNNAN TASE

	2018	2017
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	177 163,14	296 573,19
Muut pitkävaikutteiset menot		
Muut pitkävaikutteiset menot	446 506,86	530 728,16
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	7 453 815,44	7 453 534,84
Rakennukset	51 737 337,89	44 101 727,75
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 465 729,08	12 466 453,54
Koneet ja kalusto	757 994,24	733 107,18
Muut aineelliset hyödykkeet	87 808,68	87 808,68
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	692 246,10	5 887 094,98
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 314 252,71	7 314 252,71
Muut lainasaamiset	247 548,87	275 299,89
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	84 815,17	130 542,13
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	131 679,63	153 561,99
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	27 500,00	30 000,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 482 504,53	1 368 047,39
Lainasaamiset	0,00	13 000,00
Muut saamiset	298 487,53	882 904,48
Siirtosaamiset	687 526,05	771 582,24
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	270 995,39	450 995,39
Muut arvopaperit	4 173 150,77	3 632 150,77
Rahat ja pankkisaamiset	4 124 876,27	3 498 412,57
VASTAAVAA	94 661 938,35	90 077 777,88

	2018	2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Muut omat rahastot	322 286,41	322 286,41
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	309 469,20	-106 386,06
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	499 417,93	415 855,26
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 426 574,83	1 503 786,05
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	254 219,97	271 755,57
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	32 914 614,00	33 420 590,00
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	16 250 000,00	12 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 305 976,00	2 305 976,00
Saadut ennakot	6 600,00	9 100,00
Ostovelat	2 511 089,65	3 102 990,67
Muut velat	1 065 110,59	990 916,97
Siirtovelat	5 714 683,78	4 759 011,02
VASTATTAVAA	94 661 938,35	90 077 777,88

KONSERNILASKELMAT
KONSERNITULOSLASKELMA

	2018	2017
Toimintatuotot	40 010 481,90	36 936 362,24
Toimintakulut	-91 156 067,15	-89 241 417,08
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	6 928,08	56 167,46
TOIMINTAKATE	-51 138 657,16	-52 248 887,38
Verotulot	37 360 301,92	38 178 929,83
Valtionosuudet	21 574 998,00	21 764 967,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	38 601,77	68 849,46
Muut rahoitustuotot	516 932,36	663 144,37
Korkokulut	-402 211,50	-478 500,45
Muut rahoituskulut	-150 435,33	-275 303,60
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2 887,30	-21 810,22
VUOSIKATE	7 799 530,06	7 673 199,23
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 894 856,06	-6 625 966,13
Omistuksen eliminointierot	0,00	2 918,97
Arvonalentumiset	0,00	-12 332,81
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-6 894 856,06	-6 635 379,97
TILIKAUDEN TULOS	904 674,00	1 037 819,26
Tilinpäätössiirrot	1 477,69	9 300,35
Tilikauden verot	-66 907,47	-62 188,88
Laskennalliset verot	-43 504,52	-58 955,09
Vähemmistöosuudet	-86 873,82	-95 594,17
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	708 865,87	830 381,47

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2018		2017	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	7 799 530,06		7 673 199,23	
Tilikauden verot	-66 907,47		-62 188,88	
Tulorahoituksen korjaukset	-127 424,08	7 605 198,51	-85 552,88	7 525 457,46
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-13 635 950,06		-10 296 269,63	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	489 556,10		233 724,97	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	611 457,54	-12 534 936,42	550 008,07	-9 512 536,59
Toiminnan ja investointien rahavirta		-4 929 737,91		-1 987 079,13
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-25 291,87		-3 287,70	
Antolainasaamisten vähennys	55 403,02	30 111,15	56 467,56	53 179,86
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 385 977,53		7 425 494,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 165 400,13		-3 228 411,78	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 104 428,31	5 325 005,71	-1 014 635,94	3 182 446,28
Oman pääoman muutokset		-260 918,31		-363 644,74
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	50 051,54		153 406,56	
Vaihto-omaisuuden muutos	3 882,14		61 577,09	
Saamisten muutos	-227 052,98		-689 717,57	
Korottomien velkojen muutos	910 271,83	737 152,53	-1 350 187,42	-1 824 921,34
Rahoituksen rahavirta		5 831 351,08		1 047 060,06
Rahavarojen muutos		901 613,17		-940 019,07
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	11 997 030,40		11 095 417,22	
Rahavarat 1.1.	11 095 417,22	901 613,17	12 035 436,29	-940 019,07

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	237 021,53	336 033,07
Muut pitkävaikutteiset menot	949 959,53	809 668,56
Ennakkomaksut	6 370,56	626,41
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	8 317 417,46	8 322 341,98
Rakennukset	71 917 569,96	63 796 707,88
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 796 564,14	12 678 525,81
Koneet ja kalusto	1 819 607,08	1 701 779,10
Muut aineelliset hyödykkeet	124 493,37	94 746,56
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 714 346,34	9 475 449,04
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	149 257,39	165 210,08
Muut osakkeet ja osuudet	630 423,75	570 249,84
Muut lainasaamiset	26 520,00	29 172,00
Muut saamiset	16 506,60	16 298,76
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	192 591,08	119 821,79
Lahjoitusrahastojen varat	87 834,49	133 800,29
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	413 112,59	413 482,86
Keskeneräiset tuotteet	29 020,30	29 642,74
Muu vaihto-omaisuus	147 650,00	150 539,43
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Laskennalliset verosaamiset	9 600,57	4 792,47
Muut saamiset	8 167,56	6 395,37
Siirtosaamiset	36 973,24	23 916,17
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 716 824,32	2 821 913,61
Lainasaamiset	1 121,34	1 048,38
Laskennalliset verosaamiset	28,67	0,00
Muut saamiset	615 649,31	1 237 910,56
Siirtosaamiset	1 007 300,12	1 068 901,12
Rahoitusarvopaperit		
Joukkovelkakirjalainasaamiset	346 771,01	533 215,90
Muut arvopaperit	4 173 150,77	3 659 975,62
Rahat ja pankkisaamiset	7 477 108,62	6 902 225,70
VASTAAVAA YHTEENSÄ	121 968 961,71	115 104 391,12

	2018	2017
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto	7 657,32	7 657,32
Muut omat rahastot	337 417,72	338 484,31
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	5 265 363,37	4 839 719,58
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	708 865,87	830 381,47
VÄHEMMISTÖOSUUDET	888 076,21	824 937,71
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	941 908,41	812 062,37
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	369 694,95	365 504,92
Muut toimeksiantojen pääomat	202 232,57	129 567,57
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	43 002 039,68	44 126 328,54
Lainat julkisyhteisöiltä	33 753,06	37 855,74
Lainat muilta luotonantajilta	4 584 202,58	2 356 200,10
Ostovelat	23 870,09	32 550,05
Liittymismaksut ja muut velat	115 227,36	138 342,12
Siirtovelat	6 237,22	0,00
Laskennalliset verovelat	8 646,45	9 638,46
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	16 250 000,00	12 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 102 436,69	3 216 800,18
Lainat julkisyhteisöiltä	4 102,67	3 856,11
Lainat muilta luotonantajilta	112 801,80	15 026,17
Saadut ennakot	26 404,55	71 530,92
Ostovelat	4 008 916,81	4 551 792,17
Liittymismaksut ja muut velat	1 672 421,05	1 552 853,46
Siirtovelat	8 613 267,68	7 209 217,56
Laskennalliset verovelat	601 521,61	552 188,32
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	121 968 961,71	115 104 391,12

4 Liitetiedot

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT Arvostus- ja jaksotuseriaatteet sekä menetelmät

Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Joulukuussa verotilitys oli poikkeuksellisesti negatiivinen ja se on kirjattu tilikauden verotulojen vähennykseksi ja siirtovelaksi. Virka- ja työehtosopimusten mukainen tuloksellisuuteen perustuva kertaerä on kirjattu kokonaisuudessaan 2018 vuodelle henkilöstömenoihin ja siirtovelaksi.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet. Tässä yhteydessä on esitetty lisäksi kaksi suunnitelmasta poikkeavaa poistoaikaa.

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan arvoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden inventointi suoritetaan fyysisenä tilikausittain. Varastokirjanpidossa käytetään keskihintamenetelmää, minkä mukaisena vaihto-omaisuus on merkittynä taseeseen.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksen. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistaroituksessa 20 milj. nimellisarvolle. Sopimuksella on sovittu korkokatto lokakuulle 2020 saakka ja sen jälkeen vaihtuva korko on sidottu kiinteään korkoon lokakuulle 2028 saakka.

Korkojohdannaisesta aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Tuloslaskelmaan kertaluonteisesti vaikuttavia eriä

Rahoitustuotoissa on kirjattuna Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja Pirkanmaan Liiton jäsenkunnille palauttamaa taseeseen kertynyttä ylijäämää 356 th euroa. Vastaava erä maksettu ja kirjattu myös tilivuonna 2017.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin ja edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilipäätöksessä 2017 tuloslaskelman henkilöstökulujen palkat- ja palkkiot erässä esitetyt perhehoitopalkkiot (182th) on tämän tilinpäätöksen vertailutiedossa esitetty erässä palvelujen ostot.

Edellisellä tilikaudella esitetty vuokravastuiden määrä on oikaistu. Toistaiseksi voimassa oleville vuokrasopimuksille on vastuun määränä esitetty irtisanomisajan vastuu, aiemmin esitetyn viiden vuoden vastuumäärän sijasta (-159th). Lisäksi on oikaistu liian suurena esitetty leasingvastuun määrä vertailuvuodella (-338th). Liitetieto ja tunnusluku vertailuvuodelta on oikaistu vertailukelpoiseksi kuluvan tilivuoden tietoihin.

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoisia edelliseltä tilikaudelta esitettyihin tietoihin.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Kuntayhtymät on yhdistetty lukuarvoiltaan omistusosuuden mukaisesti konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöomistuksia ei ole.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu, sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Sisäisiä katteita pysyvissä vastaavissa ei ole ollut.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuden erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty konserniyleisohjeen mukaisella kuntiin sovelletulla hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisö Kiinteistö Oy Hämeenkyrön Teollisuustalon aineellisten hyödykkeiden poistot (rakennukset) on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi, yhteisön oman ilmoituksen perusteella. Yhtiö ei kirjaa suunnitelmapoistoja omassa kirjanpidossaan. Jäännösarvon ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien ylijäämän oikaisuksi.

Muita poistoja ei ole oikaistu; tytäryhtiöt sekä säätiö kirjaavat suunnitelmapoistot omassa kirjanpidossaan.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin ja edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Edellisellä tilikaudella esitetty konsernin lainakanta 31.12. ja konsernin lainat, euroa/asukas – tunnusluvut on oikaistu. Tunnuslukujen laskennassa on tässä käytetty korollista vierasta pääomaa, aiemmin esitetystä oli mukana laskennalliset verovelat (610th).

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edellisen tilivuoden tietoihin.

6. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Yleishallinto	491 395,26	478 031,80	266 558,65	284 072,35
Perusturvapalvelut	32 086 471,81	29 351 714,15	8 434 226,61	7 990 163,91
Opetus- ja kulttuuripalvelut	4 059 528,70	4 171 809,53	1 537 490,57	1 615 301,02
Yhdyskuntapalvelut	935 991,10	821 524,99	935 991,10	821 524,99
Muut palvelut	120 032,19	119 656,32	0,00	0,00
Vesihuoltolaitos	2 317 062,84	1 993 625,45	2 246 129,49	1 922 692,10
Toimintatuotot yhteensä	40 010 481,90	36 936 362,24	13 420 396,42	12 633 754,37

7. Verotulojen erittely

	2018	2017
Kunnan tulovero	33 655 431,30	34 471 738,94
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 656 191,62	1 636 374,47
Kiinteistövero	2 106 879,38	2 130 625,81
Verotulot yhteensä	37 418 502,30	38 238 739,22

8. Valtionosuuksien erittely

	2018	2017
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	22 727 749,00	22 858 300,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	-5 876 713,00	5 999 293,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 152 751,00	-1 093 333,00
Valtionosuudet yhteensä	21 574 998,00	21 764 967,00

9. Palvelujen ostot eriteltyinä

	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	19 631 939,60	19 870 034,00
Muiden palvelujen ostot	8 990 320,87	9 172 750,55
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	28 622 260,47	29 042 784,55

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen.

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

Poikkeavat poistoajat:

-Monitoimikeskus Silta 33 vuotta, perustuen tehtyyn palvelusopimukseen kestoaltaan 13 vuotta minkä jälkeen alkaa poistosuunnitelman mukainen laitosrakennuksen poisto aika 20 vuotta, yhteensä 33 vuotta. Poistot aloitettu 5/2016.

-Museon lämmitysjärjestelmä (maalämpö) 10 vuotta, perustuen lämmitysjärjestelmän pitkään todelliseen käyttöikään verrattuna vuokratrakennuksen investoinnin tavanomaiseen poisto aikaan (muut pitkävaikutteiset menot 2 vuotta).

Poistosuunnitelmassa arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAIUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	tasa	2	
Aineettomat oikeudet	tasa	5	
Liikearvo	tasa	2	
Muut pitkävaikutteiset menot		5-20	
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Muut	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Asuinrakennukset	tasa	30	
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasa	20	
Muut rakennukset/talouksrakennukset	tasa	10	
Rakennusten peruskorjaukset/ vanhana ostetut rakennukset	tasa	10-30	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Kadut, tiet, torit, puistot	menoj.		20
Sillat, laiturit, uimalat	menoj.		25
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Kaukolämpöverkko	menoj.		15
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	menoj.		20
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	menoj.		22
Maakaasuverkko	menoj.		15
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitosten koneet ja laitteet	tasa	10	
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasa	15	
Liikenteen ohjauslaitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Rautaiset alukset	tasa	15	
Puiset alukset ja uivat työkoneet	tasa	8	
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut liikkuvat työkoneet	tasa	5	
Muut raskaat koneet/kuorma-autot	tasa	10	
Muut kevyet koneet	tasa	5	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasa	5	
Atk-laitteet	tasa	3	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		

12. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1. (ky)	801 992,81	826 730,82		
Lisäykset tilikaudella	123 087,63	27 832,15		
Vähennykset tilikaudella	0,00	-52 570,16		
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12. (ky)	925 080,44	801 992,81	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 1.1.	10 069,56	39 095,74		
Lisäykset tilikaudella	7 792,20	0,00		
Vähennykset tilikaudella	-1 033,79	-29 026,18		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	16 827,97	10 069,56	0,00	0,00
Pakolliset varaukset yhteensä	941 908,41	812 062,37	0,00	0,00

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja tappiot

	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	221 528,30	69 540,75	221 528,30	69 540,75
Rakennusten luovutusvoitot	121 223,48	97 451,67	121 223,48	97 451,67
Muut luovutusvoitot	1 742,61	79 652,54	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	344 494,39	246 644,96	342 751,78	166 992,42
Muut toimintakulut				
Rakennusten luovutustappiot	-34 918,28	-40 074,01	-34 918,28	-34 157,63
Muut luovutustappiot	-40 789,01	-225 010,61	0,00	0,00
Luovutustappiot yhteensä	-75 707,29	-265 084,62	-34 918,28	-34 157,63

15. Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2018	2017
Osinkotuotot muista yhteisöistä	27 854,62	21 448,14
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	88 691,66	88 691,66
Kuntayhtymän ylijäämän palautus jäsenkunnille	356 499,82	351 600,00
Yhteensä	473 046,10	461 739,80

16. Erittelyn poistoeron muutoksista

	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	77 211,22	77 211,22
Poistoeron muutokset yhteensä	77 211,22	77 211,22

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet		
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	296 573,19	530 728,16	827 301,35
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	77 608,46	56 191,07	133 799,53
Tilikauden poisto	-197 018,51	-140 412,37	-337 430,88
Arvonlennukset ja niiden palautus	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	177 163,14	446 506,86	623 670,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	177 163,14	446 506,86	623 670,00

	Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	7 453 534,84	44 101 727,75	12 466 453,54	733 107,18	87 808,68	5 887 094,98	70 729 726,97
Lisäykset tilikauden aikana	123 493,30	0,00	0,00	0,00	0,00	10 304 655,26	10 428 148,56
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-489 556,10	-489 556,10
Vähennykset tilikauden aikana	-123 212,70	-201 658,31	0,00	-340,92	0,00	0,00	-325 211,93
Siirrot erien välillä	0,00	10 459 913,60	3 863 521,62	552 713,29	0,00	-15 009 948,04	-133 799,53
Tilikauden poisto	0,00	-2 622 645,15	-1 864 246,08	-527 485,31	0,00	0,00	-5 014 376,54
Arvonlennukset ja niiden palautus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	7 453 815,44	51 737 337,89	14 465 729,08	757 994,24	87 808,68	692 246,10	75 194 931,43
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 453 815,44	51 737 337,89	14 465 729,08	757 994,24	87 808,68	692 246,10	75 194 931,43

Maa- ja vesialueet erittely

	Maa- ja vesialueet erittely			
	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	259 098,18	256 984,33	0,00	0,00
Muut maa- ja vesialueet	8 058 319,28	8 065 357,65	7 453 815,44	7 453 534,84
Maa- ja vesialueet yhteensä	8 317 417,46	8 322 341,98	7 453 815,44	7 453 534,84

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				
	Konserniyhtiön osakkeet	Omistusyht. osakkeet	Kunta-yhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 092 287,69	0,00	4 942 818,41	279 146,61	7 314 252,71

	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Saamiset konserniyht.	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	275 299,89	0,00	275 299,89
Lisäykset	25 000,00	0,00	25 000,00
Vähennykset	-52 751,02	0,00	-52 751,02
Hankintameno 31.12.	247 548,87	0,00	247 548,87
Kirjanpitoarvo 31.12.	247 548,87	0,00	247 548,87

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.-22. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Kuntakonsernin osuus (1000 e)

	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 e)		tilikaud. voitosta/ tappiosta
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
20. Tytäryhteisöt						
Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy	H:kyrö	100,00	100,00	640	4 268	0
Ki Oy Hämeenkyrön Jokimetsä	H:kyrö	65,49	65,49	281	1 715	0
Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy	H:kyrö	100,00	100,00	159	21	1
Ki Oy Hämeenkyrön Teollisuustalo	H:kyrö	100,00	100,00	464	7	11
Hämeenkyrön Jäähalli Oy	H:kyrö	52,00	52,00	61	394	-3
Hämeenkyrön Vesi Oy	H:kyrö	50,00	50,00	156	297	7
Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiö	H:kyrö	100,00	100,00	586	785	53
	Yhteensä			2 346	7 488	69
21. Kuntayhtymät						
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	Tampere	2,34	2,34	4 536	11 516	-58
Pirkanmaan liitto	Tampere	1,96	1,96	29	165	1
Sastamalan koulutus kuntayhtymä	Sastamala	6,21	6,21	2 579	464	124
	Yhteensä			7 144	12 145	67
22. Osakkuusyhteisöt						
--						

23. Saamisten erittely tytäryhteisöiltä, kuntayhtymistä sekä osakkuusyhteisöiltä

	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Lainasaamiset	257 297,85	30 251,02	277 548,87	43 251,02
Myyntisaamiset	0,00	10 255,32	0,00	10 058,95
Siirtosaamiset	0,00	3 437,50	0,00	1 500,00
<i>Yhteensä</i>	<i>257 297,85</i>	<i>43 943,84</i>	<i>277 548,87</i>	<i>54 809,97</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	14 471,00	0,00	714,70
Siirtosaamiset	0,00	88 691,66	0,00	88 691,66
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>103 162,66</i>	<i>0,00</i>	<i>89 406,36</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
Saamiset yhteensä	257 297,85	147 106,50	277 548,87	144 216,33

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni	Konserni	Kunta	Kunta
	2018	2017	2018	2017
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</i>				
Siirtyvät korot	88 691,66	88 743,60	88 691,66	88 743,60
Kelan korvaukset	268 496,66	237 360,30	202 096,42	181 376,74
Valtion korvaukset	80 156,35	107 503,34	80 156,35	107 503,34
Projektisaatavia	156 504,15	211 250,64	120 964,07	132 277,64
Ulkopuolisen rahoituksen jaksotus	88 060,89	37 478,80	0,00	0,00
Lääkäreiden koulutuskorvaus	15 625,35	24 768,68	8 443,35	18 360,00
Palkkatuet	45 684,42	58 262,03	45 684,42	58 262,03
Takaus- ja vahingonkorvaukset, vak.korvaukset	54 145,37	21 967,62	34 241,77	19 603,05
Muut tulojäämät	209 935,30	281 566,11	107 248,01	165 455,84
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	1 007 300,12	1 068 901,12	687 526,05	771 582,24

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99	31 081 895,99
Arvonkorotusrahasto 1.1.	7 657,32	7 657,32	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	7 657,32	7 657,32	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot</i>				
Eläkerahasto 1.1.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Eläkerahasto 31.12.	238 192,45	238 192,45	238 192,45	238 192,45
Vahinkorahasto 1.1.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vahinkorahasto 31.12.	84 093,96	84 093,96	84 093,96	84 093,96
Muut omat rahastot 1.1.	16 197,90	16 822,54	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-1 066,59	-624,64	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	15 131,31	16 197,90	0,00	0,00
<i>Muut omat rahastot yhteensä 31.12.</i>	<i>337 417,72</i>	<i>338 484,31</i>	<i>322 286,41</i>	<i>322 286,41</i>
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 670 101,05	5 225 012,47	309 469,20	-106 386,06
Ed. tilik.oikaisut / lisäykset	103,42	16 625,00	0,00	0,00
Ed. tilik.oikaisut / vähennykset / kuntayhtymän ylijäämän palautus	-404 841,10	-368 667,89	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 265 363,37	4 839 719,58	309 469,20	-106 386,06
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	708 865,87	830 381,47	499 417,93	415 855,26
Oma pääoma yhteensä	37 401 200,26	37 098 138,67	32 213 069,53	31 713 651,60

26. Erittely poistoerosta

	2018	2017
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	1 426 574,83	1 503 786,05
EVL-poistoihin liittyvä poistoero	0,00	0,00
Poistoero yhteensä	1 426 574,83	1 503 786,05

* Liitetosite LT / 1.

27. Pitkäaikaiset velat

	2018	2017
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua, (1.1.2024 jälkeen)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 937 774,00	5 837 314,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	7 937 774,00	5 837 314,00

2015 vuonna nostettu bullet-laina 20 milj. erääntyy sopimuksen mukaan vuonna 2020.

* Liitetosite LT / 2.

28. Joukkovelkakirjalainat

	2018	2017
Alla vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
Kuntatodistus, laina 110551		
Korko -0,15 % , kertalyhenteinen, erääntyy 22.2.2019	16 250 000,00	
Kuntatodistus, laina 71604		
Korko -0,1 % , kertalyhenteinen, erääntyy 28.2.2018		12 000 000,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	16 250 000,00	12 002 017,00

* Liitetosite LT / 3.

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut pakolliset varaukset				
Muut pakolliset varaukset (ky)	16 827,97	10 069,56	0,00	0,00
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	925 080,44	801 992,81	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	941 908,41	812 062,37	0,00	0,00

30. Vieras pääoma, velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osakkuusyhteisöille

	2018		2017	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöiltä				
Ostovelat	0,00	23 439,27	0,00	24 999,46
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>23 439,27</i>	<i>0,00</i>	<i>24 999,46</i>
Velat kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	67 403,47	0,00	74 067,89
Siirtovelat	0,00	560 472,80	0,00	358 330,42
<i>Yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>627 876,27</i>	<i>0,00</i>	<i>432 398,31</i>
Saamiset yhteensä	0,00	651 315,54	0,00	457 397,77

32. Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Muut velat				
Liittymismaksut	15 028,68	15 028,68	0,00	0,00
Muut velat	1 772 619,73	1 676 166,90	1 065 110,59	990 916,97
Muut velat yhteensä	1 787 648,41	1 691 195,58	1 065 110,59	990 916,97

33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	248 720,13	248 600,00	248 720,13	248 600,00
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotus	5 857 761,71	5 343 456,85	3 738 710,15	3 570 645,99
Korkojaksotukset	202 873,71	210 428,05	73 349,91	85 033,13
Potilasvahinkovakuutus	92 263,39	83 650,32	0,00	0,00
Valtio, verot	719 230,79	0,00	719 230,79	0,00
Valtio, muut	83 198,27	19 586,71	75 082,17	0,00
Rintamaveteraanikuntoutusvarat	13 927,18	9 010,27	13 927,18	9 010,27
Hankevarat, muut tuet ja avustukset	338 905,99	204 801,50	144 348,79	120 425,03
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	552 087,87	349 945,49	560 472,80	358 330,42
Muut menojäämät	504 298,64	739 738,36	140 841,86	366 966,18
Siirtovelat yhteensä	8 613 267,68	7 209 217,56	5 714 683,78	4 759 011,02

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	587 984,44	699 781,47	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	2 846 430,90	2 898 530,90	0,00	0,00
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>3 434 415,34</i>	<i>3 598 312,37</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

Velat, joiden vakuudeksi annettu osakkeita

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Pantattujen osakkeiden kirjanpitoarvo	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Pantatut osakkeet yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>

38. Vuokravastuut

	Konserni 2018	Konserni 2017	Kunta 2018	Kunta 2017
Vuokravastuut				
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	788 381,54	782 174,04	237 581,80	260 823,30
- myöhemmin maksettava osuus	2 055 999,53	2 578 831,36	899 232,00	1 315 479,34
Vuokravastuut yhteensä	2 844 381,07	3 361 005,40	1 136 813,80	1 576 302,64

Myöhemmin maksettavassa osuudessa on toistaiseksi voimassa oleville vuokrasopimuksille laskettu vastuun määräksi irtisanomisajan wokra.

Maa-alueiden vuokrissa ei ole merkittäviä vuokravastuita.

Leasingvastuut

- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	620 437,19	658 038,31	512 105,70	562 705,04
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	112 090,95	216 955,30	102 238,66	204 477,32
- myöhemmin maksettava osuus	1 019 426,87	701 287,97	669 997,96	393 600,45
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	115 551,57	257 739,45	0,00	102 238,66
Leasingvastuut yhteensä	1 639 864,06	1 359 326,28	1 182 103,66	956 305,49

Leasingsopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä	4 484 245,13	4 720 331,68	2 318 917,46	2 532 608,13
---	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

* Liitetietotosite LT / 4.

39.-40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Kunta	
	2018	2017	2018	2017
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00	11 568 455,32	11 602 455,32
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00	7 553 280,59	8 155 143,26
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	97 336,40	97 336,40	0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma	84 036,53	84 258,41	0,00	0,00

* Liitetietotosite LT / 5.

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2018	2017
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	60 508 913,00	59 793 946,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	-	-
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	38 874,18	39 518,69

* Liitetietotosite LT / 6.

41. Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

1. Sopimusvastuut, Hämeenkyrön kunta

Monitoimikeskus Silta, palvelusopimus, Lujatalo Oy, 4.7.2014

Sopimuksen tarkoituksena on sopia kohteen suunnittelusta ja rakentamisesta sekä investointijakson jälkeiseen palvelujaksoon kuuluvien palvelujen tuottamisesta kohteessa.

Palvelusopimuksessa on määritelty palvelujakson aikana palveluntuottajan toimittamat palvelut ja rajapinnat, osapuolten velvollisuudet, muutosten tekeminen palveluihin, muutosten tekeminen pts-suunnitelmaan, palvelumaksun suorittamiseen vaikuttavat vähennysoikeudet. Palvelusopimuksessa on sovittu myös palvelun laadun seurannasta ja toimenpiteistä poikkeamien johdosta. Investointijakson jälkeinen palvelusopimus on tehty ajalle 1.6.2016 - 31.5.2029 + mahdollinen viiden vuoden optio. Sopimusvastuuseen ei ole laskelmassa huomioitu optiovuosia.

Palvelusopimus, Lujatalo Oy, 1.6.2016 - 31.5.2029	2018	2017
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	448 800,00	448 800,00
- myöhemmin maksettava osuus	4 487 600,00	4 936 400,00
Sopimusvastuu yhteensä	4 936 400,00	5 385 200,00

2. Arvonlisäveron palautusvastuu, Hämeenkyrön kunta

Kunnalla ei ole todennäköisiä arvonlisäveron palautusvastuita.

3. Johdannaissopimukset, Hämeenkyrön kunta

Suojauksen tavoitteena on lainakorkokustannusten hallinta.

Johdannaissopimuksilla on kunnan taseessa olevasta lainapääomasta suojattu 20 milj. euroa seuraavasti:

- Koronvaihtosopimus, Nordea Pankki Suomi Oyj, numero 1599329/2207953 on irtisanottu 23.11.2018. Irtisanominen toteutui molempien osapuolten hyväksynnällä ilman sanktioita.
- Korkokatto OTC Cap –sopimus, Nordea Pankki Suomi Oyj, numero 1914804/3137491 ajalle 21.11.2018-26.10.2020.
Korkokatto –sopimus on tehty korkorahavirran vaihtelun suojaamiseksi, 20 milj. lainapääoman nimellisarvolle. Sopimusta ei ole liitetty lainaan, mutta kunnan taseeseen sisältyy 20 milj. vastaavankokoinen bullet laina. Toteutushinta on sopimuksessa -0,20% p.a. tarkoittaen että käytännössä kunnalle maksettavaksi tulevan koron määrä on nolla, sopimuksen päättymiseen 26.10.2020 saakka.
- Koronvaihtosopimus, Nordea Pankki Suomi Oyj, numero 1914357/3136651 ajalle 26.10.2020-24.10.2028.

Koronvaihtosopimus on jatkosopimus OTC Cap –sopimukselle ja se on tehty korkorahavirran vaihtelun suojaamiseksi, 20 milj. lainapääoman nimellisarvolle. Sopimusta ei ole liitetty lainaan, mutta kunnan taseeseen sisältyy 20 milj. vastaavankokoinen bullet laina.

Kunta maksaa pankille kiinteää korkoa 1,68% p.a., pankki maksaa kunnalle vaihtuvaa korkoa euribor 3kk.

Sopimuksen luonne	Alkamis päivä	Päätymis päivä	Nimellisarvo 31.12.2018	Käypäarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2017	Käypäarvo 31.12.2017
A) Koronvaihtosopimus	23.10.2015	23.11.2018	-	-	20 000 000,00	-704 001,00
B) Korkokatto -sopimus	21.11.2018	26.10.2020	20 000 000,00	19 151,00	-	-
C) Koronvaihtosopimus	26.10.2020	24.10.2028	20 000 000,00	-1 138 814,00	-	-

* Liitetietotosite LT / 7.

Hämeenkyrön kuntakonserniin kuuluvien muiden yhteisöjen taseen ulkopuoliset järjestelyt

1. Muut taloudelliset vastuut, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

	2018	2017	H:kyrön konserni	H:kyrön konserni
			2,34 % 2018	2,34 % 2017
Sopimusvastuut				
Coxa Oy maanvuokrasopimus/rakennuksen lunastusvelvollisuus	14 482 282,07	15 657 663,46	338 885,40	366 389,32
Potilasvakuutuskeskus				
- vammaispalvelulain mukaiset etuudet, tuleva tuettu asuminen	8 050 962,00	8 092 337,00	188 392,51	189 360,69
Sopimusvastuut yhteensä	22 533 244,07	23 750 000,46	527 277,91	555 750,01
Arvonlisäveron palautusvastuu	3 209 584,91	181 061,09	75 104,29	4 236,83

2. Korkosuojausliittävät johdannaissopimukset, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

	Sopimuksen luonne	Päätymis päivä	Nimellisarvo 31.12.2018	Käypääro 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2017	Käypääro 31.12.2017
Johdannaissopimukset						
OP Yrityspankki Oyj	koronvaihtosopimus	20.12.2021	1 034 482,76	-69 775,80	1 379 310,34	-115 262,17
Nordea Bank AB	koronvaihtosopimus	23.8.2021	2 068 966,00	-129 380,00	2 758 622,00	-214 323,00
Nordea Bank AB	koronvaihtosopimus	3.11.2036	5 938 144,00	-1 332 627,00	6 268 041,00	-1 414 565,00
Nordea Bank AB	koronvaihtosopimus	9.12.2026	36 000 000,00	-452 902,00	36 000 000,00	-12 172,00
Nordea Bank AB	koronvaihtosopimus	20.9.2032	9 166 667,00	-425 951,00	9 833 333,00	-405 314,00
Kuntarahoitus Oyj	koronvaihtosopimus	2.11.2037	5 484 535,00	-1 024 070,79	5 773 195,00	-1 073 582,29
Kuntarahoitus Oyj	koronvaihtosopimus	2.5.2022	7 000 000,00	-845 011,47	7 000 000,00	-1 022 385,86
Myöhemmin alkavat						
Kuntarahoitus Oyj	koronvaihtosopimus	25.4.2041	19 555 555,56	544 627,49	19 555 556,56	1 045 901,54
OP Yrityspankki Oyj	koronvaihtosopimus	29.7.2029	33 478 262,00	-516 190,89		
Yhteensä			119 726 612,32	-4 251 281,46	88 568 057,90	-3 211 702,78

Josta Hämeenkyrön kuntakonsernin osuus :	H:kyrön konserni	H:kyrön konserni	H:kyrön konserni	H:kyrön konserni
	2,34 % Nimellisarvo 31.12.2018	2,34 % Käypääro 31.12.2018	2,34 % Nimellisarvo 31.12.2017	2,34 % Käypääro 31.12.2017
Johdannaissopimukset				
OP Yrityspankki Oyj	24 206,90	-1 632,75	32 275,86	-2 697,13
Nordea Bank AB	48 413,80	-3 027,49	64 551,75	-5 015,16
Nordea Bank AB	138 952,57	-31 183,47	146 672,16	-33 100,82
Nordea Bank AB	842 400,00	-10 597,91	842 400,00	-284,82
Nordea Bank AB	214 500,01	-9 967,25	230 099,99	-9 484,35
Kuntarahoitus Oyj	128 338,12	-23 963,26	135 092,76	-25 121,83
Kuntarahoitus Oyj	163 800,00	-19 773,27	163 800,00	-23 923,83
Myöhemmin alkavat				
Kuntarahoitus Oyj	457 600,00	12 744,28	457 600,02	24 474,10
OP Yrityspankki Oyj	783 391,33	-12 078,87		
Yhteensä	2 801 602,73	-99 479,99	2 072 492,55	-75 153,85

3. Korkosuojausliittävät johdannaissopimukset, Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy

	Sopimuksen luonne	Alkamis päivä	Päätymis päivä	Nimellisarvo 31.12.2018	Käypääro 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2017	Käypääro 31.12.2017
Johdannaissopimukset							
Nordea Suomi Oyj	koronvaihtosopimus	3.4.2017	3.10.2018	-	-	2 567 171,00	2 470 310,00
Nordea Suomi Oyj 1)	koronvaihtosopimus	3.10.2018	2.8.2026	2 334 848,00	-124 676,00	-	-
Nordea Suomi Oyj 2)	koronvaihtosopimus	5.10.2018	5.1.2026	1 400 000,00	-36 207,00	-	-
Yhteensä:				3 734 848,00	-160 883,00	2 567 171,00	2 470 310,00

Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy maksaa pankille kiinteää korkoa 1) 1,19% p.a. ja 2) 1,03% p.a. + 0% korkolattia. Pankki maksaa Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:lle vaihtuvaa korkoa 1) 1 kk euribor ja 2) 12kk euribor.

* Liitetietotosite LT / 8.

4. Korkosuojausliittävät johdannaissopimukset, Hämeenkyrön Jäähalli Oy

Sopimuksen luonne	Alkamis päivä	Päättymis päivä	Nimellisarvo 31.12.2018	Käypäarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2017	Käypäarvo 31.12.2017
Johdannaissopimukset						
Nordea Suomi Oyj	koronvaihtosopimus	26.11.2014	28.11.2022	445 282,00	<i>ei saatavilla</i>	460 904,00
Josta Hämeenkyrön kuntakonsernin osuus		52 %		231 546,64		239 670,08

Hämeenkyrön Jäähalli Oy maksaa pankille kiinteää korkoa 1,79% p.a.
Pankki maksaa Hämeenkyrön Jäähalli Oy:lle vaihtuvaa korkoa -0,369% p.a.

* Liitetietotosite LT / 9.

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12

	2018	2017
Yleishallinto	20	21
Perusturvapalvelut	334	327
Opetus- ja kulttuuritoimi	300	291
Yhdyskuntapalvelut	87	90
Yhteensä	741	729

43. Henkilöstökulut

	2018	2017
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	30 813 516,42	30 709 749,68
Henkilöstökulut, mitkä aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	85 595,32	75 137,62
Henkilöstökulut yhteensä	30 899 111,74	30 784 887,30

44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

	2018	2017
Kokoomus	4 554,00	4 064,00
Suomen Kristillisdemokraatit	654,00	657,00
Keskustapuolue	2 144,00	2 343,00
SDP	1 814,00	1 616,00
Hämeenkyrön Vasemmistoliitto	2 730,00	2 074,00
Hämeenkyrön Vihreät	380,00	600,50
Hämeenkyrön Perussuomalaiset	1 106,00	1 113,00
Yhteensä	13 382,00	12 467,50

* Liitetietotosite LT / 10.

45. Tilintarkastajan palkkiot

	2018	2017
Tarkastusyhteisö, BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	12 911,00	10 792,40
Tilintarkastajan lausunnot	670,00	0,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	0,00	135,50
Muut palkkiot	0,00	0,00
Palkkiot yhteensä	13 581,00	10 927,90

46. Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kunnanjohtajan kanssa on 29.6.2016 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu erokorvauksena 6 kk palkkaa vastaava euromäärä, mikäli virkasuhde päättyy luottamuspuolan vuoksi.

Kunta on solminut 100 % omistamansa tytäryhtiön Hämeenkyrön Yrityspalvelut Oy:n kanssa sopimuksen keskinäisestä palvelujen ostosta ja myynnistä. Kunta päättää vuosittain talousarviossaan yrityspalveluyhtiön ostopalvelusopimuksen tason. Ostopalvelusopimuksen mukaiset ostot ovat olleet vuositasolla noin 270-290th euroa.

Kunta on solminut Hämeenkyrön Vanhustentalosäätiön kanssa vuokrasopimuksen jonka voimassaolo on 31.12.2025 saakka, irtisanomisaika 12 kuukautta. Sopimuksessa kunta on sitoutunut vuokraamaan Vanhustentalosäätiön rakennukset, vuosivuokra kokonaisuudesta on noin 155th euroa.

Kunnan 52 % omistaman tytäryhtiön, Hämeenkyrön Jäähalli Oy:n kanssa, kunta on tehnyt sopimuksen "Hämeenkyrön Jäähallin käytöstä" vuodelle 2019, jossa määritellään että kunta ostaa jääaikaa 60th eurolla. Jääaika maksetaan yhtiölle kunnan avustuksena. Lisäksi sopimuksessa määritellään kunnan ja jäähallin välisistä oikeuksista ja velvollisuuksista kiinteistön huoltoon ja käyttöön. Lisäksi kunta on myöntänyt vapautuksen jäähdytysveden vesimaksuista (Tekn.Itk 58§ 4.8.1998.)

Kunta on antanut pitkäaikaista lainaa

- Hämeenkyrön Vesi Oy:lle, pääomailainaa jonka takaisinmaksun erityisehtona on lainan pääoman takaisinmaksu vain jos yhtiön taseen mukaiselle sidotulle pääomalle ja muille jakokelvottomille erille jää täysikate, lainapääomaa jäljellä 28th euroa
- Hämeenkyrön Asunnonhankinta Oy:lle, lainapääomaa jäljellä 98th euroa
- Hämeenkyrön Jäähalli Oy:lle 138th euroa ja lyhytaikaista lainaa 25th euroa. Lainojen takaisinmaksu kunnalle on keskeytetty toistaiseksi yhtiötä koskevan taloudellisten järjestelytoimien ajaksi. Mm. kunnan antolainat tullaan uudelleenjärjestämään tässä yhteydessä.

Kunta on taannut tytäryhtiöiden pitkäaikaisia lainoja rahoituslaitoksille, yhteensä takausvastuu 7,6 milj. euroa.

Kunnan ja kunnan johtavien viranhaltijoiden tai luottamushenkilöiden välillä ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia. Tarkastus on tehty kunnan myyntireskontran asiakastiedoista, ostoreskontran toimittajarekisteristä ja hallinnon tarkastus pöytäkirjojen läpikäynnillä. Johtavat viranhaltijat ovat lisäksi itse ilmoittaneet, että tavanomaisuudesta poikkeavia liiketoimia ei ole tapahtunut kunnan tai kuntakonsernin kanssa.

* Liitetietotosite LT / 11.

5 Eriytetyt tilinpäätökset

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Vesihuoltolaitoksen olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Suurin yksittäinen investointi vuonna 2018 oli viemäriverkoston (kokoojaviemäri) laajentaminen haja-asutusalueelle. Muita investointeja olivat mm. vesihuoltolinjojen siirrot vt3 hankkeen yhteydessä, vesi- ja viemäriverkostojen ja laitteistojen saneeraaminen, Miharin vedenottamon saneeraus, Yliskylän asemakaava-alueen vesihuollon rakentaminen ja jätevesipumppaamojen (2 kpl) saneeraus.

Jätevedenpuhdistamo oli käytössä kolmannen täyden vuoden ja se mahdollisti 1.1.2016 voimaan tulleen ympäristöluvan mukaisen jätevesien puhdistuksen typen poistoa lukuun ottamatta.

Projektikoordinaattorin työ jatkui vuoden 2018. Hänen pääasiallinen tehtävänsä on neuvoa ja opastaa haja-asutusalueen kuntalaisia viemäriverkoston liittymisessä liittyvissä kysymyksissä ja valvoa kokoojaviemäriverkoston rakentamista.

Valtuusto hyväksyi vesilaitoksen aloittavan taseen 16.12.2002. Valtuusto päätti peruspääomalle maksettavaksi sisäiseksi koroksi 5,5 %, mitä tarkistetaan siten, että se on +/- 0,5 prosentin tarkkuudella lähellä energiaviraston suosittelemaa kohtuullista korkoa.

Vesihuoltolaitoksesta tehtiin vuoden aikana omana työnä talousselvitys, jonka tarkoituksena oli laskelmana osoittaa, miten ja milloin vesihuoltolaitos saa alijäämän katettua. Selvitys luovutettiin tilintarkastajalle keväällä. Selvitykseen sisältyi peruspääoman koron alentaminen ja esitys tästä tehtiin valtuustolle.

Valtuuston 1.10.2018 päätöksellä vuodesta 2019 alkaen peruspääoman korko vahvistetaan omistajapolitiikan määrittämällä tavalla vuosittain talousarvion yhteydessä. Vuoden 2018 korko hyväksyttiin 0,5 %.

Vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavia tunnuslukuja

Lähikuntien vesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

	2/2019
Hämeenkyrö	1,68
Ikaalinen	1,09
Parkano	1,45
Nokia	1,60
Ylöjärvi	1,90
Sastamala	1,77
Kyröskosken VH	1,16

Lähikuntien jätevesimaksuja (tavallinen kulutus, käyttömaksu) €/m³ (alv 0 %):

	2/2019
Hämeenkyrö	2,76
Ikaalinen	2,20
Parkano	2,36
Nokia	2,17
Ylöjärvi	3,01
Sastamala	2,44

Tunnuslukuja:**Vesilaitos**

- Laskuttamattoman veden määrä prosentteina: $(1098+340-313-1014) / (1098+340-1014) * 100 = 26,00\%$
*Kaava, (1000m³/vuosi): (Verkostoon pumpattu vesimäärä, + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) / (Verkostoon pumpattu vesimäärä + ostettu vesimäärä - laskutettu vesimäärä muilta vesilaitoksilta) * 100*
- Miharin vedenottamon toimintakulut (1000€) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³) $183 / 1098 = 0,17 \text{ €/m}^3$
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu vesi omilta asiakkailta (1000m³) $497 / 313 = 1,59 \text{ €/m}^3$
- Vesilaitoksen toimintakulut (1000€) / kaikki laskutettu vesi (1000m³) $497 / 1327 = 0,37 \text{ €/m}^3$
- Miharin vedenottamon energiankulutus (MWh) / verkostoon pumpattu vesimäärä (1000m³) $572 / 1098 = 0,52 \text{ kwh / m}^3$

Toimintakulut eivät sisällä poistoja.

Jätevesilaitos

- Jäteveden vuotovesimäärä prosentteina: $(648+3-315-79-17)/(648+3-79-17) * 100 = 43,0\%$
*Kaava (1000m³/vuosi) (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä omilta asiakkailta - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) / (omalle jätevedenpuhdistamolle tuleva jätevesimäärä + muualle puhdistettavaksi johdettu jätevesimäärä - laskutettu jätevesimäärä muilta laitoksilta - laskutettu jätevesimäärä loka-autoilta) * 100*
- Viemärlaitoksen toimintakulut (1000€) / laskutettu jätevesi (1000m³) $564 / (313 + 79 + 17) = 1,38 \text{ €/m}^3$
Puhdistamon toimintakulut (1000€) / puhdistamolle vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³) $397 / 648 = 0,61 \text{ €/m}^3$
Jäteveden puhdistamon energiankulutus (MWh) / vastaanotettu jätevesimäärä (1000m³) $919 / 648 = 1,42 \text{ kwh / m}^3$

Toimintakulut eivät sisällä poistoja.

Hulevesien viemärointi, tiedot hintatasosta

Huleveden perusmaksut/vuosi ovat olleet 1.10.2018 alkaen vesimittarikon mukaan seuraavat:

- DN 25/ei mittaria 38,12 e (47,27 e)
- DN 32 48,51 e (60,15 e)

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Viemäriverkostoa laajennetaan haja-asutusalueelle vuonna 2019 niin, että kokoojaviemäriä rakennetaan alueille, missä liittymishalukkuus ja -tarve on suurinta. Vuosina 2014–2016 rakennettuun runkoviemäriin, yhteensä noin 24 km, odotetaan kokoojaviemäreiden rakentamisella saatavan noin 500 kiinteistöä asiakkaiksi.

Pääpaino jätevesipuolen investoinneissa tulee olemaan kokoojaviemäreiden rakentamisessa ja nykyisen jätevesiverkoston ja siihen liittyvien laitteiden saneerauksessa.

Puhdasvesipuolen pääpaino investoinneissa tulee olemaan nykyisen verkoston saneerauksessa. Miharin vedenottamalla tullaan v 2019 jatkamaan investointeja jotka parantavat toimintavarmuutta ja pienentävät riskejä.

Tehdyt suuret investoinnit aiheuttavat taksoihin nostopaineita poistojen kattamisen johdosta.

Maltillisilla vuosittaisilla hintojen nostoilla saadaan vesihuoltolaitoksen talous jälleen omat menot kattavaksi arviolta alle kymmenessä vuodessa.

Vesihuoltolaitoksen henkilöstö

- kunnallistekniikan rakennuspäällikkö (0,55)
- puhdistamonhoitaja
- laitosmies (2,5)
- projektkoordinaattori
- Jätevedenpuhdistamolla oli työharjoittelussa prosessitekniikan opiskelijoita.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

RISKI	SEURAUUS	RISKIN SUURUUS	ESIINTYMINEN
Pohjaveden valuma- ja/tai muodostumisalueella satutuva pohjaveden laatua heikentävä onnettomuus	Pohjaveden käytölle voidaan joutua asettamaan käyttörajoituksia tai sen käyttö kielletään kokonaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Pohjaveden riittävyys	Pohjaveden toimittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Sähkökatkos	Verkostoveden jakelu keskeytyy; jäteveden johtaminen keskeytyy	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Verkostovuoto	Häiriöitä veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia; jätevettä pääsee maastoon	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Todennäköinen (kaksi viidessä vuodessa)
Vedenkäsittely- ja desinfiointilaitteiden rikkoutuminen	Häiriöitä käsitellyn veden laadussa, mahdollisia toimituskatkoksia	Huomattava (vähäinen ja tilapäinen terveydellinen haitta)	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Soodan syötön liika-annostus	Käsitellyn veden toimittamista voidaan joutua rajoittamaan tai kokonaan lopettamaan	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Automaatio- ja/tai hälytysjärjestelmien toimintahäiriöt	Vedenottamon valvonta- ja hoitotyöt vaikeutuvat	Vähäinen (esteettinen haitta)	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Ilkivalta / terrori	Mahdollisia toimituskatkoksia ja muutoksia veden laadussa	Vakava (epidemian mahdollisuus)	Harvinainen (kerran kymmenessä vuodessa)
Puhdistamobakteerien tuhoutuminen	Puhdistamon toiminta keskeytyy; lietekannan uudelleen kasvatus	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)
Jäteveden ohivirtaus / ympäristön saastuminen	Puhdistamattoman jäteveden joutuminen jokeen/ ympäristön saastuminen	Vakava	Todennäköinen (kaksi kertaa vuodessa)
Joen pinta korkealla	Jokivesi virtaa puhdistamoon	Huomattava	Satunnainen (kerran viidessä vuodessa)

Riskit on kartoitettu yksityiskohtaisemmin mm. Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen valmiussuunnitelmassa ja omavalvontatutkimusohjelmissa sekä wsp:ssä ja ssp:ssä.

Ympäristötekijät

Pohjavesiensuojelusuunnitelma päivitettiin vuonna 2015.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien avulla pyritään ehkäisemään toiminta, joka pilaisi tai heikentäisi pohjaveden laatua tai määrää. Suojelusuunnitelmassa on selvitetty alueen hydrogeologiset ominaisuudet ja kartoitettu pohjavesialueilla sijaitsevat riskitekijät. Suunnitelmassa on esitetty tarvittavat toimenpidesuosituksot pohjavesialueella jo oleville sekä sinne mahdollisesti tuleville riskitekijöille.

Hanke on toteutettu yhteistyössä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus), Hämeenkyrön kunnan, Hämeenkyrön Vesi Oy:n, Kyröskosken Vesihuolto Oy:n ja Hämeenkyrön kunnan Vesihuoltolaitoksen kanssa.

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltolaitoksen taloutta valvotaan sisäisesti teknisten palveluiden toimesta käyttötalouden toteutumaa seuraamalla ja säännöllisesti saatavilla investointien toteutumamaraporteilla. Raportit menevät tiedoksi myös tekniselle lautakunnalle.

Viranhaltijoiden lisäksi vesihuoltolaitoksen toimintaa seuraa ja valvoo kunnan hallintosäännössä määritetyllä tavalla omalta osaltaan tekninen lautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus ja valtuusto.

Vuonna 2018 teknisen johtajan sisäisen tarkastuksen kohteena oli haja-asutusalueen vesihuoltohankkeen eteneminen.

Haja-asutusalueen vesihuoltohanke on toteutunut vesihuollon kehittämissuunnitelman (2010) linjausten mukaisesti. Hanke käynnistyi suunnittelulla vuonna 2013. Runkoviemärin rakentaminen alkoi vuonna 2014. Samalla suunniteltiin kokoojaviemäreitä, joiden rakentaminen alkoi vuonna 2017. Vuonna 2017 ja 2018 rakennettiin kokoojaviemäriä yhteensä 20 570 metriä. Vuosina 2019 ja 2020 rakennetaan loput 14 000 metriä, jonka jälkeen hanke on valmis.

Pirkanmaan ELY-keskus rahoitti suunnittelua ja runkoviemäreiden rakentamista 29 %, yhteensä 678399 euroa. Kokoojaviemäreiden rakentamiseen ei saatu avustusta, kun rakentaja on kunta. Mikäli kokoojaviemärit olisi rakentanut esimerkiksi perustettava vesiosuuskunta, olisi niidenkin rakentamiseen saatu avustusta ELY-keskuksesta.

Hankkeen alkuvaiheessa vahvistettiin toiminta-alue ELY-keskuksen ohjeiden mukaan. Rahoituksen saamiseksi tuli toiminta-alue olla vahvistettuna.

Vuonna 2018 hanke eteni suunnitelmien mukaisesti. Liittyjiä viemäriin saatiin 114 kpl, edelliset vuodet mukaan lukien sopimuksia tehty 173 kpl ja varsinaisia liitoksia rakennettiin 106 kpl.

Kuluneena vuonna 2018 uudistettiin myös vesihuoltolaitoksen taksa, joka tuli voimaan vaiheittain, liittymismaksut vasta 1.1.2019 alusta. Tärkein uudistuksen teema oli rakentamiskustannukset, joiden osalta päätettiin, että niitä ei peritä erikseen rakentamisen yhteydessä. Perusmaksutaksa rakennettiin niin, että niillä kerrytetään rakentamiskustannuksia pidemmällä aikavälillä.

Puhtaan veden laatua tarkkaillaan laitoksilta ja verkostosta otettavilla vesinäytteillä, jotka tutkitaan KVVY:n laboratoriossa Tampereella. Tulokset menevät automaattisesti aina tiedoksi myös valvovalle viranomaiselle Pirtevaan. Näytteenotto ja muut laatua ja puhtautta koskevat toimitatavat on määritelty valvontatutkimusohjelmissa, jotka on laadittu yhteistyössä ympäristöterveydenhuollon (Pirteva) ja Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen kanssa sekä AVI:n myöntämässä ottoluovissa.

Voimassa olevat valvontatutkimusohjelmat on laadittu vuosille 2015 - 2019. AVI on myöntänyt

uudet ottoluvat Mihariin ja Ulvaanharjulle vuonna 2018.

Jätevedenpuhdistamon toimintaa tarkkaillaan näytteiden ottamisella jätevedestä. Näytteitä otetaan KVVY:n toimesta kerran kuussa ja lisäksi ELY:n toimesta 4-6 kertaa vuodessa. KVVY:n laboratoriotulokset ja kertaraportit menevät automaattisesti aina myös tiedoksi valvovalle viranomaiselle ELYyn. Näytteidenotto ja muut jätevedenpuhdistuksen vaatimat toimenpiteet on määritelty puhdistamon ympäristöluvassa.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Putkistojen korjaustarpeiden kartoittaminen

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana kartoitetut putkistot	Vesihuollon pitkän tähtäyksen suunnitelma (pts-suunnitelma)	Vuonna 2017 aloitettiin talousvesiverkoston saneeraus suunnitelman laatiminen. Suunnitelma valmistuu vuonna 2019.

Verkostokartat sähköiseen muotoon

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Vuoden aikana sähköiseen muotoon saadut osaverkostot	Koko vesihuoltoverkosto sähköisessä muodossa	Vuonna 2018 valmistuneet uudet verkostot ovat sähköisessä muodossa lisäksi mittamiehet ovat kartoittaneet vanhoja verkoston osia.

Laitoksen talous tasapainossa

Mittarit	Tavoitetaso	Toteutuminen
Tilinpäätös	Vesihuoltolaitoksen menot katetaan sen omilla tuloilla	Tuloslaskelman 2018 mukainen alijäämä on 269 671,86 euroa. Vuonna 2017 alijäämä oli 755 197,88 euroa.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma ja tunnusluvut

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA		
	2018	2017
LIKEVAIHTO		
Myyntituotot, ulkoiset	2 246 129,49	1 922 553,44
Myyntituotot, sisäiset	107 767,24	122 024,55
Valmistus omaan käyttöön	21 168,81	28 558,56
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	138,66
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-463 907,15	-476 025,49
Palvelujen ostot	-473 687,18	-393 955,26
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-191 173,81	-240 967,32
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-40 531,54	-49 141,60
Muut henkilösivukulut	-6 345,02	-10 988,01
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 380 669,49	-1 413 520,41
Liiketoiminnan muut kulut	-72 385,12	-64 456,00
LIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-253 633,77	-575 778,88
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-16 038,09	-179 419,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-269 671,86	-755 197,88

Tuloslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toimintatuotot/-kulut, %	192	169
Liikelylijäämä/poistot, %	-18	-41

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * toimintatuotot / (toimintakulut – valmistus omaan käyttöön)

Liikelylijäämä prosenttia poistoista

= 100 * vuosikate / poistot ja arvonalennukset

Kun tunnusluvun arvo on 100, tulorahoitus riittää poistojen kattamiseen. Oletus on kuitenkin pätevä vain silloin kun poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointimenoa.

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma ja tunnusluvut

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2018	2017
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (+) / alijäämä (-)	-253 633,77	-575 778,88
Poistot ja arvonalentumiset	1 380 669,49	1 413 520,41
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 038,09	-179 419,00
	1 110 997,63	658 322,53
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 873 717,77	-1 016 119,97
Rahoitusosuudet investointeihin	3 613,10	142 399,62
	-1 870 104,67	-873 720,35
Toiminnan ja investointien rahavirta	-759 107,04	-215 397,82
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	759 107,04	215 397,82
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00
	759 107,04	215 397,82
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-12 522,99	11 106,86
Korottomien velkojen muutos	25 103,92	-719,24
	12 580,93	10 387,62
Rahoituksen rahavirta	771 687,97	225 785,44
Rahavarojen muutos	12 580,93	10 387,62
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	-833 218,82	-845 799,75
Rahavarat 1.1.	-845 799,75	-856 187,37
	12 580,93	10 387,62

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toiminnan ja invest. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-10 445	-9 777
Investointien tulorahoitus, %	-14	-66
Lainanhoitokate	-14,8	-2,2

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Tunnusluku, joka on positiivinen, ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja katetaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättäneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus

$\% = 100 * \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Lainanhoitokate

$= (\text{liikeylijäämä} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi (1) tai suurempi. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Vesihuoltolaitoksen tase ja tunnusluvut

VASTAAVAA	2018	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	0,00	0,00
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 590 467,61	1 627 204,65
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 905 830,83	9 792 094,04
Koneet ja kalusto	4 939,97	13 629,01
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	578 875,53
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	12 501 238,41	12 011 803,23
Pysyvät vastaavat yhteensä	12 501 238,41	12 011 803,23
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	95 998,48	83 475,49
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	95 998,48	83 475,49
Rahat ja pankkisaamiset	-833 218,82	-845 799,75
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-641 221,86	-678 848,77
VASTAAVAA	11 764 018,07	11 249 478,97
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	3 207 617,51	3 207 617,51
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 051 760,83	-296 562,95
Tilikauden yli-/alijäämä	-269 671,86	-755 197,88
Oma pääoma yhteensä	1 886 184,82	2 155 856,68
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	9 720 317,08	8 961 210,04
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	9 720 317,08	8 961 210,04
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	107 013,67	77 989,95
Muut velat	7 735,43	8 226,05
Siirtovelat	42 767,07	46 196,25
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	157 516,17	132 412,25
Vieras pääoma yhteensä	9 877 833,25	9 093 622,29
VASTATTAVAA	11 764 018,07	11 249 478,97

Taseen tunnusluvut	2018	2017
Omavaraisuusaste	16	19
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	420	445
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	9 720	8 961
Kertynyt yli-/alijäämä 1 000 euroa	-1 321	-1 052

Omavaraisuusaste

$\% = 100 * (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta.

Suhteellinen velkaantuneisuus

$\% = 100 * (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Lainakanta 31.12.

= vieras pääoma – (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat). Lainakanta tarkoittaa korollista vierasta pääomaa.

Vesihuoltolaitoksen talousarvion toteutumisvertailu

euroa	TP 2017	TA 2018	TP 2018
Menot	1 235 500	1 198 500	1 248 000
Tulot	2 073 300	1 984 900	2 375 100
Netto	+ 837 700	+786 400	+1 127 000

Vesihuollolla tarkoitetaan veden hankintaa ja johtamista, käsittelyä ja toimittamista talousvetenä käytettäväksi sekä viemärointiä eli jäteveden poisjohtamista ja käsittelyä. Vesihuoltolaitos hoitaa lisäksi kunnan vastuulla olevan hulevesien poisjohtamisen.

Vesihuollon piirissä oli vuoden vaihteessa 3 097 kulutuspiistettä, lisäystä vuodessa 36. Jätevesiviemäriin liittyi 106 kiinteistöä. Talousvettä laskutettiin 312 665 m³ (v. 2017 laskutus 303 229 m³) ja jätevettä laskutettiin 315 399 m³ (v. 2017 laskutus 310 924 m³).

Investointiosan toteutumavertailu

VESIHUOLTOLAITOS Rakennushankkeet	aikaisemmat investoinnit	TA 2018	käyttö- suunnitelma	TP 2018	kokonais- kustannus	lisätiedot
Vesihuoltohankkeet		500 000				Käyttösuunnitelmassa määräraha yhteensä 500 000 euroa, käytetty yhteensä 436 180 euroa. Määräraha jaettu alla oleville kohteille.
<i>Johtojen siirrot, vt3 hankkeen yhteydessä</i>			200 000	155 934		Hanke on valmis.
<i>Miharin vedenottamon saneeraus, Hämeenkyrön osuus</i>			50 000	45 938		
<i>osaosuus Nokian Vesi Oy</i>				-3 613		Pääosin urakoitsija on laskuttanut suoraan Nokian Vesi Oy:tä.
<i>Vesijohtoverkosto, sulkuventtiilien uusiminen</i>						
<i>Jätevedenpumppaamojen saneeraus</i>			30 000	19 981		
<i>Vesijohtoverkoston ja laitteistojen saneeraus: Kyrönsarventie - Tunnelikuja</i>						
<i>Viemäriverkoston ja laitteistojen saneeraus</i>			160 000	166 957		Tekninen lautakunta siirsi 6.11.2018 20 000 euroa kohteelta Vesijohtoverkosto, sulkuventtiilien uusiminen ja 40 000 euroa kohteelta Vesijohtoverkoston ja laitteistojen saneeraus.
<i>Hulevesiverkoston saneeraus</i>			20 000	13 520		
<i>Jätevedenpuhdistamon ulkovarasto</i>	17 934		40 000	37 464	55 398	Hanke on valmis.
<i>Viemäri liittymät: Sasi - Mahnala - Kyröspohja - Heinijärvi</i>	543 816	1 000 000	1 400 000	1 347 075		Alkuperäinen määräraha 1 000 000 euroa, valtuusto 1.10.2018 myönsi lisämäärärahan 400 000 euroa.
<i>*tulona liittyjien kustannukset</i>		-750 000				Alkuperäinen tuloarvio 750 000 euroa, valtuusto 1.10.2018 poisti tuloarvion.
<i>Mahnalan asemakaava-alueen vesihuolto</i>	17 125	250 000	250 000	86 849	103 974	Hanke on valmis.
Menot		1 750 000	2 150 000	1 873 718		
Tulot		-750 000	0	-3 613		
Netto		1 000 000	2 150 000	1 870 105		

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot

Vesihuoltolain edellyttämät lisätiedot:

Huleveden viemärointi on erotettu laskennallisesti vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksestä hulevesiliittymien liittymäpääomien suhteessa koko vesihuoltolaitoksen peruspääomaan. Tämän mukaan laskennallisesti eriytetyn huleveden viemäroinnin osuus on 0,56 % vesihuoltolaitoksen kokonaisuudesta.

Peruspääoma (v. 2002)	1 404 706,37	43,79
Liittymismaksupääomat (v. 2004)		
- Vesiliittymismaksut	1 421 745,18	44,32
- Viemäri liittymismaksut	363 052,46	11,32
- Hulevesiliittymismaksut	18 113,50	0,56
	3 207 617,51	100,00

**Vesihuolto ja huleveden viemärointi
Tuloslaskelma**

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2018	2017	2018	2017
LIIKEVAIHTO				
Myyntituotot, ulkoiset	2 233 551,16	1 911 787,14	12 578,33	10 766,30
Myyntituotot, sisäiset	107 163,74	121 341,21	603,50	683,34
Valmistus omaan käyttöön	21 050,26	28 398,63	118,55	159,93
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	137,88	0,00	0,78
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-461 309,27	-473 359,75	-2 597,88	-2 665,74
Palvelujen ostot	-471 034,53	-391 749,11	-2 652,65	-2 206,15
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-190 103,24	-239 617,90	-1 070,57	-1 349,42
Henkilöstösivukulut				
Eläkekulut	-40 304,56	-48 866,41	-226,98	-275,19
Muut henkilöstösivukulut	-6 309,49	-10 926,48	-35,53	-61,53
Poistot ja arvonalentumiset	-1 372 937,74	-1 405 604,70	-7 731,75	-7 915,71
Liiketoiminnan muut kulut	-71 979,76	-64 095,05	-405,36	-360,95
LIIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-252 213,42	-572 554,52	-1 420,35	-3 224,36
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus peruspääomasta	-15 948,28	-178 414,25	-89,81	-1 004,75
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-268 161,70	-750 968,77	-1 510,16	-4 229,11

Vesihuolto ja huleveden viemärointi Rahoituslaskelma

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2018	2017	2018	2017
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä (+) / alijäämä (-)	-252 213,42	-572 554,52	-1 420,35	-3 224,36
Poistot ja arvonalentumiset	1 372 937,74	1 405 604,70	7 731,75	7 915,71
Rahoitustuotot ja -kulut	-15 948,28	-178 414,25	-89,81	-1 004,75
	1 104 776,04	654 635,92	6 221,59	3 686,61
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 863 224,95	-1 010 429,70	-10 492,82	-5 690,27
Rahoitusosuudet investointeihin	3 592,87	141 602,18	20,23	797,44
	-1 859 632,08	-868 827,52	-10 472,59	-4 892,83
Toiminnan ja investointien rahavirta	-754 856,04	-214 191,59	-4 251,00	-1 206,23
Rahoituksen rahavirta				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	754 856,04	214 191,59	4 251,00	1 206,23
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
	754 856,04	214 191,59	4 251,00	1 206,23
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos	-12 452,86	11 044,66	-70,13	62,20
Korottomien velkojen muutos	24 963,34	-715,21	140,58	-4,03
	12 510,48	10 329,45	70,45	58,17
Rahoituksen rahavirta	767 366,52	224 521,04	4 321,45	1 264,40
Rahavarojen muutos	12 510,48	10 329,45	70,45	58,17
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	-828 552,79	-841 063,27	-4 666,03	-4 736,48
Rahavarat 1.1.	-841 063,27	-851 392,72	-4 736,48	-4 794,65
	12 510,48	10 329,45	70,45	58,17

Vesihuolto ja huleveden viemärointi

Tase

	VESIHUOLTO		HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI	
	2018	2017	2018	2017
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Tietokoneohjelmistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Aineettoman hyödykkeet yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennukset	1 581 560,99	1 618 092,30	8 906,62	9 112,35
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 844 758,18	9 737 258,31	61 072,65	54 835,73
Koneet ja kalusto	4 912,31	13 552,69	27,66	76,32
Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	575 633,83	0,00	3 241,70
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	12 431 231,47	11 944 537,13	70 006,94	67 266,10
Pysyvät vastaavat yhteensä	12 431 231,47	11 944 537,13	70 006,94	67 266,10
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	95 460,89	83 008,03	537,59	467,46
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	95 460,89	83 008,03	537,59	467,46
Rahat ja pankkisaamiset	-828 552,79	-841 063,27	-4 666,03	-4 736,48
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-637 631,02	-675 047,22	-3 590,84	-3 801,55
VASTAAVAA	11 698 139,57	11 186 481,89	65 878,50	62 997,08
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Peruspääoma	3 189 654,85	3 189 654,85	17 962,66	17 962,66
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 045 870,97	-294 902,20	-5 889,86	-1 660,75
Tilikauden yli-/alijäämä	-268 161,70	-750 968,77	-1 510,16	-4 229,11
Oma pääoma yhteensä	1 875 622,19	2 143 783,88	10 562,63	12 072,80
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	9 665 883,30	8 911 027,26	54 433,78	50 182,78
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	9 665 883,30	8 911 027,26	54 433,78	50 182,78
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Ostovelat	106 414,39	77 553,21	599,28	436,74
Muut velat	7 692,11	8 179,98	43,32	46,07
Siirtovelat	42 527,57	45 937,55	239,50	258,70
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	156 634,08	131 670,74	882,09	741,51
Vieras pääoma yhteensä	9 822 517,38	9 042 698,01	55 315,87	50 924,28
VASTATTAVAA	11 698 139,57	11 186 481,89	65 878,50	62 997,08

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen liitetiedot**VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT****Arvostus ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät****Pysyvät vastaavat****Pysyvien vastaavien arvostus**

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno-
noon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelmanmukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymä poistosuunnitelma on otettu käyttöön 1.1.2013. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Investointien rahoitusosuuksien käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintahintaan saadut rahoitusosuudet on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennyksiksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tiedot ovat vertailukelpoiset edelliseen tilikauteen.

Aikaisempia tilikausia koskevien virheiden käsittely tilinpäätöksessä

Tilinpäätöksessä ei ole aiempiin tilikausiin kohdistuvien virheiden korjauksia.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT**Toimintatuotot tehtäväalueittain**

	2018	2017
Vesi- ja jätevesimaksut	1 452 824,82	1 342 160,85
Vesi- ja jätevesimaksut, sisäiset	106 918,57	111 112,69
Vesihuollon liittymismaksut	402 849,94	199 177,67
Jätteenkäsittelymaksut	88 442,50	110 218,56
Jätteenkäsittelymaksut, sisäinen	848,67	2 525,01
Muut yhteistoimintakorvaukset	278 300,36	252 681,68
Muut tuotot	23 711,87	26 701,53
Tuet ja avustukset	0,00	138,66
Toimintatuotot yhteensä	2 353 896,73	2 044 716,65

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Kunnanvaltuusto on vahvistanut poistosuunnitelman käytettäväksi 1.1.2013 alkaen. Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

OMAISUUSLAJI	Poisto- menetelmä	Poisto- aika vuosina	Poisto %
Aineettomat hyödykkeet			
Tietokoneohjelmistot	tasa	2	
Aineelliset hyödykkeet			
Rakennukset			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasa	20-30	
Muut rakennukset/talouksrakennukset	tasa	10	
Perusparannusmenon poistoaikaa koskeva määrittely tehdään hankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen, hankesuunnitelman tai talousarvion hyväksynnän yhteydessä.			
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa- ja vesirakenteet			
Muut maa- ja vesirakenteet	menoj.		20
Johdotverkostot ja laitteet			
Vedenjakelu verkosto	menoj.		10
Viemäriverkosto	menoj.		10
Muut putki- ja kaapeliverkot	menoj.		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- yms. laitojen koneet ja laitteet	tasa	10	
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasa	10	
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Muut kuljetusvälineet (autot)	tasa	4	
Muut laitteet ja kalusteet	tasa	3	

Investointiraja on 10 000 euroa. Tätä pienemmät hankinnat kirjataan vuosikuluina käyttötalouteen. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennuksen poistoaikaa vaan kaluston.

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineelliset hyödykkeet				
	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 627 204,65	9 792 094,04	13 629,01	578 875,53	12 011 803,23
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	1 873 717,77	1 873 717,77
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-3 613,10	0,00	0,00	-3 613,10
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	55 398,13	2 397 195,17	0,00	-2 452 593,30	0,00
Tilikauden poisto	-92 135,17	-1 279 845,28	-8 689,04	0,00	-1 380 669,49
Poistamaton hankintameno 31.12.	1 590 467,61	10 905 830,83	4 939,97	0,00	12 501 238,41
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 590 467,61	10 905 830,83	4 939,97	0,00	12 501 238,41

Saamisten erittely**Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät**

	2018	2017
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	95 998,48	83 475,49
Siirtosaamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	95 998,48	83 475,49

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos**Oman pääoman erittely**

	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	3 207 617,51	3 207 617,51
Peruspääoma 31.12.	3 207 617,51	3 207 617,51
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	-1 051 760,83	-296 562,95
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	-1 051 760,83	-296 562,95
Tilikauden ylijäämä / alijäämä	-269 671,86	-755 197,88
Oma pääoma yhteensä	1 886 184,82	2 155 856,68

Muiden velkojen erittely

	2018	2017
Muut velat		
Liittymismaksut	0,00	0,00
Muut velat	7 735,43	8 226,05
Muut velat yhteensä	7 735,43	8 226,05

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2018	2017
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	42 767,07	46 196,25
Siirtovelat yhteensä	42 767,07	46 196,25

Henkilöstöä koskevat liitetiedot, vesihuoltolaitos**Henkilöstön määrä 31.12.**

	2018	2017
Kunnallistekniikan rakennuspäällikkö	0,55	0,55
Puhdistamonhoitaja	1,00	1,00
Laitosmies	2,50	2,50
Projektikoordinaattori	1,00	1,00
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	5,05	5,05

6 Allekirjoitukset ja merkinnät

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Hämeenkyrössä 1 päivänä huhti kuuta 2019.

HÄMEENKYRÖN KUNNANHALLITUS

 _____	 _____
 _____	 _____
 _____	 _____
 _____	 _____
 _____	 _____

TILINTARKASTAJAN TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu tänään erillinen tilintarkastuskertomus.

Hämeenkyrössä 9. päivänä huhti kuuta 2019.

Jorma Kesä, tilintarkastaja JHTT
BDO Auditor Oy

LUETTELOT JA SELVITYKSET

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Tuloslaskelma, tase, pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi).

Talousarvion toteutumisvertailu, palkkaluettelot, käyttöomaisuuden luettelot, luettelot arvopapereista (sähköinen /paperinen arkistointi).

KÄYTETYT TOSITELAJIT

Tositelaji	Nimi	Säilytystapa	Säilytysaika
1	Kassatositteet	Sähköinen /paperi	13
2	Nordea tiliote	Sähköinen /paperi	13
4	Säästöpankki tiliote	Sähköinen /paperi	13
5	Osuuspankki tiliote	Sähköinen /paperi	13
7	Jatkuva tuottotili tiliote	Sähköinen /paperi	13
8	Danske Bank tiliote	Sähköinen /paperi	13
9	Palkat	Sähköinen /paperi	10
10	Sosiaalilautakunta tiliote	Sähköinen /paperi	10
20	OR/maksut	Sähköinen /paperi	10
25	Ostolaskut, WorkFlow	Sähköinen	10
27	Ostolaskut, Approval	Sähköinen	10
29	Luottotappiot	Sähköinen /paperi	10
30	MR/suoritukset	Sähköinen /paperi	10
31	MR/laskut/hallinto- ja talouspalvelut	Sähköinen /paperi	10
32	MR/laskut/terveyspalvelut	Sähköinen /paperi	10
33	MR/laskut/sosiaalipalvelut	Sähköinen /paperi	10
34	MR/laskut/sivistyspalvelut	Sähköinen /paperi	10
35	MR/laskut/teknisetpalvelut	Sähköinen /paperi	10
37	MR/vesilaskutus	Sähköinen /paperi	10
39	MR/laskut/reskontra	Sähköinen /paperi	10
51	MR/Effica Käyntilaskutus	Sähköinen /paperi	10
52	MR/Effica Työterveyshuoltolaskutus	Sähköinen /paperi	10
53	MR/Effica Vuodeosasto laskut	Sähköinen /paperi	10
54	MR/Effica Suun terveydenhuolto	Sähköinen /paperi	10
55	MR/Effica Vanhainkoti laskutus	Sähköinen /paperi	10
56	MR/Effica kotihoitolaskutus	Sähköinen /paperi	10
57	MR/Effica Kuntalaskutus	Sähköinen /paperi	10
58	MR/Päivähoitolaskutus	Sähköinen /paperi	10
60	Viivästyskorot	Sähköinen /paperi	10
80	Varastoviennit, Sonet	Sähköinen /paperi	10
90	Muistiotositteet	Sähköinen /paperi	13
91	KP Laskennalliset	Sähköinen	10
92	SL Laskennalliset	Sähköinen	10
93	SL Automaattikirjaukset	Sähköinen	10
94	SL Vyörytykset	Sähköinen	10
95	Alv-perusteen jako	Sähköinen	13
98	Kirjanpidon tulos kirjaus	Sähköinen	10
99	Sisäisen laskennan tulos kirjaus	Sähköinen	10
LT	Liitetietositteet	Paperi	10

TILINPÄÄTÖKSEN SÄILYTTÄMINEN

Pysyvästi säilytettävät: tilinpäätöskirja, talousarvion toteutumisvertailu, tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus (sähköinen /paperiarkistointi)

10 vuotta säilytettävät: pääkirja ja päiväkirja (sähköinen arkistointi)
tase-erittelyt ja tililuettelo (paperiarkistointi)

Kuva: Erkki Luumi